

**ΜΕΛΕΤΗ ΜΕΤΑΟΛΥΜΠΙΑΚΗΣ ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΩΝ
ΑΘΛΗΤΙΚΩΝ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ. ΜΙΑ ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ ΑΠΟ
ΤΟ 1988 ΜΕΧΡΙ ΤΟ 2012.**

της Οικονόμου Α. Αικατερίνης

Μεταπτυχιακή Διπλωματική Εργασία που υποβάλλεται στο καθηγητικό σώμα για τη μερική εκπλήρωση των υποχρεώσεων απόκτησης του μεταπτυχιακού τίτλου του Μεταπτυχιακού Προγράμματος «Οργάνωση και Διοίκηση Αθλητικών Οργανισμών και Επιχειρήσεων» του Τμήματος Οργάνωσης και Διαχείρισης Αθλητισμού του Παν/μίου Πελοποννήσου στην κατεύθυνση Μάρκετινγκ Αθλητικών Οργανισμών & Επιχειρήσεων.

Σπάρτη: 2015

Εγκεκριμένο από το Καθηγητικό σώμα:

1^{ος} Επιβλέπων : ΔΟΥΒΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ

2^{ος} Επιβλέπων : ΒΡΟΝΤΟΥ ΟΥΡΑΝΙΑ

3^{ος} Επιβλέπων : ΚΡΙΕΜΑΔΗΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ

Copyright © Οικονόμου Αικατερίνη, 2015

Με επιφύλαξη κάθε δικαιώματος. All rights reserved. Απαγορεύεται η αντιγραφή, αποθήκευση και διανομή της παρούσας εργασίας, εξ ολοκλήρου ή τμήματος αυτής, για εμπορικό σκοπό. Επιτρέπεται η ανατύπωση, αποθήκευση και διανομή για σκοπό μη κερδοσκοπικό, εκπαιδευτικής ή ερευνητικής φύσης, υπό την προϋπόθεση να αναφέρεται η πηγή προέλευσης και να διατηρείται το παρόν μήνυμα. Ερωτήματα που αφορούν τη χρήση της εργασίας για κερδοσκοπικό σκοπό πρέπει να απευθύνονται προς τον συγγραφέα.

Οι απόψεις και τα συμπεράσματα που περιέχονται σε αυτό το έγγραφο εκφράζουν τον συγγραφέα και δεν πρέπει να ερμηνευθεί ότι αντιπροσωπεύουν τις επίσημες θέσεις του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου του Τμήματος Οργάνωσης και Διαχείρισης Αθλητισμού.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Αικατερίνη Α. Οικονόμου : Μελέτη μεταολυμπιακής αξιοποίησης των αθλητικών εγκαταστάσεων. Μια ανασκόπηση από το 1988 μέχρι το 2012.

(Με την επίβλεψη του κ. Δουβή Ιωάννη, Καθηγητή)

Οι Ολυμπιακοί Αγώνες ήταν και συνεχίζουν να είναι το σημαντικότερο αθλητικό γεγονός παγκοσμίως. Από τους πρώτους Αγώνες της αρχαιότητας αντιλαμβανόμαστε τη σημαντικότητά τους, αφού κατά τη διάρκεια αυτών σταματούσαν οι εχθροπραξίες και οι διαμάχες και όλοι οι Έλληνες συγκεντρώνονταν στην αρχαία Ολυμπία για να τους παρακολουθήσουν. Οι νικητές των αγώνων στεφανώνονταν με στεφάνι από ελιά και επέστρεφαν θριαμβευτές στην πόλη τους. Η διοργάνωση των Ολυμπιακών Αγώνων αποτελεί ένα ιδιαίτερα σημαντικό γεγονός τόσο για όλο τον κόσμο όσο και για τη χώρα που την αναλαμβάνει. Το κόστος για την διεκπεραίωση αυτού του μεγαλεπήβολου έργου είναι τεράστιο, αφού μέσα στις υποχρεώσεις της διοργανώτριας χώρας περιλαμβάνεται και η δημιουργία των αθλητικών εγκαταστάσεων, καθώς και των οικημάτων που θα στεγάσουν τις αποστολές από όλη την υφήλιο. Τι συμβαίνει όμως με όλες αυτές τις υποδομές μετά το πέρας των Ολυμπιακών Αγώνων; Ποια είναι η μεταολυμπιακή αξιοποίηση και χρήση των σταδίων, των χωριών και των πάρκων; Είναι εκμεταλλεύσιμα στο πλαίσιο μιας σταδιακής οικονομικής, κοινωνικής και πολιτισμικής ανάπτυξης ή παραμένουν αναξιοποίητα και εγκαταλελειμμένα; Ένα τόσο υψηλό κόστος, όπως επίσης και η απόκτηση σημαντικών και λειτουργικών χώρων δεν είναι δυνατόν να παραβλέπονται και να παρατηρούνται έντονα τα σημάδια της οριστικής εγκατάλειψης των εγκαταστάσεων. Από το 1988 έως και σήμερα, και με βάση τη συγκριτική μελέτη σχετικά με την εκμετάλλευση των αθλητικών εγκαταστάσεων από τις διοργανώτριες χώρες των Ολυμπιακών Αγώνων, καθίσταται αναγκαία και επιβεβλημένη η περαιτέρω έρευνα για την αξιοποίησή τους, η οποία θα λειτουργήσει ευεργετικά τόσο στο οικονομικό όσο και στο κοινωνικό και πολιτιστικό επίπεδο κάθε χώρας.

Λέξεις κλειδιά : Ολυμπιακοί Αγώνες, αθλητικές εγκαταστάσεις, αξιοποίηση.

ABSTRACT

Aikaterini A. Oikonomou : A study of post-olympic facility exploitation. A review from 1988 to 2012.

(With the supervision of Dr. Douvis Ioannis, Professor)

The Olympics were and continue to be one of the major sporting events worldwide. Since the first Games of antiquity we can understand their importance, since during these hostilities and conflicts were stopped and all Greeks gathered in ancient Olympia to watch them. The winners of the games were crowned with a wreath of olive and returned victorious in their city. The Olympic Games is a very important event both for the world and for the country to undertake. The cost of completing this ambitious project is huge, since within the obligations of the host country including the creation of sports facilities and the buildings that will house shipments from around the world. But what about all these facilities after the Olympics? What is the post-Olympic development and use of stadiums, villages and parks? Is it exploitable in a gradual economic, social and cultural development or remain unused and abandoned? Such a high cost, as well as the acquisition of significant and functional spaces cannot be ignored and there are strong signs of permanent abandonment of facilities. From 1988 to today, and based on a comparative study on the exploitation of sports facilities by the organizing countries is necessary and required further study for their deployment which will have a beneficial effect on both the economic and the social and cultural level of each country.

Key words: Olympic Games, sports facilities - venues, exploitation.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Πρωτίστως, θα ήθελα να ευχαριστήσω τον επιβλέποντα της Διατριβής μου, Καθηγητή κ. Δουβή Ιωάννη, ο οποίος με τις γνώσεις και την εμπειρία του με καθοδήγησε, έτσι ώστε να ερευνήσω διεξοδικά και με ορθό τρόπο το αντικείμενο της εργασίας μου. Επίσης, θα ήθελα να εκφράσω τις ευχαριστίες μου στους συμφοιτητές - συναδέλφους μου, οι οποίοι με υποστήριξαν ηθικά αλλά και πρακτικά, σε στιγμές αδυναμίας μου για την εξέλιξη της έρευνάς μου. Αφιερώνω την παρούσα εργασία στην οικογένεια μου, η οποία στάθηκε ουσιαστικός υποστηρικτής μου καθ' όλη τη διάρκεια των σπουδών μου.

Οικονόμου Αικατερίνη

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Περίληψη.....	3
Abstract.....	4
Συντομογραφίες.....	8
Κατάλογος Γραφημάτων.....	9
Κατάλογος Πινάκων.....	10
I. ΕΙΣΑΓΩΓΗ	
Θεωρητικό υπόβαθρο.....	11
Διατύπωση του προβλήματος.....	11
Σκοπός της έρευνας.....	12
Σημαντικότητα.....	12
Ερευνητικές υποθέσεις ή ερωτήματα.....	12
Λειτουργικοί ορισμοί.....	13
Προϋποθέσεις και περιορισμοί.....	13
Ανασκόπηση Βιβλιογραφίας.....	14
II. ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑΣ	
ΣΥΝΤΟΜΗ ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ ΤΩΝ ΣΥΓΧΡΟΝΩΝ ΟΛΥΜΠΙΑΚΩΝ ΑΓΩΝΩΝ ΚΑΙ Η ΠΟΛΛΑΠΛΗ ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΟΥΣ	
Η σημασία των Ολυμπιακών αγώνων για τις διοργανώτριες χώρες.....	16
Η σημασία αξιοποίησης των ολυμπιακών εγκαταστάσεων μετά το πέρας των αγώνων.....	19
ΠΡΑΣΙΝΟΙ ΟΛΥΜΠΙΑΚΟΙ ΑΓΩΝΕΣ	
Η διεξαγωγή των ολυμπιακών αγώνων με βάση τα περιβαλλοντικά κριτήρια.....	23
Παραδείγματα περιβαλλοντικής συμπεριφοράς ανάμεσα στις διοργανώτριες χώρες...	24
ΟΙ ΟΛΥΜΠΙΑΚΟΙ ΑΓΩΝΕΣ ΑΠΟ ΤΟ 1988 ΕΩΣ ΣΗΜΕΡΑ. Η ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑ ΤΩΝ ΟΛΥΜΠΙΑΚΩΝ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ	
Σεούλ (1998).....	27
Βαρκελώνη (1992).....	27
Ατλάντα (1996).....	29
Σύδνεϋ (2000).....	30
Αθήνα (2004).....	32
Πεκίνο (2008).....	35
Λονδίνο (2012).....	37

Η ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΤΩΝ ΟΛΥΜΠΙΑΚΩΝ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ ΜΕΤΑ ΤΟ ΤΕΛΟΣ ΤΩΝ ΑΓΩΝΩΝ	
Σεούλ (1998).....	39
Βαρκελώνη (1992).....	40
Ατλάντα (1996).....	43
Σύδνεϋ (2000).....	45
Αθήνα (2004).....	48
Πεκίνο (2008).....	56
Λονδίνο (2012).....	58
III. ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ.....	60
IV. ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ - ΤΑ ΕΠΙΤΥΧΗΜΕΝΑ ΠΡΟΤΥΠΑ ΤΟΥ ΠΕΚΙΝΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΛΟΝΔΙΝΟΥ	
Πεκίνο.....	62
Λονδίνο.....	65
V. ΣΥΖΗΤΗΣΗ- ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ.....	68
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΠΗΓΕΣ.....	74

ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ

ΔΟΕ : Διεθνής Ολυμπιακή Επιτροπή

ΜΚΟ : Μη Κυβερνητική Οργάνωση

ΜΜΜ : Μέσα Μαζικής Μεταφοράς

ΟΑΚΑ : Ολυμπιακό Αθλητικό Κέντρο Αθήνας

ΟΔΑ : Olympic Delivery Authority (Ολυμπιακή Αρχή Παράδοσης)

ΟΕΚ : Οργανισμός Εργατικής Κατοικίας

ΠΑΕ : Ποδοσφαιρική Ανώνυμη Εταιρία

ΤΑΙΠΕΔ : Ταμείο Αξιοποίησης Ιδιωτικής Περιουσίας του Δημοσίου

UNEP : United Nations Environment Programme (Περιβαλλοντικό Πρόγραμμα Ηνωμένων Εθνών)

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΓΡΑΦΗΜΑΤΩΝ

Γράφημα 1.

Στάδια	οργάνωσης	των	Ολυμπιακών	22
Αγώνων.....				

Γράφημα 2.

Ατλάντα	1996	-	Έσοδα	Οργανωτικής	30
Επιτροπής.....					

Γράφημα 3.

Σύδνεϋ	2000	-	Έσοδα	Οργανωτικής	32
Επιτροπής.....					

Γράφημα 4.

Πεκίνο	2008	-	Έσοδα	Οργανωτικής	37
Επιτροπής.....					

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΙΝΑΚΩΝ

Πίνακας 1.

Οι διοργανώτριες χώρες από το 1988 έως και 18
σήμερα.....

Πίνακας 2.

Τα κριτήρια επίδοσης των διοργανωτριών χωρών ως προς την περιβαλλοντική
συμπεριφορά..... 25

Πίνακας 3.

Αθλητικές εγκαταστάσεις Ολυμπιακών Αγώνων 2004..... 33

Πίνακας 4.

Μόνιμες και προσωρινές εγκαταστάσεις του Ολυμπιακού Πάρκου του
Λονδίνου..... 38

Πίνακας 5.

Αθήνα : Εγκαταστάσεις, οι οποίες παραχωρήθηκαν σε Ιδιωτικές 55
Εταιρείες.....

ΤΙΤΛΟΣ : Μελέτη μεταολυμπιακής αξιοποίησης των αθλητικών εγκαταστάσεων. Μια ανασκόπηση από το 1988 μέχρι το 2012.

I. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Θεωρητικό υπόβαθρο

Η θεωρητική προσέγγιση της παρούσας έρευνας συνίσταται στην παρουσίαση και ανάλυση των επιμέρους θεματικών ενοτήτων, οι οποίες σχετίζονται τόσο με τις αθλητικές εγκαταστάσεις των Ολυμπιακών Αγώνων από το 1988 έως σήμερα όσο και με την αξιοποίησή τους μετά το πέρας των διοργανώσεων. Οι εγκαταστάσεις, οι οποίες σχεδιάστηκαν και χρησιμοποιήθηκαν για την διεξαγωγή των Ολυμπιακών Αγώνων, συνιστούν σημαντικό χαρτοφυλάκιο της ακίνητης περιουσίας κάθε διοργανώτριας χώρας και προσδίδουν διεθνή αναγνωρισιμότητα (Preuss, 2004). Η ορθή αξιοποίηση των ολυμπιακών ακινήτων ενισχύει την εικόνα καθεμιάς από αυτές ανά τον κόσμο. Στόχος κάθε χώρας οφείλει να είναι η εκμετάλλευση των υποδομών και μετά το πέρας των Ολυμπιακών Αγώνων. Για να επιτευχθεί ο στόχος αυτός, πρέπει να υπάρξει και να ακολουθηθεί ο κατάλληλος σχεδιασμός, έτσι ώστε οι εγκαταστάσεις να αποδώσουν κοινωνικά και οικονομικά οφέλη στους πολίτες κάθε ολυμπιακής πόλης, αλλά και να αποτελέσουν πόλο έλξης τουριστών από όλο τον κόσμο (Matheson & Baade, 2004).

Επιπλέον, η αναφορά στα επιτυχημένα παραδείγματα των πόλεων του Πεκίνου και του Λονδίνου, συμβάλλει στην ουσιαστική καταγραφή για τα οφέλη της εκμετάλλευσης των ολυμπιακών εγκαταστάσεων. Η μεταολυμπιακή αξιοποίηση των ακινήτων τους συνέβαλε ουσιαστικά στην ποιοτική αναβάθμιση του αθλητισμού ως παγκόσμιο φαινόμενο, στην καθημερινότητα των πολιτών, καθώς και στην αύξηση των επενδυτικών δραστηριοτήτων (Hughes, 2012).

Διατύπωση του προβλήματος

Το πρόβλημα, το οποίο αντιμετωπίζεται κατά τη διαδικασία της έρευνας στο αντικείμενο της αξιοποίησης των ολυμπιακών εγκαταστάσεων, σχετίζεται με τον προγραμματισμό και την οργάνωση του εκάστοτε κράτους, στοιχεία που επηρεάζουν την ανάπτυξη όσον αφορά στην εκμετάλλευση των προαναφερθέντων έργων. Η επιλογή καταρτισμένων επιστημόνων και ο σχεδιασμός ενός προγράμματος που θα ωφελήσει τη χώρα αλλά και τους πολίτες της, είναι επιβεβλημένη. Είναι γεγονός πως μέχρι τώρα, μικρός είναι ο βαθμός αξιοποίησης των έργων αυτών, ενώ σε πολλές περιπτώσεις θλιβερή εικόνα αποτελούν τα σημάδια ερήμωσής τους.

Σκοπός της έρευνας

Σκοπός της παρούσας έρευνας είναι να αναδειχθεί μέσω της σύγκρισης, η κατάσταση των ολυμπιακών εγκαταστάσεων μετά το τέλος των Ολυμπιακών Αγώνων από το 1988 έως σήμερα και να προταθούν τρόποι, μέσα από τους οποίους η αξιοποίησή τους θα είναι ευεργετική τόσο για το κράτος όσο και για τους πολίτες του. Επίσης, η διερεύνηση των ευκαιριών, οι οποίες μπορούν να οδηγήσουν σε βιώσιμη αξιοποίηση των ολυμπιακών υποδομών. Σημαντικά είναι τα παραδείγματα του Πεκίνου και του Λονδίνου για την αντιπαραβολή των ενεργειών μεταξύ των διοργανωτριών χωρών ως προς το αντικείμενο της εργασίας.

Σημαντικότητα

Σημαντικό κομμάτι της ανάπτυξης μίας χώρας αποτελεί η αξιοποίηση σημαντικών εγκαταστάσεων, όπως αυτών που δημιουργήθηκαν για τους Ολυμπιακούς Αγώνες. Τα έργα αυτά θα μπορούσαν να καταστούν ευεργετικά σε ό,τι αφορά στην οικονομική εκμετάλλευσή τους, την παροχή κοινωνικών υπηρεσιών, καθώς και την πολιτιστική πρόοδο μέσω της ανάδειξης του τουρισμού στις συγκεκριμένες περιοχές.

Ερευνητικές υποθέσεις ή ερωτήματα

- Υπήρξαν παραδείγματα διοργανωτριών χωρών, από το 1988 έως και σήμερα, που να εκμεταλλεύτηκαν την ευκαιρία που τους δόθηκε;
- Υπήρξε στην πραγματικότητα ουσιαστική αξιοποίηση των ολυμπιακών υποδομών;
- Γιατί το Πεκίνο και το Λονδίνο θεωρούνται πρότυπα πάνω στο ζήτημα της αξιοποίησης;

- Μέσα από τα παραδείγματα του Πεκίνου και του Λονδίνου, τι συμπεράσματα αποκομίζουμε για τα οφέλη από την αξιοποίηση των ολυμπιακών εγκαταστάσεων;

Λειτουργικοί ορισμοί

Η χρήση λειτουργικών ορισμών θα μας βοηθήσει στην εμβάθυνση του νοήματος των ερευνηθέντων θεμάτων και την κατανοητή διατύπωσή τους :

Ολυμπιακοί Αγώνες : Η σημαντικότερη αθλητική οργάνωση, η οποία λαμβάνει χώρα κάθε τέσσερα χρόνια και περιλαμβάνει πλήθος αθλημάτων. Η θέσπισή τους ανάγεται στην αρχαία Ελλάδα. Η αναβίωσή τους συντελέστηκε στα τέλη του 19^{ου} αιώνα. (http://portal.tee.gr/portal/page/portal/teetkm/GRAFEIO_TYPOY/TEXNOGR_AFHMA_2012/TEXNOGRAFHMA_445/445%2014_16.pdf Πρόσβαση 8/5/2015)

Ολυμπιακές εγκαταστάσεις : Οι υποδομές, τα κτίρια και οτιδήποτε άλλο δημιουργείται, με σκοπό τη διεξαγωγή των ολυμπιακών αθλημάτων, τη διαμονή των αθλητών και των εκπροσώπων από όλο τον κόσμο, καθώς και την εύρυθμη μεταφορά των φιλοξενουμένων και των τουριστών (Ηλεκτρονική Εγκυκλοπαίδεια Βικιπαίδεια).

Διοργανώτριες πόλεις : Οι πόλεις, οι οποίες μετά από μελέτη του φακέλου υποψηφιότητάς τους από τη Διεθνή Ολυμπιακή Επιτροπή, αναλαμβάνουν την διοργάνωση των Ολυμπιακών Αγώνων, την υλοποίηση των σχεδιασμών για τις ολυμπιακές εγκαταστάσεις, την προετοιμασία για τη φιλοξενία των αθλητών και των τουριστών και την ομαλή διεξαγωγή όλων των αθλημάτων(Ηλεκτρονική Εγκυκλοπαίδεια Βικιπαίδεια).

Αξιοποίηση ολυμπιακών υποδομών : Η εκμετάλλευση των ολυμπιακών υποδομών μετά το τέλος των Ολυμπιακών Αγώνων, με σκοπό την πολυεπίπεδη ανάπτυξη της διοργανώτριας χώρας(Ηλεκτρονική Εγκυκλοπαίδεια Βικιπαίδεια).

Προϋποθέσεις και περιορισμοί

Προϋπόθεση για την ομαλή και ολοκληρωμένη παρουσίαση του σχετικού αντικειμένου της συγκεκριμένης εργασίας, αποτελεί η ουσιαστική και ενδεδειγμένη

μελέτη όλων των σχετικών άρθρων και συγγραμμάτων με πνεύμα αντικειμενικής προσέγγισης.

- Θα μελετηθούν οι περιπτώσεις των διοργανωτριών χωρών από το 1988 έως και σήμερα.
- Θα ερευνηθούν ιδιαίτερα οι περιπτώσεις του Πεκίνου και του Λονδίνου ως τα πιο επιτυχημένα παραδείγματα αξιοποίησης των ολυμπιακών υποδομών.

Ανασκόπηση Βιβλιογραφίας

Μετά τις εισαγωγικές αναφορές ως προς την διεκπεραίωση και ολοκλήρωση της έρευνας, ακολουθεί η συλλογή όλων των απαραίτητων πληροφοριών για την ιστορική ανασκόπηση των Ολυμπιακών Αγώνων από το 1988 έως και σήμερα.

Για τη διεξαγωγή της έρευνας, μελετήθηκαν οι περιπτώσεις των διοργανωτριών πόλεων της περιόδου από το 1988 έως το 2012, αξιοποιώντας τα επιμέρους στοιχεία που αφορούν στο σχεδιασμό των προγραμμάτων από τη στιγμή της ανάληψης έως και την δημιουργία ή ανακατασκευή των υποδομών, τη διεξαγωγή των Ολυμπιακών Αγώνων αλλά και την μετέπειτα αξιοποίηση των αθλητικών εγκαταστάσεων. Μια μελέτη περίπτωσης, όπως η συγκεκριμένη, αντανακλά τις πραγματικές καταστάσεις μιας πόλης, εν προκειμένω, σε ένα συγκεκριμένο χρονικό διάστημα και αφορά συγκεκριμένους τομείς, όπως η υλοποίηση των σχεδιασμών, η ισορροπία των υποδομών και ο εναρμονισμός τους με το περιβάλλον, καθώς και οι κοινωνικές και οικονομικές προεκτάσεις της ανάληψης των Ολυμπιακών Αγώνων.

Όσον αφορά στο κύριο μέρος, έγινε μια σύντομη ιστορική αναδρομή των Ολυμπιάδων από τη διοργάνωση της Σεούλ ως την τελευταία του Λονδίνου. Η αξία της ανάληψης μιας τέτοιας διοργάνωσης είναι ιδιαίτερης σημασίας για κάθε χώρα. Σημαντική, επίσης, είναι και η μεταολυμπιακή αξιοποίηση των αθλητικών εγκαταστάσεων, η οποία μπορεί και να αποτελέσει ενισχυτικό παράγοντα της οικονομίας μιας χώρας.

Εν συνεχεία, έγινε μια σχετική αναφορά στις σύγχρονες απαιτήσεις για «Πράσινους» Ολυμπιακούς Αγώνες. Η διεξαγωγή των Αγώνων σχετίζεται πλέον άμεσα με την προστασία του περιβάλλοντος και έτσι παρουσιάζονται τα διάφορα περιβαλλοντικά κριτήρια, με τα οποία οφείλουν να συμπορεύονται οι διοργανώτριες χώρες. Στο κεφάλαιο αυτό, επίσης, γίνεται αναφορά στις ολυμπιακές πόλεις, με τις

οποίες ασχολούμαστε στην παρούσα εργασία, και με το κατά πόσον αυτές οι χώρες τήρησαν τα συγκεκριμένα κριτήρια.

Έπειτα , αναλύεται η πορεία κάθε ολυμπιακής πόλης και χώρας, από το 1988 έως και το 2012, από τη στιγμή της ανάληψης της διοργάνωσης έως την προετοιμασία και τη διεξαγωγή των Αγώνων. Σαφέστατα, γίνεται εκτενής αναφορά στη μεταολυμπιακή αξιοποίηση των υποδομών, στα οφέλη που προέκυψαν αλλά και στις ευκαιρίες, οι οποίες δεν προσμετρήθηκαν όπως έπρεπε.

Συνεχίζοντας τη μελέτη και με σκοπό την κατανόηση των βημάτων που ακολουθήθηκαν για τη διεκπεραίωσή της, γίνεται αναφορά στη μεθοδολογία αυτής καθώς και στον τρόπο που αξιοποιήθηκαν οι αντλούμενες πληροφορίες.

Το τέταρτο κεφάλαιο έχει σαν περιεχόμενο τα δύο επιτυχημένα πρότυπα του Πεκίνου και του Λονδίνου. Οι δύο αυτές πόλεις, όχι μόνο διοργάνωσαν σε ικανοποιητικό βαθμό τους Ολυμπιακούς Αγώνες αλλά ταυτόχρονα προχώρησαν και σε επιτυχή μεταολυμπιακή αξιοποίηση των υποδομών.

Τέλος, το πέμπτο κεφάλαιο, αναφέρεται στη διεξαγωγή συμπερασμάτων με βάση τα στοιχεία που συλλέξαμε κατά την έρευνα, αλλά και στην παράθεση προτάσεων με σκοπό την περαιτέρω μελέτη ως προς την εκμετάλλευση των ολυμπιακών υποδομών.

Στο τέλος της εργασίας παρατίθεται ενδεικτική βιβλιογραφία, ξενόγλωσση και ελληνόγλωσση, διαδικτυακά άρθρα και πηγές, τα οποία κατέστησαν εφικτή την ολοκλήρωση της παρούσας έρευνας.

II. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ

ΣΥΝΤΟΜΗ ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ ΤΩΝ ΣΥΓΧΡΟΝΩΝ ΟΛΥΜΠΙΑΚΩΝ ΑΓΩΝΩΝ ΚΑΙ Η ΠΟΛΛΑΠΛΗ ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΟΥΣ

Η σημασία των Ολυμπιακών Αγώνων για τις διοργανώτριες χώρες

Οι σύγχρονοι Ολυμπιακοί Αγώνες αναβίωσαν το 1896 στην Αθήνα και από τότε διεξάγονται κάθε τέσσερα χρόνια με ανάθεση σε διαφορετική πόλη. Αποτελούν κορυφαίο αθλητικό γεγονός και με την ανάληψή τους η διοργανώτρια χώρα δράττεται της ευκαιρίας για διεθνή προβολή (Μυλωνάς, 2002).

Οι Ολυμπιακοί Αγώνες αποτελούν χωρίς αμφισβήτηση το γεγονός, στο οποίο προσανατολίζεται το ενδιαφέρον των κατοίκων ολόκληρου του κόσμου για 20 μέρες κάθε τέσσερα χρόνια. Ωστόσο, για τη διοργανώτρια χώρα και τους πολίτες της αποτελεί ένα γεγονός πολύ μεγαλύτερης χρονικής διάρκειας και σπουδαιότητας, αφού οι διαδικασίες που σχετίζονται με τους Αγώνες απασχολούν και επηρεάζουν τις ολυμπιακές πόλεις αλλά και ολόκληρη τη χώρα για μεγάλο χρονικό διάστημα πριν τη διεξαγωγή τους αλλά και μετά. Η Ολυμπιάδα αποτελεί ένα πολυσήμαντο και πολυδιάστατο γεγονός, το οποίο αντανakλάται σε πολιτικές, κοινωνικές, τεχνικές και αθλητικές διαστάσεις, και σαφώς προϋποθέτει τεράστιες δαπάνες από τις χώρες που αναλαμβάνουν τη διοργάνωση. Είναι αναμενόμενο, λοιπόν, οι διοργανώτριες χώρες να προσδοκούν πολλαπλάσια και ποικίλα οφέλη σε βάθος χρόνου (Σκιαδάς, 2004).

Οι Ολυμπιακοί Αγώνες δεν έλαβαν χώρα με τον ίδιο τρόπο σε όλες τις χώρες ούτε η σημασία τους ήταν η ίδια παντού. Σαφώς, η διεξαγωγή τους είναι μια εξαιρετικά ακριβή διαδικασία και αυτό αναμφίβολα ισχύει για κάθε χώρα και σε κάθε χρονική στιγμή. Οι διοργανώτριες χώρες, ως εκ τούτου, οφείλουν να μην αυτοπεριορίζονται στη σύντομη χρονική διάρκεια του γεγονότος αλλά να «εκμεταλλεύονται» την

ευκαιρία αυτή για περαιτέρω ανάπτυξη κοινωνική, οικονομική και πολιτισμική (Καψή & Μπενέκη, 2004).

Το κόστος, το οποίο απαιτεί η διοργάνωση μιας Ολυμπιάδας σε υποδομές και εξοπλισμούς είναι ιδιαίτερα υψηλό. Τα ανταποδοτικά οφέλη οφείλουν να είναι εξίσου υψηλά. Πλεονέκτημα, ωστόσο, αποτελεί το σύνολο των εσόδων από τη διεξαγωγή των Αγώνων, καθώς και οι θετικές οικονομικές επιπτώσεις τόσο σε τοπικό όσο και σε εθνικό επίπεδο (Συρράκος, 1984).

Οι Ολυμπιακοί Αγώνες ήταν, είναι και θα συνεχίσουν να είναι το σημαντικότερο αθλητικό θέαμα παγκοσμίως. Ταυτόχρονα, όμως, αποτελεί μια ουσιαστική ευκαιρία για τη διοργανώτρια χώρα, η οποία με τον κατάλληλο σχεδιασμό θα την οδηγήσει στην ανάπτυξη. Αν και οι απαιτούμενες επενδύσεις είναι συνήθως υψηλές, τα μακροπρόθεσμα οφέλη τείνουν να είναι μεγαλύτερα και πιο ουσιαστικά. Το κατά πόσον η διοργάνωση των Ολυμπιακών Αγώνων θα οδηγήσει σε θετικά αποτελέσματα, εξαρτάται αποκλειστικά από τον αρχικό σχεδιασμό και τους εκ των προτέρων στόχους. Όλα αυτά είναι απαραίτητα να συνδεθούν με τις αναπτυξιακές ανάγκες της χώρας και σαφώς για ένα μακροχρόνιο διάστημα μετά το πέρας των Αγώνων (Καψή & Μπενέκη, 2004).

Οι πόλεις, οι οποίες αναλαμβάνουν την ευθύνη ανάληψης μιας Ολυμπιάδας οφείλουν να εξετάζουν ενδελεχώς τις συμβατικές υποχρεώσεις τους πριν προχωρήσουν στην κατασκευή νέων αθλητικών εγκαταστάσεων, όπως επίσης και να επικοινωνούν με τις Διεθνείς Ομοσπονδίες, έτσι ώστε να αντιληφθούν πλήρως τις πραγματικές ανάγκες των αθλημάτων και να προγραμματίσουν ανάλογα την κατασκευή των εγκαταστάσεων. Επιπλέον, κομμάτι του σχεδίου της μεταολυμπιακής αξιοποίησης θα πρέπει να είναι η διευθέτηση όλων των νομικών ζητημάτων, τα οποία θα μπορούσαν να προκύψουν. Η «Ολυμπιακή Κληρονομιά» αναδιαμορφώνεται με βάση ποικίλους παράγοντες και ταυτόχρονα σχετίζεται άμεσα με την αρχιτεκτονική, τον αστικό προγραμματισμό, την οικονομική, κοινωνική, πολιτισμική και τουριστική ανάπτυξη κάθε χώρας (Αθανασίου και Αθανασακόπουλος, 1996).

Υποβαθμισμένες περιοχές αναβαθμίζονται ενώ τα ολυμπιακά έργα απομένουν ως πολεοδομική και πολιτισμική παρακαταθήκη στην εκάστοτε χώρα. Η τελευταία οφείλει να εκμεταλλευτεί τα πλεονεκτήματα της ανάληψης της διοργάνωσης με

σκοπό τη μετέπειτα κοινωνική, οικονομική και τουριστική της ανάπτυξη (Digby, 2007).

Πίνακας 1, Οι διοργανώτριες χώρες από το 1988 έως και σήμερα

Πόλη	Χώρα	Σημαία	A/A	Έτος	Από	Μέχρι
<u>Σεούλ</u>	<u>Νότια Κορέα</u>		<u>XXIV</u>	<u>1988</u>	<u>17 Σεπτεμβρίου</u>	<u>2 Οκτωβρίου</u>
<u>Βαρκελώνη</u>	<u>Ισπανία</u>		<u>XXV</u>	<u>1992</u>	<u>25 Ιουλίου</u>	<u>9 Αυγούστου</u>
<u>Ατλάντα</u>	<u>ΗΠΑ</u>		<u>XXVI</u>	<u>1996</u>	<u>19 Ιουλίου</u>	<u>4 Αυγούστου</u>
<u>Σίδνεϊ</u>	<u>Αυστραλία</u>		<u>XXVII</u>	<u>2000</u>	<u>15 Σεπτεμβρίου</u>	<u>1 Οκτωβρίου</u>
<u>Αθήνα</u>	<u>Ελλάδα</u>		<u>XXVIII</u>	<u>2004</u>	<u>13 Αυγούστου</u>	<u>29 Αυγούστου</u>

<u>Πεκίνο</u>	<u>Κίνα</u>		<u>XXIX</u>	<u>2008</u>	<u>8</u> <u>Αυγούστου</u>	<u>24</u> <u>Αυγούστου</u>
<u>Λονδίνο</u>	<u>Μεγάλη</u> <u>Βρετανία</u>		<u>XXX</u>	<u>2012</u>	<u>27 Ιουλίου</u>	<u>12</u> <u>Αυγούστου</u>

(Πηγή : <http://el.wikipedia.org/wiki> Προσβάσιμη 16/12/2014)

Η σημασία αξιοποίησης των ολυμπιακών εγκαταστάσεων μετά το πέρας των Αγώνων.

Οι Ολυμπιακοί Αγώνες αποτέλεσαν μοναδική ευκαιρία για τις διοργανώτριες χώρες, οι οποίες είχαν τη δυνατότητα μέσα από αυτό το γεγονός να προωθήσουν την εικόνα και τη φήμη τους σε παγκόσμια κλίμακα αλλά και να εκμεταλλευτούν τις υποδομές που δημιούργησαν για τη μετέπειτα αναπτυξιακή τους πορεία (Διαλεισμάς, 2010).

Είναι αυταπόδεικτο πως η ανάληψη των Ολυμπιακών Αγώνων από μία χώρα αποτελεί ένα σπουδαίο εθνικό γεγονός, το οποίο αναπόφευκτα συνδέεται με την κατασκευή των απαραίτητων υποδομών. Οι νέες υποδομές και τα ολυμπιακά έργα οδηγούν στην αναβάθμιση της διοργανώτριας χώρας και στη βελτίωση της εικόνας της προς τα διεθνή μέσα. Μέσω των υποδομών και των έργων, ο πολιτισμός συνδέεται με τον αθλητισμό και ενισχύεται ο εθνικός χαρακτήρας των αγώνων (Καγή & Μπενέκη, 2004).

Οι ολυμπιακές εγκαταστάσεις βελτιώνουν το επίπεδο των αστικών υποδομών και καλύπτουν τυχόν χρόνιες ανάγκες και ελλείψεις, οι οποίες σε κάθε άλλη περίπτωση θα ήταν αδύνατον να αντιμετωπιστούν σε τόσο σύντομο χρονικό διάστημα. Επιπλέον, συνεισφέρουν στην αναβάθμιση των αστικών κέντρων και συγχρόνως προσφέρουν λύσεις στην ανάπτυξη της τοπικής οικονομίας (Μυλωνάς, 2002).

Η κατασκευή των ολυμπιακών εγκαταστάσεων καθιστά απαραίτητη την αναδιαμόρφωση της πόλης και της λειτουργίας της, η οποία στο μέλλον πιθανότατα θα τύχει τουριστικής αναγνωρισιμότητας και ανάπτυξης. Οι φορείς των ολυμπιακών

πόλεων προχωρούν στο σχεδιασμό στρατηγικών πλάνων, με βάση τα οποία θα προχωρήσουν στην κατασκευή των έργων και θα μεγιστοποιήσουν το όφελος για τη διοργανώτρια χώρα. Ο σχεδιασμός, η τοποθεσία και τα χαρακτηριστικά των Ολυμπιακών Χωριών μπορεί να συνεισφέρουν τα μέγιστα στην αστική ανάπτυξη της διοργανώτριας πόλης. Επιπλέον, σημαντικός στόχος των διοργανωτών είναι η κατασκευή άρτιων ολυμπιακών εγκαταστάσεων, κάτι το οποίο κατόρθωσε και η Αθήνα με τη βοήθεια του Ισπανού αρχιτέκτονα Calatrava, ο οποίος κατάφερε να διαμορφώσει ένα τέλειο στάδιο (Διαλεισμάς, 2010).

Σαφέστατα, η κατασκευή των κατάλληλων υποδομών δεν αφορά μόνο την περιορισμένη χρονική διάρκεια της Ολυμπιάδας και την κάλυψη των αναγκών του γεγονότος αυτού, αλλά και την περαιτέρω και μακροχρόνια εκμετάλλευση των εγκαταστάσεων, οι οποίες θα ικανοποιήσουν βασικές ανάγκες του πληθυσμού της διοργανώτριας χώρας. Τα ευεργετικά αποτελέσματα και τα οφέλη από την οικονομική αξιοποίηση των αθλητικών εγκαταστάσεων είναι μακροχρόνια και πιο ουσιαστικά από τις κατασκευαστικές δαπάνες. Τα ολυμπιακά έργα μπορούν υπό προϋποθέσεις να είναι εκμεταλλεύσιμα ανά τακτά χρονικά διαστήματα ή και σε διαρκή χρόνο (Digby, 2007).

Τα μεταολυμπιακά σχέδια των αρμόδιων φορέων, οι οποίοι σχετίζονται με την μετέπειτα αξιοποίηση των ολυμπιακών εγκαταστάσεων, περιλαμβάνουν τόσο τη μεγιστοποίηση της χρήσης των αθλητικών εγκαταστάσεων για άθληση των πολιτών, όσο την επέκταση των δυνατοτήτων αξιοποίησης των εγκαταστάσεων για τη στήριξη πολλαπλών δραστηριοτήτων. Οι στόχοι αυτοί αποτελούν δείγμα όχι μόνο κοινωνικότητας αλλά και αναδιαμόρφωσης και ευελιξίας της οικονομικής πολιτικής.

Επιπλέον, βασικό μέλημα των ιθυνόντων αποτελεί η συνολική απολαβή των οφελών αξιοποίησης των υποδομών από τον γενικό πληθυσμό, καθώς και η ταυτόχρονη εξάλειψη των κοινωνικών ή οικονομικών ανισοτήτων μέσω της χωροταξικής αναδιαμόρφωσης των διοργανωτριών πόλεων. Για την επίτευξη των στόχων αυτών, σημαντική καθίσταται η συμβολή δράσεων και ενεργειών σχετικά με την ενημέρωση και την κινητοποίηση στις δραστηριότητες της τοπικής οικονομίας αλλά και στο γενικότερο πλαίσιο της ολοκλήρωσης της προετοιμασίας και της διεξαγωγής των Αγώνων (Digby, 2007).

Οι Ολυμπιακοί Αγώνες συμβάλλουν στην καλύτερη λειτουργία της πόλης. Οι ολυμπιακές εγκαταστάσεις και τα έργα σηματοδοτούν νέους πόλους δράσεων και ανάπτυξης. Δυστυχώς, στις περισσότερες των περιπτώσεων, με δυσκολία κάποιες

εγκαταστάσεις λειτουργούν ως χώροι κοινωνικών συναθροίσεων ή αθλητικών δραστηριοτήτων. Συνηθέστερο αποτελεί το γεγονός να αξιοποιούνται ως εμπορικές και επιχειρηματικές ζώνες (Καψή και Μπενέκη, 2004).

Για τη διεξαγωγή των Ολυμπιακών Αγώνων, απαιτείται ο εκσυγχρονισμός των υποδομών των διοργανωτριών πόλεων, όπως επίσης και η ανακατασκευή ή η εκ νέου κατασκευή των αθλητικών και μη ολυμπιακών εγκαταστάσεων. Βασικό μέλημα αποτελεί η διαφύλαξη και η αξιοποίηση του συνόλου των ολυμπιακών υποδομών, έτσι ώστε να δημιουργούνται πολλαπλά οφέλη για το εκάστοτε κοινωνικό σύνολο. Σκοπό, επίσης, αποτελεί η εξεύρεση πόρων για την εύρυθμη λειτουργία των εγκαταστάσεων, χωρίς επιπλέον επιβαρύνσεις για τους πολίτες. Παράλληλα, δημιουργούνται νέες θέσεις εργασίας, βελτιώνεται η ποιότητα ζωής των πολιτών, επιτυγχάνεται η οικονομική ανάπτυξη με την εισροή ξένων επενδύσεων, καθώς και η τεχνογνωσία σε σημαντικούς οικονομικούς τομείς. Εξασφαλίζονται οι πόροι που απαιτούνται για την κατασκευή χώρων άθλησης, πολιτισμού και αναψυχής, στους οποίους ο πολίτης θα έχει ελεύθερη πρόσβαση. Πρέπει να υπάρχει η δυνατότητα έργα, τα οποία κατασκευάστηκαν στους Ολυμπιακούς Αγώνες, να αξιοποιούνται προς όφελος του κοινωνικού συνόλου (Gold & Gold, 2007).

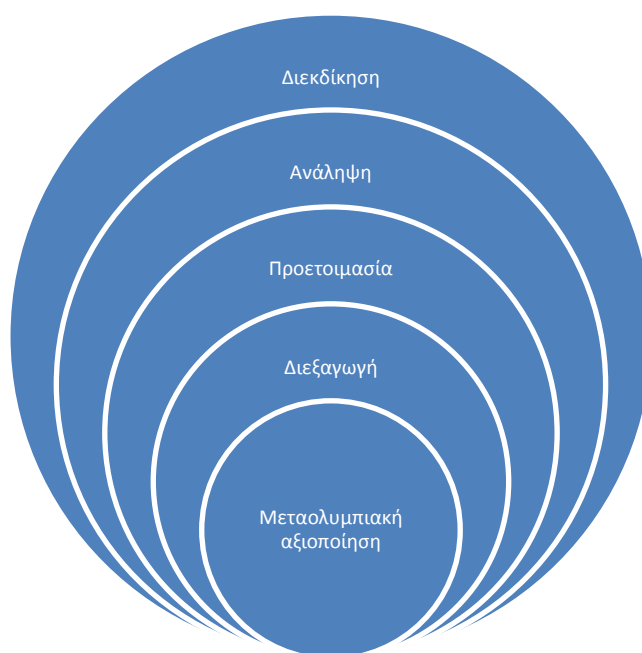
Οι Ολυμπιακοί Αγώνες της Σεούλ (1988), της Βαρκελώνης (1992) και του Σύδνεϋ (2000), ανέδειξαν μια διαφορετική θεώρηση της διεξαγωγής των Αγώνων, σε σχέση με αυτούς του 1972 και του 1976. Ωστόσο, οι ολυμπιακές υποδομές κατανεμήθηκαν σε τρεις ή τέσσερις διακριτούς ολυμπιακούς χώρους που βρίσκονταν κοντά στο κέντρο της πόλης. Σκοπός και σε αυτές τις Ολυμπιάδες υπήρξε η ανάδειξη του αστικού κέντρου μέσα από την αναβάθμιση, δηλαδή τη διαφορετική χρήση υποβαθμισμένων ή εγκαταλελειμμένων περιοχών (Μυλωνάς, 2002).

Ειδικά στη Βαρκελώνη, ο σχεδιασμός των ολυμπιακών έργων συνδέθηκε με ένα μεγαλεπήβολο πρόγραμμα ανάπλασης του ιστορικού κέντρου της πόλης, με απώτερο σκοπό την ανάδειξη των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών του. Ο σχεδιασμός αυτός οδήγησε σε εκσυγχρονισμό των λειτουργιών της πόλης, καθιστώντας την υπόδειγμα θετικής επίδρασης των Ολυμπιακών Αγώνων στη ζωή και την ανάπτυξη των σύγχρονων μεγαλουπόλεων (Ζανιάς, 2004).

Η Βαρκελώνη, το Σύδνεϋ, η Αθήνα και το Πεκίνο κατόρθωσαν να δημιουργήσουν μεγάλα έργα υποδομών και σπουδαίες αθλητικές εγκαταστάσεις, αφήνοντας έτσι

σημαντική παρακαταθήκη ή όπως αναφέρει η Διεθνής Ολυμπιακή Επιτροπή «Ολυμπιακή κληρονομιά» (Games Legacy). Τέλος, επισημαίνεται πως η οικονομική πολιτική της Σεούλ, της Βαρκελώνης και του Σύδνεϋ σχετικά με τις δαπάνες των αθλητικών και των υπόλοιπων εγκαταστάσεων, οδήγησε σε αύξηση του κόστους των Ολυμπιακών Αγώνων, καθιστώντας με αυτό τον τρόπο αναγκαία και επιβεβλημένη την κρατική χρηματοδότηση.

Η ΔΟΕ, προσμετρώντας τις ανάγκες και τις επιταγές της σύγχρονης πραγματικότητας, έθεσε τα όρια και τις κατευθύνσεις σχετικά με την προστασία του περιβάλλοντος αλλά και τη βιωσιμότητα των ολυμπιακών υποδομών (IOC Olympic Study Centre, 2000 <http://www.olympic.org/olympic-studies-centre> Προσβάσιμο στις 5/2/2015).

Γράφημα 1 : Στάδια διοργάνωσης των Ολυμπιακών Αγώνων

«ΠΡΑΣΙΝΟΙ» ΟΛΥΜΠΙΑΚΟΙ ΑΓΩΝΕΣ

Η διεξαγωγή των Ολυμπιακών Αγώνων με βάση τα περιβαλλοντικά κριτήρια.

Όσον αφορά στην προστασία και την αναβάθμιση του περιβάλλοντος, οι δραστηριότητες που αφορούν το φυσικό περιβάλλον, οι παρεμβάσεις σε υποβαθμισμένες αστικές περιοχές, η ενίσχυση των χώρων πρασίνου και αναψυχής και η αναδιαμόρφωσή τους, οι αναπλάσεις και οι βελτιώσεις, καθώς και η διαχείριση των αποβλήτων, συμβάλλουν κυρίως στην ουσιαστικότερη οργάνωση του χώρου, στη μείωση της ηχορύπανσης και της ατμοσφαιρικής ρύπανσης και γενικότερα στη βελτίωση της ποιότητας ζωής. Οι παράγοντες αυτοί καθίστανται σημαντικοί και αναγκαίοι για τη λειτουργικότητα και τη βελτίωση της εικόνας της πόλης, ενόψει και του σημαντικού γεγονότος των Ολυμπιακών Αγώνων (Καπή και Μπενέκη, 2004).

Η προστασία του περιβάλλοντος και η διαμόρφωση «πράσινων» υποδομών αποτελούν πρωταρχικό στόχο όλων των πόλεων που διοργανώνουν Ολυμπιακούς Αγώνες. Συγκεκριμένα, η κυβέρνηση του Πεκίνου επιδίωκε «καθαρότερη ατμόσφαιρα από αυτή του Παρισιού». Ωστόσο, η Αθήνα δεν κατάφερε να επιτύχει το στόχο αυτό, αφού η περιβαλλοντική οργάνωση Greenpeace ανέφερε τους Ολυμπιακούς Αγώνες του 2004 ως τους «καφέ Ολυμπιακούς», απονέμοντας στην Αθήνα τον τίτλο της πιο μολυσμένης ατμοσφαιρικά ευρωπαϊκής πόλης. Ωστόσο, μόνο στο σχετικά πρόσφατο ολυμπιακό παρελθόν, το περιβάλλον υιοθετήθηκε σαν ο τρίτος πυλώνας των Ολυμπιακών Αγώνων, μετά τον αθλητισμό και τον πολιτισμό (Παρπαΐρης, 2000).

Το 1994, η ΔΟΕ συνεργάστηκε με το Περιβαλλοντικό Πρόγραμμα Ηνωμένων Εθνών (UNEP), με σκοπό την ενσωμάτωση περιβαλλοντικών θεμάτων σε Ολυμπιακούς Αγώνες. Το 1996, η ΔΟΕ προχώρησε σε τροποποίηση του καταστατικού της, με σκοπό την προσμέτρηση της προστασίας του περιβάλλοντος στους επιδιωκόμενους στόχους (παρ.13, άρθρο 2, Ολυμπιακός Χάρτης). Το 1999, η ΔΟΕ και το UNEP προχώρησαν σε διεύρυνση της ατζέντας τους για τον αθλητισμό και το περιβάλλον (Θεοχάρη, 2004).

Παραδείγματα περιβαλλοντικής συμπεριφοράς ανάμεσα στις διοργανώτριες χώρες

Εν συνεχεία, και όσον αφορά στις διοργανώτριες χώρες, στην Ισπανία η Βαρκελώνη προχώρησε στην ανάπτυξη μιας παραλίας μήκους 5 χλμ, από τα οποία τα 500 μ. μετατράπηκαν αρχικά σε ιστιοπλοϊκό κέντρο και αργότερα σε μαρίνα χωρητικότητας 700 σκαφών αναψυχής. Η πόλη απέκτησε σε τέσσερα σημεία (490 εκτάρια), νέους κοινόχρηστους δημόσιους χώρους και πάρκα. Το Ολυμπιακό Χωριό διαμορφώθηκε ως επέκταση της πόλης. Σε όλα τα προαναφερθέντα, σημαντικό ρόλο διαδραμάτισε το προοδευτικό εργατικό κίνημα της Καταλονίας (Καψή και Μπενέκη, 2004).

Από τη μεριά της Αυστραλίας, οι φορείς του Σύδνεϋ, σε συνεργασία με τη Greenpeace το 1993, διακήρυτταν πως θα διοργάνωναν την πρώτη «Πράσινη Ολυμπιάδα». Επτά χρόνια αργότερα, η ΜΚΟ βαθμολόγησε το Σύδνεϋ με ιδιαίτερα χαμηλό βαθμό εξαιτίας της άσχημης εικόνας του Ολυμπιακού Χωριού, την οποία δεν διόρθωσαν ούτε η φύτευση 7.500 δένδρων ούτε η διάσωση ενός σπάνιου είδους βατράχου ούτε η δημιουργία ενός τεράστιου πάρκου σε μια προηγουμένως υποβαθμισμένη περιοχή (IOC Olympic Study Centre, 2000 <http://www.olympic.org/olympic-studies-centre> Προσβάσιμο στις 5/2/2015).

Όσον αφορά στα μεγαλεπήβολα σχέδια των ιθυνόντων, οι οποίοι ανέλαβαν το έργο της ανάληψης της Ολυμπιάδας του 2004 για την Αθήνα, σχετικά με τη διεξαγωγή «πράσινων» Ολυμπιακών Αγώνων, αυτά έμειναν μόνο στις υποσχέσεις. Οι

ευκαιριακές λύσεις και οι τακτικές υφαρπαγής ανυπεράσπιστων χώρων δεν οδήγησαν ούτε στην ανάπλαση εσωτερικών περιοχών της Αθήνας ούτε στην ανάπτυξη της περιβαλλοντικής συνείδησης. Αντί για τα 35.000.000 δένδρα που οι υπεύθυνοι φορείς αρχικά διατεινόταν πως θα φυτέψουν, στην πραγματικότητα φυτεύτηκαν μόλις 27.000 δένδρα και 50.000 θάμνοι. Οι Ολυμπιακοί Αγώνες της Αθήνας ακολούθησαν τη «λογική» του τσιμέντου και χαρακτηρίστηκαν από τη μεγαλομανία των εντυπωσιακών κατασκευών

(<http://www.greenpeace.org/greece/Global/greece/report/2008/8/promises.pdf>
Προσβάσιμη 28/12/2014).

Το Πεκίνο, από τη μία πλευρά χαρακτηριζόταν από την εικόνα της μολυσμένης ατμόσφαιρας της πόλης και από την άλλη πλευρά από την εικόνα των γνωστών εντυπωσιακών κτιρίων. Οι ιθύνοντες της πόλης ισχυρίζονται έως σήμερα πως κατά την οικοδόμηση των ολυμπιακών αθλητικών εγκαταστάσεων, η προστασία του περιβάλλοντος υπήρξε πρώτη προτεραιότητα. Η συνολική επιφάνεια του ολυμπιακού «πρασίνου» ανήλθε στα 1100 εκτάρια, χωρίς να είμαστε σε θέση να γνωρίζουμε τον ακριβή αριθμό των δένδρων που φυτεύτηκαν (Minnaert, 2012).

Η Ολυμπιάδα του Λονδίνου το 2012 δεν μπόρεσε ούτε αυτή να τηρήσει τις υποσχέσεις της πως θα ήταν η πιο «πράσινη» στην ιστορία των Αγώνων. Η πρώτη απογοήτευση εκφράστηκε όταν μεγάλη εταιρεία γρήγορου φαγητού ανακοινώθηκε ως ο επίσημος προμηθευτής τροφίμων. Ακολούθησε η ακύρωση της κατασκευής ανεμογεννήτριας στον αγωνιστικό χώρο, καθώς και η αναγκαστική ανάκληση της πρόθεσης για κάλυψη της ενέργειας του Ολυμπιακού Πάρκου από ανανεώσιμες πηγές (Hughes, 2012).

Πίνακας 2 : Τα κριτήρια επίδοσης των διοργανωτριών χωρών ως προς την περιβαλλοντική συμπεριφορά.

Καλή επίδοση
Κανένα έργο δεν θα μπει στο στάδιο της υλοποίησης χωρίς να προηγηθεί Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων
Οι Ολυμπιακές εγκαταστάσεις θα εξυπηρετηθούν από μέσα μαζικής μεταφοράς και θα ληφθούν μέτρα για τη μείωση της χρήσης του ιδιωτικού αυτοκινήτου
Επέκταση Μετρό
Κατασκευή δικτύου Τραμ

Κατασκευή προαστιακού
Ενοποίηση – ανάπλαση θαλάσσιου μετώπου
Ενοποίηση αρχαιολογικών χώρων
Μέτρια επίδοση
Το περιβάλλον όχι μόνο θα προστατευθεί, αλλά και θα βελτιωθεί
Καμία μόνιμη εγκατάσταση δεν θα πραγματοποιηθεί αν δεν έχει προβλεφθεί η μετά-Ολυμπιακή χρήση της
Βελτίωση ποιότητας καυσίμων
Πεζοδρομήσεις
Ανάπλαση – αναβάθμιση αστικού τοπίου
Ανάπλαση παλιών λατομείων
Ανάπλαση παλαιών χωματερών
Απομάκρυνση στρατοπέδων και απόδοση ελεύθερων χώρων
Κακή επίδοση
Θα ληφθούν μέτρα έτσι ώστε το φυσικό περιβάλλον, η πανίδα και η χλωρίδα, να μη θιγούν καθόλου στο στάδιο της κατασκευής των έργων
Θα γίνει προσπάθεια ώστε να αξιοποιηθούν στο μέγιστο οι υπάρχουσες υποδομές, ώστε να μη δεσμευτούν υπάρχοντες ελεύθεροι χώροι
Οι εργασίες θα γίνουν με τη βοήθεια τεχνολογιών και υλικών φιλικών προς το περιβάλλον, στοιχείο που θα μεταφερθεί ως υποχρέωση στους παραχωρησιούχους των έργων
Θα ληφθούν μέτρα για την μείωση του θορύβου στον αστικό και περιαστικό ιστό της πρωτεύουσας, ιδίως κατά τη φάση διεξαγωγής των Αγώνων
Θα δοθεί έμφαση στην ενημέρωση του κοινού με τρόπο που να ευνοηθεί η συμμετοχή του πριν και κατά τη διάρκεια της τέλεσης των Αγώνων
Ζώνες ελεύθερες από αυτοκίνητα
Χώροι μετεπιβίβασης σε μαζικά μέσα μεταφοράς
Αστική ακτοπλοΐα
Ολοκληρωμένη διαχείριση απορριμμάτων – Ανακύκλωση
Ορθολογική διαχείριση υδατικών πόρων - Ανακύκλωση νερού
Ευρεία χρήση ηλιακής, αιολικής και άλλων ανανεώσιμων πηγών ενέργειας
Βιοκλιματικός σχεδιασμός Ολυμπιακών υποδομών
Επιλογή και χρήση υλικών φιλικών προς το περιβάλλον

Ανάπλαση Ελαιώνα
Δημιουργία μητροπολιτικών πάρκων

(Πηγή : <http://www.greenpeace.org/greece/Global/greece/report/2008/8/promises.pdf>

Προσβάσιμη 28/12/2014)

ΟΙ ΟΛΥΜΠΙΑΚΟΙ ΑΓΩΝΕΣ ΑΠΟ ΤΟ 1988 ΕΩΣ ΣΗΜΕΡΑ. ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑ ΤΩΝ ΟΛΥΜΠΙΑΚΩΝ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ

Σεούλ (1988)

Η κυβέρνηση της Κορέας, με αφορμή τους Ολυμπιακούς Αγώνες στη Σεούλ το 1988, προσπάθησε να «επεκτείνει» τα στενά πλαίσια της χώρας της στον ευρύτερο κόσμο. Οι κλάδοι της βιομηχανίας και του τουρισμού ήταν εκείνοι που επωφελήθηκαν περισσότερο από την προσπάθεια αυτή (Preuss, 2004).

Για τις ανάγκες των αγώνων κατασκευάστηκε το Ολυμπιακό πάρκο που περιλάμβανε τις περισσότερες γηπεδικές εγκαταστάσεις. Επίσης, στα πλαίσια της προετοιμασίας τα νερά του ποταμού Χαν καθαρίστηκαν και δημιουργήθηκαν πάρκα στις όχθες του. Η Σεούλ, με την ανάληψη διεξαγωγής των Ολυμπιακών Αγώνων, κατάφερε να κερδίσει την εμπιστοσύνη των επιχειρηματιών άλλων χωρών και να θέσει υψηλούς στόχους για αναπτυξιακή δραστηριότητα και πρόοδο. Επιδίωξή της η ανάπτυξη βιομηχανικών εγκαταστάσεων σχετικών με τον αθλητισμό. Μέσω των Αγώνων, δόθηκε ώθηση στην εξαγωγική δραστηριότητα, καθώς και στην ευρεία αναγνωρισιμότητα των εμπορικών της σημάτων (Preuss, 2004).

Βαρκελώνη (1992)

Η Βαρκελώνη, μετά και την τυπική ανακοίνωση της ανάληψης των Ολυμπιακών Αγώνων του 1992, προχώρησε σε άμεση κατασκευή των απαιτούμενων υποδομών. Βασικός σκοπός της Βαρκελώνης για την ανάληψη των Ολυμπιακών Αγώνων του 1992 υπήρξε η επιθυμία εξεύρεσης μιας αφορμής, η οποία θα έδινε ώθηση στην

οικονομία της Καταλονίας και που στην πραγματικότητα θα οδηγούσε σε μια συνολική αστική αναδιαμόρφωση. Η κυβέρνηση της Ισπανίας επιδίωκε μια τέτοια αλλαγή εξαιτίας της μέτριας αστικής υποδομής, ενώ η αφορμή που αναζητούσε δόθηκε ευκολότερα και λόγω της ένταξης της Ισπανίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση το 1986 (<http://www.mt.usi.ch/barcelona-123372.pdf> Barcelona: Urban Transformation and 92° Olympic Games Πρόσβαση 23/1/2015).

Ανάμεσα στις απαιτούμενες υποδομές για τη διεξαγωγή των Ολυμπιακών Αγώνων τη Βαρκελώνη αναφέρονται ο Ολυμπιακός δακτύλιος, οι παρεμβάσεις για το άνοιγμα της πόλης προς τη θάλασσα σε συνδυασμό με τη χωροθέτηση και κατασκευή του Ολυμπιακού Χωριού, η αναδιάρθρωση κύριων αστικών περιοχών, οι μεγάλοι περιφερειακοί δρόμοι σε μία προσπάθεια αναδιαμόρφωση του προϋπάρχοντος κυκλοφοριακού δικτύου, οι τηλεπικοινωνίες και οι πολιτισμικές παρεμβάσεις, όπως για παράδειγμα το Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης, το Εθνικό Μουσείο Τέχνης της Καταλονίας, κ.ά. (Oriol Nello, 2001).

Επειδή το μεγαλύτερο μέρος των ολυμπιακών εγκαταστάσεων ήταν εξαιρετικά εξεζητημένο, αποφασίστηκε να μειωθούν όσο το δυνατόν περισσότερο αυτές οι εγκαταστάσεις και να δημιουργηθούν δευτερεύουσες για τους κατοίκους της πόλης. Βασικό μειονέκτημα της πόλης της Βαρκελώνης αποτελούσε η έλλειψη κυκλοφοριακού σχεδιασμού και αστικών μέσων μεταφορών, με αποτέλεσμα το ολυμπιακό έργο να θεωρείται το πρώτο βασικό αστικό έργο για τη Βαρκελώνη (Digby, 2007).

Οι άμεσες και έμμεσες επενδυτικές δραστηριότητες των Ολυμπιακών Αγώνων φάνηκαν στα δημόσια κατασκευαστικά έργα και έργα υποδομής, όπως επίσης και στις αθλητικές εγκαταστάσεις. Σημαντικά δημόσια και ιδιωτικά κεφάλαια ενώθηκαν και χρησιμοποιήθηκαν κατά τη διάρκεια της προετοιμασίας των Ολυμπιακών Αγώνων και μαζί με τη μόνιμη εργασία που καθιερώθηκε, δημιουργήθηκε η παρακαταθήκη των Ολυμπιακών Αγώνων της Βαρκελώνης το 1992, η οποία σχετίστηκε με την αναδιαμόρφωση της πόλης της Βαρκελώνης και την οικονομική της ανάπτυξη (<http://www.mt.usi.ch/barcelona-123372.pdf> Barcelona: Urban Transformation and 92° Olympic Games Πρόσβαση 23/1/2015).

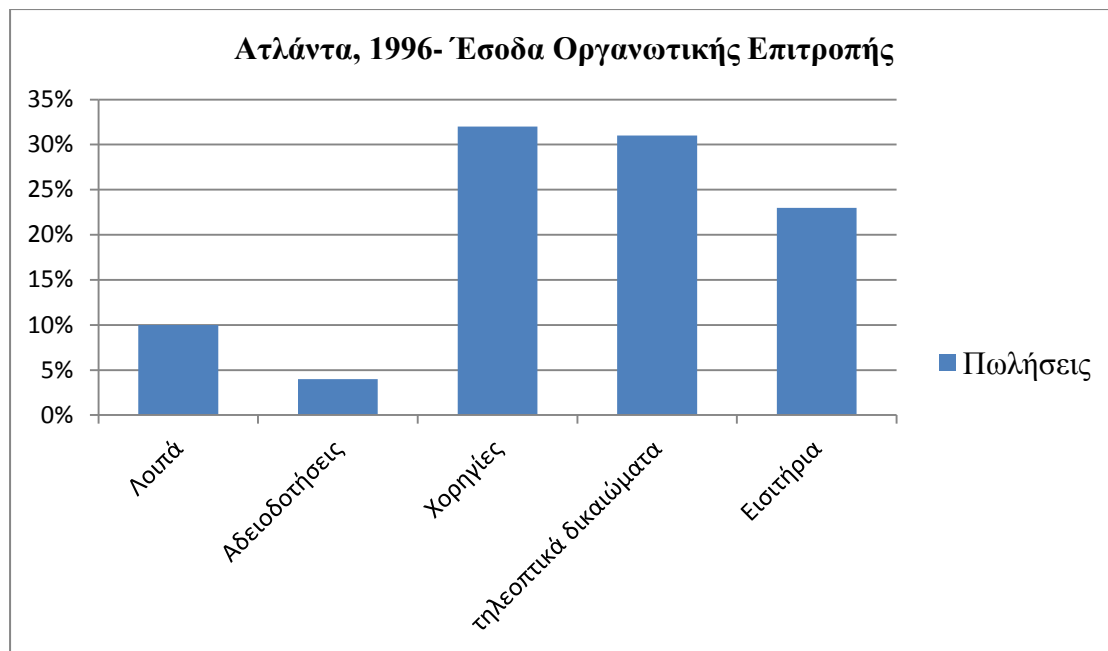
Πιο συγκεκριμένα, οι άμεσες και έμμεσες επενδύσεις υπήρξαν ογκώδεις και ουσιαστικές σε σχέση με προηγούμενα ολυμπιακά γεγονότα. Το αποτέλεσμα που προέκυψε σε συνδυασμό με τη ζήτηση για επενδύσεις δημιουργήθηκε από τις άμεσες επενδύσεις για τους Ολυμπιακούς Αγώνες. *«Το αποτέλεσμα αυτό υπολογίστηκε στα 16,6 δισ. δολάρια την περίοδο μεταξύ 1987 και 1992. Επίσης, ο κατασκευαστικός τομέας αντανάκλα την οικονομική άνθηση στη Βαρκελώνη την περίοδο μεταξύ 1986 και 1993 - νέες θέσεις εργασίας, κατανάλωση κονιάματος, κατανάλωση ηλεκτρισμού για την παραγωγή κατασκευαστικών υλικών, κατανάλωση ηλεκτρισμού για κατασκευές. Σχετικά με τον γενικό δείκτη της ανεργίας, αυτός μειώθηκε από 18,4% σε 9,6% την περίοδο Οκτώβριος 1986 - Ιούλιος 1992. Η μείωση κατά το μισό του αριθμού των εγγεγραμμένων ανέργων στη Βαρκελώνη ήταν αρκετά σημαντική, αν σκεφθεί κάποιος ότι σήμερα στη Βαρκελώνη ο αριθμός των ενεργών εργαζόμενων πολιτών είναι μεγαλύτερος από 1,1%»* (Preuss, 2004).

Σε γενικές γραμμές, το άμεσο αποτέλεσμα, σχετιζόμενο με το συνολικό ύψος των δαπανών, υπολογίστηκε σε 913.812 εκατομμύρια πεσέτες. Το μεγαλύτερο ποσοστό αυτού του ποσού αφορούσε δημόσιες επενδύσεις και συνδέθηκε άμεσα με την ισχυρή ώθηση που έδωσαν οι Αγώνες στη δημιουργία των νέων υποδομών. *«Κατά τη διάρκεια της περιόδου 1987-1992 ο συνολικός οικονομικός αντίκτυπος υπολογίζεται σε 2.856 τρισεκατομμύρια πεσέτες, δηλαδή 0,9 του ΑΕΠ της ισπανικής οικονομίας»* (Preuss, 2004).

Ατλάντα (1996)

Η ανάληψη της Ολυμπιάδας του 1996 από την Ατλάντα δεν αποσκοπούσε στην τοπική ή εθνική προβολή της χώρας. Το κίνητρο πρέπει να αναζητηθεί στην ανάγκη οικονομικής ώθησης της χώρας, μέσω της προέλκυσης επιχειρησιακών δραστηριοτήτων και εκδηλώσεων. Η κυβέρνηση της Ατλάντα κυρίως στόχευε σε εταιρείες της Αμερικής, σε αντίθεση με τη Σεούλ και τη Βαρκελώνη, οι οποίες επιζητούσαν το ενδιαφέρον ξένων επιχειρήσεων (Matheson & Baade, 2004).

Κατά τη διάρκεια της προετοιμασίας αλλά και της πραγματοποίησης των Αγώνων, το επίπεδο της ανεργίας στην Ατλάντα ήταν ιδιαίτερος χαμηλό, *«με αποτέλεσμα η ζήτηση για εργασία να καλυφθεί από άλλες πολιτείες»* (Matheson & Baade, 2004).

Γράφημα 2 : Ατλάντα, 1996 – Έσοδα Οργανωτικής Επιτροπής

(Πηγή : Preuss, 2004)

Σύδνεϋ (2000)

Όπως και για τις προηγούμενες διοργανώτριες χώρες, έτσι και για το Σύδνεϋ, ώθηση για την ανάληψη του γεγονότος των Ολυμπιακών Αγώνων έδωσε η πεποίθηση της αναδιαμόρφωσης και βελτίωσης της κρατικής οικονομίας. Οι Ολυμπιακοί Αγώνες του Σύδνεϋ διεξήχθησαν το 2000. Η Αυστραλία αποζητούσε επί δεκαετίες την ανάληψη της διοργάνωσης (Garcia, 2007).

Οι κλάδοι της οικονομίας, όπως ο διεθνής τουρισμός και η προσέλκυση τοπικών δραστηριοτήτων, τέθηκαν στο επίκεντρο των επιδιώξεων της κυβέρνησης του Σύδνεϋ, γεγονός που καταδεικνύει την ωριμότητα της οικονομίας και την σχετικά μικρή εγχώρια αγορά της Αυστραλίας (Madden, 2002).

Το Σύδνεϋ έθεσε υψηλούς στόχους σε όλους τους τομείς της διοργάνωσης. Κατάφερε να κερδίσει την αποδοχή όλων, λόγω της αρτιότητας της διαδικασίας αλλά και του σεβασμό που επέδειξε στο ζήτημα της προστασίας του περιβάλλοντος. Η Ολυμπιάδα του Σύδνεϋ λειτούργησε ευεργετικά στην οικονομία. Η θετική εικόνα της διοργανώτριας χώρας μεταλαμπαδεύτηκε σε ολόκληρο τον κόσμο, με αποτέλεσμα

την ανάθεση σε αυτήν 45 μεγάλων Συνεδρίων από το 2004 έως το 2012 (Preuss, 2004).

Βασικό χαρακτηριστικό των Αγώνων αυτών αποτελεί η ανάπλαση, δηλαδή η αναδιαμόρφωση υποβαθμισμένων ή εγκαταλελειμμένων περιοχών, ακολουθώντας τακτικές που σχετίζονταν με την προστασία του περιβάλλοντος. Επιδιώκοντας τον στόχο αυτό, οι αρμόδιοι φορείς συνεργάστηκαν στενά με την περιβαλλοντική οργάνωση της Greenpeace (Καψή και Μπενέκη, 2004).

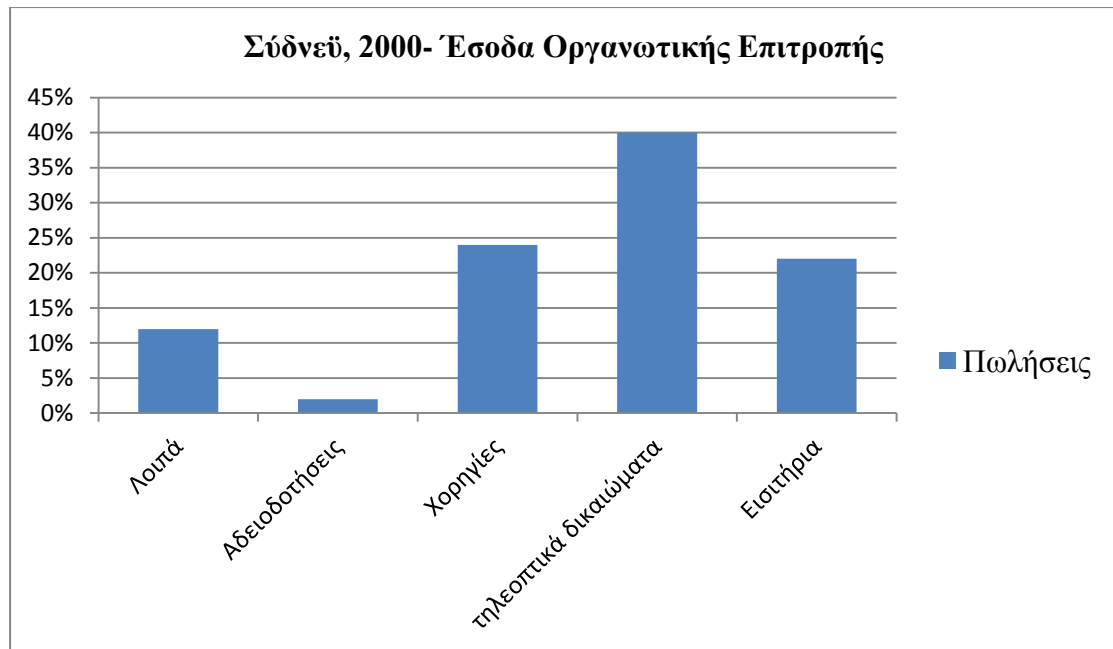
Το Ολυμπιακό Πάρκο διαμορφώθηκε σε μια περιοχή, η οποία στο παρελθόν φιλοξενούσε βιομηχανικά κέντρα και εργοστασιακές εγκαταστάσεις. Αυτό κατέστησε την ανάπλαση μια δύσκολη διαδικασία. Η χωροθέτηση αυτή του Ολυμπιακού Πάρκου απομάκρυνε τον κίνδυνο κυκλοφοριακής συμφόρησης και εκτεταμένης ρύπανσης του περιβάλλοντος (Digby, 2007).

Οι ολυμπιακές εγκαταστάσεις φιλοξενήθηκαν σε προάστιο της πόλης, ενώ η σιδηροδρομική σύνδεση της αστικής περιοχής με το Ολυμπιακό Πάρκο, διευκόλυνε τη μετακίνηση των πολιτών. Τα ολυμπιακά έργα παραδόθηκαν εγκαίρως, γεγονός που κατέστησε εφικτό τον κατ' επανάληψη έλεγχο τους (Bony, 2007).

Οι διοργανωτές των Ολυμπιακών Αγώνων του Σύδνεϋ εστίασαν το ενδιαφέρον τους:

- στη βιομηχανική ανάπτυξη,
- στην προσέλκυση επενδύσεων και
- στην ανάδειξη της πόλης ως τουριστικού προορισμού.

Σε οικονομικούς όρους, οι Αγώνες του Σύδνεϋ ακολούθησαν το μοντέλο της μεικτής χρηματοδότησης, δηλαδή ενός υψηλού επιπέδου ιδιωτικών κεφαλαίων και ενός μικρότερου δημόσιας χρηματοδότησης. Αν και τα 2/3 για τις αθλητικές εγκαταστάσεις χορηγήθηκαν από την κυβέρνηση, πολλά άλλα έργα, όπως το Ολυμπιακό Χωριό, έγιναν με ιδιωτικό κεφάλαιο (Madden, 2002).

Γράφημα 3 : Σύδνεϋ, 2000 – Έσοδα Οργανωτικής Επιτροπής

(Πηγή : Preuss, 2004)

Αθήνα (2004)

Η Αθήνα επιλέχθηκε ως η διοργανώτρια πόλη των Ολυμπιακών Αγώνων του 2004. Οι Ολυμπιακοί Αγώνες του 2004 αμφισβητήθηκαν από την πρώτη στιγμή της ανάληψής τους, σχετικά με το θέμα της αδυναμίας της Αθήνας να εκπληρώσει τους στόχους μιας τέτοιας διοργάνωσης. Το χρονοδιάγραμμα που αρχικά τέθηκε, δεν τηρήθηκε, γεγονός που οδήγησε στην περαιτέρω οικονομική επιβάρυνση αλλά και στην χαμηλή κατασκευαστική ποιότητα ορισμένων έργων (Παπανίκος, 1999).

Σύμφωνα με το κύριο πλάνο των ιθυνόντων, τέσσερα ήταν τα βασικά κέντρα : το Ολυμπιακό Χωριό στο Δήμο Αχαρνών, το Ολυμπιακό Αθλητικό Κέντρο Αθηνών, το Ιστορικό Κέντρο των Αθηνών και η Παραλιακή Ζώνη του Φαλήρου (Διαλεισμάς, 2010).

Σε αυτούς τους χώρους θα δημιουργούνταν μόνιμες κατασκευές αλλά και προσωρινές εγκαταστάσεις, που σαν σκοπό θα είχαν τη φιλοξενία των επισκεπτών και των εκπροσώπων των ομάδων (Kasimati, 2003, Gold & Gold, 2007).

Επίσης, προβλέπονταν και επιπλέον χώροι, στους οποίους θα διεξάγονταν συγκεκριμένα αθλήματα κατά τη διάρκεια των Αγώνων. Μετά από διάφορες αναθεωρήσεις, τελικά μόνο το αθλητικό ολυμπιακό συγκρότημα παρέμεινε όπως είχε αρχικά σχεδιαστεί, ενώ διαμορφώθηκαν άλλοι οχτώ χώροι, απαραίτητοι για τη διεξαγωγή αθλημάτων (Gold & Gold, 2007).

Οι Ολυμπιακοί Αγώνες της Αθήνας περιελάμβαναν συνολικά 28 αθλήματα και 301 τελετές απονομής μεταλλίων, ενώ ήταν η πρώτη φορά που συμπεριλήφθηκε το αγώνισμα της γυναικείας ελληνορωμαϊκής πάλης. Εκτός από την Αθήνα, ολυμπιακές πόλεις ήταν η Θεσσαλονίκη, ο Βόλος, η Πάτρα και το Ηράκλειο (Θεοχάρη, 2004).

Στο Ολυμπιακό Αθλητικό Κέντρο Αθηνών πραγματοποιήθηκαν τα περισσότερα αγωνίσματα, όπως επίσης οι τελετές έναρξης και λήξης των Ολυμπιακών και Παραολυμπιακών Αγώνων. Στο Ολυμπιακό συγκρότημα του Ελληνικού φιλοξενήθηκαν τα αθλήματα του μπίτζμπολ, του σόφτμπολ, του κανόε-καγιάκ, του χόκευ επί χόρτου, και της ιστιοπλοΐας. Έγιναν επίσης, οι προκριματικοί αγώνες μπάσκετ, ο τελικός της χειροσφαίρισης και οι αγώνες ξιφασκίας. Το Ολυμπιακό συγκρότημα Φαλήρου φιλοξένησε τους αγώνες Tae-kwon- do και τους προκριματικούς χειροσφαίρισης (χάντμπολ), ενώ το Στάδιο Ειρήνης και Φιλίας φιλοξένησε το πρωτάθλημα βόλεϊ. Αντίστοιχα, το Ολυμπιακό κέντρο στο Γαλάτσι φιλοξένησε τις διοργανώσεις επιτραπέζιας αντισφαίρισης και ρυθμικής γυμναστικής, ενώ οι εγκαταστάσεις στο Γουδή φιλοξένησαν τις διοργανώσεις του σύγχρονου πένταθλου και της αντιπτερίσης (Badminton).

Η ποιότητα και ο αριθμός των ολυμπιακών αθλητικών εγκαταστάσεων, είναι μια από τις σημαντικότερες επιδράσεις των Ολυμπιακών Αγώνων στην υποδομή της πόλης. Συνολικά χρησιμοποιήθηκαν 32 Αθλητικές Εγκαταστάσεις Ολυμπιακών προδιαγραφών, εκ των οποίων οι 18 ήταν νέες, οι 12 υπάρχουσες που ανακαινίσθηκαν ριζικά και 2 προσωρινές (Θεοχάρη, 2004).

Αθλητικές Εγκαταστάσεις Ολυμπιακών Αγώνων 2004	
Ολυμπιακό Αθλητικό Κέντρο Αθηνών (ΟΑΚΑ)	<ul style="list-style-type: none"> • Ολυμπιακό Στάδιο Αθηνών «Σπύρος Λούης» • Ολυμπιακό Ποδηλατοδρόμιο • Ολυμπιακό Κέντρο Αντισφαίρισης • Ολυμπιακό Κέντρο Υγρού Στίβου • Ολυμπιακό Κλειστό Γυμναστήριο
Ολυμπιακό Κέντρο Ελληνικού	<ul style="list-style-type: none"> • Κλειστό Γήπεδο Ελληνικού • Ολυμπιακό Κέντρο Μπείζμπολ • Ολυμπιακό Κέντρο Κανόε / Καγιάκ Σλάλομ • Ολυμπιακό Κέντρο Χόκεϋ • Ολυμπιακό Κέντρο Σόφτμπολ • Ολυμπιακό Κέντρο Ιστιοπλοΐας (Αγίου Κοσμά)
Ολυμπιακό Κέντρο παραλιακής ζώνης Φαλήρου	<ul style="list-style-type: none"> • Ολυμπιακό Κέντρο Μπιτς Βόλεϊμπολ • Κλειστό Γυμναστήριο Φαλήρου • Στάδιο Ειρήνης και Φιλίας (ΣΕΦ)
Ολυμπιακό Κέντρο Σχοινιά	Ολυμπιακό Κωπηλατοδρόμιο Σχοινιά
Ολυμπιακό Κέντρο Μαρκόπουλου	<ul style="list-style-type: none"> • Ολυμπιακό Κέντρο Ιπασίας Μαρκόπουλου • Ολυμπιακό Κέντρο Σκοποβολής Μαρκόπουλου
Ολυμπιακό Κέντρο Δυτικής Αττικής	<ul style="list-style-type: none"> • Ολυμπιακό Γυμναστήριο Πυγμαχίας Περιστερίου • Κλειστό Ολυμπιακό Γυμναστήριο Άρσης Βαρών • Ολυμπιακό Γυμναστήριο Άνω Λιοσίων
Ολυμπιακό Συγκρότημα Γουδιού	<ul style="list-style-type: none"> • Κέντρο Ιπασίας • Γυμναστήριο Αντιπέρσις

<p>Άλλες αθλητικές εγκαταστάσεις</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Ολυμπιακό Γυμναστήριο Γαλατσίου • Στάδιο «Γεώργιος Καραϊσκάκης» • Παναθηναϊκό στάδιο (Τερματισμός Μαραθωνίου και αγώνες Τοξοβολίας) • Αρχαίο στάδιο Ολυμπίας (Σφαιροβολία) • Ολυμπιακό Κέντρο Βουλιαγμένης (Τρίαθλο)
<p>Εγκαταστάσεις στις υπόλοιπες Ολυμπιακές πόλεις</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Παμπελοποννησιακό Στάδιο (Πάτρα) • Παγκρήτιο Στάδιο (Ηράκλειο) • Πανθεσσαλικό Στάδιο (Βόλος) • Καυτατζόγλειο Στάδιο (Θεσσαλονίκη)

Πίνακας 3 : Αθλητικές εγκαταστάσεις Ολυμπιακών Αγώνων 2004

(Πηγή :

http://el.wikipedia.org/wiki/%CE%9F%CE%BB%CF%85%CE%BC%CF%80%CE%B9%CE%B1%CE%BA%CE%AD%CF%82_%CE%B5%CE%B3%CE%BA%CE%B1%CF%84%CE%B1%CF%83%CF%84%CE%AC%CF%83%CE%B5%CE%B9%CF%82_%CF%84%CE%B7%CF%82_%CE%95%CE%BB%CE%BB%CE%AC%CE%B4%CE%BF%CF%82#.CE.9C.CE.B1.CF.81.CE.BF.CF.8D.CF.83.CE.B9

Προσβάσιμο στις 16/2/2015)

Πεκίνο (2008)

Το Πεκίνο ανέλαβε τη διοργάνωση των Ολυμπιακών Αγώνων του 2001, στοχεύοντας κυρίως στην τουριστική προβολή και ανάπτυξη της χώρας (Minnaert, 2012).

Η διοργάνωση των Αγώνων αυτών έγινε αντικείμενο κριτικής διεθνώς. Οι κοινωνικές ανισότητες και το χαμηλό βιοτικό επίπεδο μεγάλου ποσοστού του

πληθυσμού έθεταν σημαντικά ηθικά διλήμματα και απορίες σχετικά με τη διοργάνωση, καθώς και για το κόστος ευκαιρίας των Αγώνων (Rose & Spiegel, 2009).

Από την άλλη μεριά, δεν ήταν λίγοι εκείνοι που υποστήριζαν πως η διοργάνωση ενός τέτοιου αθλητικού γεγονότος δε θα ωφελούσε μόνο το κοινωνικό σύνολο αλλά ταυτόχρονα θα ενίσχυε τον τουρισμό και τις επενδύσεις, με άμεσα και έμμεσα οφέλη για το βιοτικό επίπεδο του κινεζικού πληθυσμού (Martin, 2008).

Καθώς η κινέζικη οικονομία εμφάνιζε υψηλούς ρυθμούς ανάπτυξης, οι οποίοι συνδέονται με την αύξηση της απασχόλησης, δεν αποτυπώνονται ξεκάθαρα οι θέσεις εργασίας που οφείλονται καθ' ολοκληρίαν στην προετοιμασία και διοργάνωση των Ολυμπιακών Αγώνων. Από την άλλη πλευρά, οι σημαντικές επενδύσεις που υλοποιήθηκαν στη χώρα συνοδεύθηκαν από αύξηση της απασχόλησης, κυρίως στον κατασκευαστικό τομέα και στον τομέα των υπηρεσιών. Ωστόσο, η τουριστική κίνηση κατά τη διάρκεια των Αγώνων ήταν σημαντικά περιορισμένη σε σχέση με τις αρχικές προσδοκίες (European Tour Operators Association, 2009).

Το Πεκίνο κατάφερε να διοργανώσει επιτυχημένους αγώνες. Ωστόσο, μελανό σημείο αποτέλεσε η περιβαλλοντική ρύπανση της χώρας. Το Πεκίνο, αν και έκανε σημαντικές προσπάθειες για να φτάσει στα επιτρεπτά όρια την εκπομπή αερίων που επιδρούν στο φαινόμενο του θερμοκηπίου, λίγες μέρες πριν από την τελετή έναρξης στο περίφημο στάδιο «Η Φωλιά του Πουλιού», ένα πυκνό σύννεφο νέφους κάλυψε τον ουρανό δημιουργώντας προβληματισμό και ένα σχετικό αρνητικό κλίμα (Martin, 2008).

Οι Ολυμπιακοί Αγώνες ενισχύθηκαν με την αρωγή των νέων τεχνολογιών, οι οποίες συνεισέφεραν τα μέγιστα την καινοτόμο απόδοση των υποδομών και των ενεργειών που σχετίζονται με τη διεξαγωγή μιας Ολυμπιάδας που οφείλει να σέβεται τον περιβαλλοντικό ιστό. Πιο συγκεκριμένα :

- Απαραίτητη κρίθηκε η επισταμένη θεώρηση όλων των ενεργειών και των δραστηριοτήτων σχετικά με την οργάνωση και την προετοιμασία των Ολυμπιακών Αγώνων, με σκοπό την αποφυγή αρνητικών αποτελεσμάτων και ειδικότερα την καταστροφή του φυσικού περιβάλλοντος.

- Η Διεθνής Ολυμπιακή Επιτροπή ανέλαβε την ευθύνη για τη χρονική μετάθεση των Ολυμπιακών Αγώνων του Πεκίνου, με σκοπό την αποφυγή των συνεπειών από αναμενόμενα καιρικά φαινόμενα.
- Το υδροδοτικό σύστημα συνίστατο σε μια ιδιαίτερα σημαντική υποδομή για τον αστικό χώρο.
- Από το σύνολο των αρμόδιων φορέων προσμετρήθηκαν οι επιστημονικές απόψεις σχετικά με τη θεώρηση και προστασία των περιβαλλοντικών παραγόντων, τη βελτίωση των συγκοινωνιών, καθώς και τον επισιτισμό των φιλοξενουμένων κατά τη διάρκεια της Ολυμπιάδας.
- Η Σύνοδος Κορυφής του Πεκίνου έλαβε υπόψη της τις επιστημονικές προτάσεις σχετικά με την πρόοδο των Ολυμπιακών Αγώνων αλλά και όλους τους παράπλευρους παράγοντες που σχετίζονται με την αστική ανάπτυξη και αξιοποίηση (European Tour Operators Association, 2009).

Γράφημα 4 :Πεκίνο 2008 –Έσοδα Οργανωτικής Επιτροπής

(Πηγή : Preuss, 2004)

Λονδίνο (2012)

Το Λονδίνο ανέλαβε τη διοργάνωση των Ολυμπιακών Αγώνων του 2012 και από την αρχή έθεσε τους στόχους του με βάση το πνεύμα του πολιτισμού και της ιστορίας της χώρας. Επιπλέον, επιδιωκόμενος σκοπός ήταν το Ολυμπιακό Χωριό και όλες οι αθλητικές εγκαταστάσεις και υποδομές να αποτελέσουν κίνητρο και υπόβαθρο για κοινωνική, οικονομική και περιβαλλοντική αναβάθμιση

(http://en.wikipedia.org/wiki/Olympic_Stadium_%28London%29 Πρόσβαση 15/12/2014).

Η περιοχή, στην οποία χτίστηκε το Ολυμπιακό Πάρκο, θεωρείτο μία από τις πιο υποβαθμισμένες του Λονδίνου, και η οποία χαρακτηριζόταν από ελαφριά βιομηχανία και μολυσμένα ύδατα. Παρόλα αυτά, η περιοχή διέθετε συγκοινωνιακές συνδέσεις, οι οποίες μπορούσαν να γίνουν εφαλτήριο για περαιτέρω ανάπτυξη (Hughes, 2012).

Το Ολυμπιακό Πάρκο απαρτίστηκε τόσο από μόνιμες όσο και από προσωρινές εγκαταστάσεις :

Μόνιμες εγκαταστάσεις	Προσωρινές εγκαταστάσεις
Ολυμπιακό Στάδιο	Αρένα καλαθοσφαίρισης
Κέντρο Υγρού Στίβου	Χώροι Άθλησης Χόκεϊ
Κλειστό Κέντρο Αντισφαίρισης και Χόκεϊ	Εγκαταστάσεις Ξιφασκίας
Πάρκο Ποδηλασίας	

Πίνακας 4 : Μόνιμες και προσωρινές εγκαταστάσεις του Ολυμπιακού Πάρκου του Λονδίνου

(Πηγή : http://portal.tee.gr/portal/page/portal/teetkm/GRAFEIO_TYPOY/TEXNOGRAFHMA_2012/TEXNOGRAFHMA_445/445%2014_16.pdf Προσβάσιμο στις 12/2/2015)

Μετά το τέλος των Ολυμπιακών Αγώνων του 2012, οι υπεύθυνοι φορείς του Λονδίνου ανέλαβαν την περαιτέρω διαμόρφωση του Ολυμπιακού πάρκου και όλων εκείνων των εγκαταστάσεων, οι οποίες θα αξιοποιούνταν με βάση τους αρχικούς σχεδιασμούς. Η ODA συγκροτήθηκε το 2006 και ο επιδιωκόμενος στόχος της ήταν η μεταολυμπιακή αξιοποίηση των αθλητικών εγκαταστάσεων (Olympic Delivery Authority, 2007a).

Η ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΤΩΝ ΟΛΥΜΠΙΑΚΩΝ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ ΜΕΤΑ ΤΟ ΤΕΛΟΣ ΤΩΝ ΑΓΩΝΩΝ

Σεούλ (1988)

Όσον αφορά στις υποδομές που δημιούργησε η Σεούλ, έχοντας ως κίνητρο την ανάληψη των Αγώνων, κατόρθωσε μέχρι και σήμερα να «εκμεταλλεύεται» το σύνολό τους. Το Ολυμπιακό Στάδιο της Σεούλ, γνωστό και ως Τζαμσίλ, είναι το κεντρικό στάδιο της Σεούλ και κατασκευάστηκε το 1984 ειδικά για την διεξαγωγή των Ολυμπιακών Αγώνων. Πρόκειται για ένα γήπεδο πολλαπλών χρήσεων με χωρητικότητα 100.000 θέσεων. Ωστόσο δεν έχει χρησιμοποιηθεί από τότε προκειμένου να φιλοξενήσει κάποιο παγκόσμιο αθλητικό θέαμα, παρά μόνο για εκδηλώσεις καλλιτεχνικού και πολιτιστικού ενδιαφέροντος. Η θετική εικόνα που προέβαλε διεθνώς, την οδήγησε στην ανάληψη της διοργάνωσης του Παγκοσμίου Κυπέλλου Ποδοσφαίρου το 2002, μαζί με την Ιαπωνία. Παρόλα αυτά καμία από τις ολυμπιακές εγκαταστάσεις ποδοσφαίρου δεν χρησιμοποιήθηκαν για την διεξαγωγή αυτής της διοργάνωσης. Πολιτιστική κληρονομιά αποτελεί το Ολυμπιακό Πάρκο της Σεούλ, το οποίο στεγάζει όχι μόνο την μεγαλύτερη αθλητική αρένα της χώρας αλλά και ένα μέρος ξεκούρασης και χαλάρωσης των πολιτών. Το πάρκο χωρίζεται σε διάφορες ζώνες, που περιλαμβάνουν ένα αθλητικό πάρκο αναψυχής, ένα πολιτιστικό πάρκο τέχνης, ένα οικολογικό πάρκο, και το Ιστορικό πάρκο αφιερωμένο στην πλούσια ιστορική κληρονομιά της περιοχής

(http://english.visitkorea.or.kr/enu/SI/SI_EN_3_1_1_1.jsp?cid=789703).

Πέρα από την επιτάχυνση της οικονομικής ανάπτυξης της Κορέας, οι Ολυμπιακοί Αγώνες της Σεούλ το 1988, παρείχαν μεγάλη ευκαιρία για μεγαλύτερη συνεργασία μεταξύ των ανατολικών και δυτικών χωρών (Preuss, 2004).

Οι Αγώνες ήταν η σημαντικότερη αιτία μείωσης του οικονομικού δημοσίου χρέους. Αυτό ήταν πιθανό, καθώς

- οι επενδύσεις σε νέες υποδομές ήταν περιορισμένες επειδή χρησιμοποιήθηκαν οι ήδη υπάρχουσες και
- γιατί σε αντίθεση με το Τόκιο, το 1964, η Σεούλ ήταν εφοδιασμένη με σχετικά επαρκή έργα υποδομής.

Πολύ περισσότερο, οι επενδύσεις ολυμπιακού περιεχόμενου ήταν απαραίτητες για τη βιομηχανική ανάπτυξη και τη βελτίωση της κοινωνικής μέριμνας. Ταυτόχρονα, η Οργανωτική Επιτροπή Ολυμπιακών Αγώνων της Σεούλ συγκέντρωσε σημαντικά οφέλη από τα τηλεοπτικά δικαιώματα, και από ξένο συνάλλαγμα, η αύξηση των οποίων οφειλόταν στη μεγάλη προσέλευση τουριστών (Σκιαδάς, 2004).

Οι Ολυμπιακοί Αγώνες της Σεούλ οδήγησαν στη γρήγορη αύξηση του τουρισμού στην Κορέα, στην ανάπτυξη των βιομηχανιών των ειδών αθλητισμού και ψυχαγωγίας, αλλά και στην πρόοδο της ηλεκτρονικής και τηλεπικοινωνιακής τεχνολογίας. Επιπρόσθετα, τα εμπορικά σήματα της Κορέας έχουν γίνει γνωστά παγκοσμίως, δίνοντας ώθηση όχι μόνο στον εξαγωγικό αλλά και στον εγχώριο τομέα. Πάνω από όλα, τα πιθανά αρνητικά αποτελέσματα τα οποία ανησύχησαν πολλούς ειδικούς, όπως ένας αυξανόμενος πληθωρισμός ή μια οικονομική ύφεση, δεν έλαβαν χώρα. Τουναντίον, οι πολίτες εμπνεύστηκαν από το αίσθημα της υπερηφάνειας, αφού οι Ολυμπιακοί Αγώνες θα λειτουργούσαν ως εναρκτήριο λάκτισμα σχετικά με τη συνεχιζόμενη οικονομική ανάπτυξη της Κορέας (Preuss, 2004).

Τα ακαθόριστα οικονομικά αποτελέσματα των Αγώνων δεν είναι λιγότερο σημαντικά από τα καθορισμένα. Στην περίπτωση των Ολυμπιακών Αγώνων, η Κορέα απελευθέρωσε το ξένο νόμισμά της και την αγορά κεφαλαίου, με απώτερο σκοπό την πρόοδο και το κύρος της χώρας. Ως αποτέλεσμα, οι Ολυμπιακοί Αγώνες βελτίωσαν τη φήμη της Κορέας σε παγκόσμια κλίμακα με την προβολή της επιτυχημένης οικονομικής δραστηριότητάς της (Σκιαδάς, 2004).

Σήμερα η Κορέα έχει τεράστια ευθύνη στη διεθνή κοινότητα σχετικά με την πρόσφατη οικονομική επιτυχία της. Συγκεκριμένα, ως αποτέλεσμα της μεγάλης έκτασης που έχει η ανάπτυξη της οικονομίας της, η Κορέα αντιμετωπίζει αυξημένη

πίεση από την Αμερική και τις δυτικές ευρωπαϊκές χώρες για μια πιο ελεύθερη αγορά (Preuss, 2004).

Βαρκελώνη (1992)

Όσον αφορά στην μεταολυμπιακή αξιοποίηση των ακινήτων, αυτή συνδέεται άμεσα με την προϋπάρχουσα προβληματική πολεοδομική κατάσταση στην πόλη της Βαρκελώνης. Απαραίτητη ήταν η αναδιαμόρφωση των φτωχών περιοχών της πόλης. Γι' αυτό δημιουργήθηκε ένας πολεοδομικός μηχανισμός για να καταστεί εφικτή η μεταφορά της ανάπτυξης και προς τις υποβαθμισμένες περιοχές. Έγιναν λοιπόν τέσσερις Ολυμπιακές εγκαταστάσεις, οι οποίες συνδέθηκαν μ' ένα νέο αυτοκινητόδρομο 4-5 χιλιομέτρων. Τη δεκαετία του 1990 κατασκευάστηκαν οι τέσσερις Ολυμπιακές περιοχές και ο περιφερειακός δρόμος που τις συνέδεε (Digby, 2007).

Δημιουργήθηκε επίσης το Ολυμπιακό λιμάνι και το Ολυμπιακό Χωριό. Στόχος ήταν να «ανοιχτούν» οι συγκεκριμένοι χώροι, δεδομένου ότι αποτελούσαν το ιστορικό κέντρο εξαγωγών της πόλης, και επιπλέον επειδή υπήρχε η προοπτική για εκ νέου αξιοποίηση (Gold & Gold, 2007).

Η Χάλσα αποτέλεσε την κεντρική διοίκηση της πόλης. Το πρώτο ζήτημα που έπρεπε να διευθετηθεί ήταν η αλλαγή του χάρτη της πόλης και της κυκλοφορία της. Όλη η κυκλοφορία της Βαρκελώνης περνούσε από το κέντρο της πόλης. Αυξήθηκε λοιπόν 100% η χωρητικότητα των δρόμων της πόλης και μειώθηκε σε σημαντικό ποσοστό η κυκλοφορία στο κέντρο της πόλης. Παλιότερα, ο τρόπος που ήταν διαμορφωμένο το κέντρο της πόλης δεν έκανε εύκολη την πρόσβαση προς τη θάλασσα. Γι' αυτό επιλέχθηκε η λύση με το διπλό επίπεδο δρόμων ώστε να βελτιωθεί η υπάρχουσα υποδομή. Σχεδιάστηκε, επίσης, με μεγάλη ακρίβεια ο υπόγειος σιδηρόδρομος της πόλης, ενώ λύθηκαν και μακροχρόνια προβλήματα με την ηλεκτροδότηση (Bony, 2007).

Έπειτα, ο σχεδιασμός εστιάστηκε στην Ολυμπιακή περιοχή κοντά στην ακτογραμμή. Η κρίση της δεκαετίας του 1970 και του 1980, καθώς και η βιομηχανική κρίση ήταν πολύ έντονη μέσα στην πόλη. Δημιουργήθηκαν νέες παραλίες, με κάποιες από αυτές να είναι τεχνητές και η πρόσβασή τους να επιτυγχάνεται με το μετρό. Η

περιοχή του λιμανιού ξεφεύγει από την εικόνα του Ολυμπιακού Χωριού. Μία από τις πιο μεγάλες εγκαταστάσεις είναι το Olympic Pavilion, το οποίο και δίνει ώθηση στη διεξαγωγή διεθνών συναντήσεων. Οι άλλες περιοχές στοχεύουν στην παραγωγή δημοσίων χώρων σε διαφορετικές περιοχές της πόλης (Digby, 2007).

Η Βαρκελώνη, αναλαμβάνοντας την ευθύνη των Ολυμπιακών Αγώνων, σημείωσε θετικά αποτελέσματα στην προώθηση των επενδύσεων όσον αφορά στα έργα υποδομής, τα οποία δύσκολα θα υλοποιούνταν χωρίς το ουσιώδες κίνητρο των Αγώνων. Η διεθνής προβολή της Βαρκελώνης αυξήθηκε σημαντικά τόσο κατά την διάρκεια της Ολυμπιάδας όσο και μετά από αυτήν. Οι ολυμπιακές υποδομές ενίσχυσαν την ανταγωνιστικότητά της στον τομέα του τουρισμού. Οι Ολυμπιακοί Αγώνες έγιναν η αφορμή για να ανοικοδομηθεί η πόλη. Η αξιοποίηση των ολυμπιακών εγκαταστάσεων των περιορισμένης δημοφιλίας αθλημάτων έγινε με εκχώρηση στις σχετικές Ομοσπονδίες και τους αρμόδιους φορείς, όπως επίσης και με διάφορες επιχορηγήσεις, οι οποίες σαν σκοπό είχαν την οικειοποίηση των νέων αθλημάτων από τους πολίτες. Επιπλέον, σπουδαίες εκθέσεις και σημαντικές αθλητικές διοργανώσεις λαμβάνουν χώρα στη Βαρκελώνη, προσφέροντας σημαντικά έσοδα στις επιχειρήσεις της περιοχής. Σημαντικό επίτευγμα επίσης αποτελεί η διαφοροποίηση του ΑΕΠ της ισπανικής χώρας πριν και μετά τους Ολυμπιακούς Αγώνες (Gold & Gold, 2007).

Τα δύο τεράστια κτίρια που κάποτε φιλοξενούσαν τους αθλητές ανακατασκευάστηκαν και έχουν μετατραπεί σε γραφεία ασφαλιστικής εταιρείας και σε ένα υπερπολυτελές ξενοδοχείο, από τα καλύτερα της Ευρώπης. Ακριβώς μπροστά από τους δυο πύργους βρίσκεται η τεχνητή παραλία η οποία φιλοξενεί εστιατόρια, τα καλύτερα νυχτερινά μαγαζιά της πόλης καθώς και το καζίνο της Βαρκελώνης. Το Ολυμπιακό Κολυμβητήριο αποτελεί 23 χρόνια μετά τους Αγώνες το κέντρο υγρού στίβου της πόλης. Η Βαρκελώνη σκοπεύει, από το τρέχον έτος, να αναδείξει ξανά τις βασικές ολυμπιακές της εγκαταστάσεις στο ευρύ κοινό σε ένα θεματικό αθλητικό πάρκο.

Η εμπειρία από τη διοργάνωση των Ολυμπιακών Αγώνων στη Βαρκελώνη καταδεικνύει τον τρόπο με τον οποίο η σωστή διαχείριση ενός μεγάλου αθλητικού γεγονότος είναι δυνατόν να προκαλέσει την ανάκαμψη σε μια υποβαθμισμένη χώρα και να την οδηγήσει σε αναπτυξιακή δραστηριότητα. Μέχρι τις μέρες μας, η Βαρκελώνη θεωρείται υπόδειγμα ανάληψης Ολυμπιάδας με το σημαντικότερο θετικό

αντίκτυπο στην μεταολυμπιακή περίοδο, και ειδικότερα στον τομέα του τουρισμού. Οι σημαντικές επενδύσεις στις υποδομές, και ειδικότερα στις μεταφορές και τις ξενοδοχειακές εγκαταστάσεις, όπως επίσης και ο σχεδιασμός των αρμόδιων φορέων για την μεταολυμπιακή περίοδο, συνεισέφεραν στην ανάδειξη της πόλης της Βαρκελώνης σε σημαντικό διεθνή τουριστικό προορισμό (Digby, 2007).

Μετά το πέρας των Αγώνων, η πόλη διέθετε 35% περισσότερες ξενοδοχειακές κλίνες σε σχέση με το παρελθόν, η πληρότητα των δωματίων αυξήθηκε από το 70% σε πάνω από 80%, ποσοστό που σταθεροποιήθηκε για αρκετά χρόνια μετά τη διοργάνωση των Αγώνων. Αντίστοιχα θεαματική αύξηση καταγράφηκε και στη διοργάνωση επιχειρηματικών συναντήσεων στην μετά τους Ολυμπιακούς Αγώνες εποχή (Preuss, 2004).

Ατλάντα (1996)

Τα οικονομικά οφέλη της Ατλάντας από τη διοργάνωση των Ολυμπιακών Αγώνων παρουσιάστηκαν τόσο σε βραχυχρόνιο επίπεδο όσο και σε μακροχρόνιο. Οι βραχυχρόνιες οικονομικές συνέπειες σχετίστηκαν τόσο με το καθαρό κέρδος της συνολικής παραγωγής όσο και με το ποσοστό της ανεργίας εξαιτίας της εισροής δολαρίων από το εξωτερικό μέσω της Οργανωτικής Επιτροπής της Ατλάντα. Υπολογίζεται ότι οι Αγώνες ενίσχυσαν το υπουργείο Οικονομικών της Τζόρτζια (Γεωργίας) με απολαβές του ποσού των 176 εκατομμυρίων δολαρίων. Οι βραχυχρόνιες επιπτώσεις σχετίζονται με την κλίμακα, με βάση την οποία η διοργάνωση των Ολυμπιακών Αγώνων συνεισέφερε στην ανάπτυξη της οικονομικής αποδοτικότητας της Ατλάντας και σε μακροχρόνιο επίπεδο (Malfas, Theodoraki, & Houlihan, 2004).

Τα μακροχρόνια οφέλη αντανakλούν στις παρακάτω κατηγορίες:

- δημιουργία εγκαταστάσεων διεθνών προδιαγραφών
- εθνική και διεθνής αναγνώριση της πόλης και της χώρας μέσω της τεράστιας προβολής των ΜΜΕ
- οι Αγώνες προέβαλαν παγκοσμίως την Ατλάντα ως κατάλληλο τόπο για αθλητικές εκδηλώσεις, συνέδρια και ταξίδια αναψυχής
- οι επιχειρηματικές συμφωνίες που κλείστηκαν στο πλαίσιο της ολυμπιακής προετοιμασίας θα προσφέρουν σημαντικές ευκαιρίες στον

επιχειρηματικό κόσμο της Γεωργίας με τη σύναψη νέων συμφωνιών και τη δημιουργία στέρεων σχέσεων με πρόσφατους και μελλοντικούς καθοδηγητές διά μέσου της υδρογείου

- κοινοτικά οφέλη περιλαμβάνοντας τοπικό εθελοντισμό, δημιουργία θέσεων εργασίας και εκπαίδευσης, εκπαιδευτικά προγράμματα, χρηματοδοτούμενα οικονομικά προγράμματα ανάπτυξης και επίσης, πολιτιστικά προγράμματα (Baade & Matheson, 2004).

Στην Ατλάντα δεν ακολουθήθηκε κάποιο συγκεκριμένο πρόγραμμα ολυμπιακής αξιοποίησης. Ωστόσο το Ολυμπιακό Πάρκο αποτέλεσε έναν δημοφιλή προορισμό αναψυχής και ψυχαγωγίας τόσο για τους κατοίκους όσο και για τους επισκέπτες της πόλης. Το Ολυμπιακό Χωριό μετατράπηκε σε φοιτητική εστία του Πανεπιστημίου της Τζόρτζια και στεγάζει σήμερα περίπου 2.000 φοιτητές, ενώ το Εθνικό Κολυμβητήριο χρησιμοποιείται ως αθλητικό κέντρο υγρού στίβου για ομάδες αλλά και απλούς πολίτες. Το Στάδιο Herndon που ανακαινίσθηκε πλήρως για τους Αγώνες, λειτουργεί ως προπονητικό αθλητικό κέντρο και το Ολυμπιακό Στάδιο αποτελεί μέχρι και σήμερα το εθνικό στάδιο των Atlanta Braves, όμως στην προσεχή διετία θα κατεδαφιστεί καθώς η ομάδα θα κατασκευάσει νέο γήπεδο

<https://www.historians.org/publications-and-directories/perspectives-on-history/november-2006/atlanta-before-and-after-the-olympics>).

Σε αντίθεση με άλλες διοργανώτριες πόλεις, όπως για παράδειγμα στη Βαρκελώνη, οι επιπτώσεις της Ολυμπιάδας στην εργασιακή απασχόληση μετά το πέρας των Αγώνων ήταν περιορισμένες. Παράλληλα, η διοργάνωση φαίνεται να δημιούργησε ορισμένες αρνητικές επιπτώσεις στο κοινωνικό πλαίσιο. Αυτό καταδεικνύεται από το γεγονός ότι πάνω από 15.000 κάτοικοι αναγκάστηκαν να εγκαταλείψουν δημόσια κτίρια, τα οποία κατεδαφίστηκαν για να κατασκευαστούν νέες αθλητικές εγκαταστάσεις. Επιπλέον, κτίρια που φιλοξενούσαν αστέγους επιδοτήθηκαν με σκοπό να μετατραπούν σε καταλύματα για επισκέπτες χαμηλής τουριστικής δαπάνης κατά τη διάρκεια των Αγώνων (Malfas, Theodoraki, & Houlihan, 2004).

Υπό αμφισβήτηση τίθενται οι συνέπειες των Ολυμπιακών Αγώνων και στον τουριστικό τομέα τόσο κατά τη διάρκεια αυτών, όσο και στη μετέπειτα χρονική περίοδο, παρά τον αριθμό των 2.000.000 τουριστών, οι οποίοι φέρονται να επισκέφθηκαν την Ατλάντα κατά τη διάρκεια της Ολυμπιάδας (Preuss, 2004).

«Ο αριθμός των διαθέσιμων κλινών αυξήθηκε κατά 9,1% σε σχέση με τα έτη πριν τη διοργάνωση, ωστόσο η πληρότητα των δωματίων περιορίστηκε στο 68% το 1996, σε σχέση με το 1995 (72,9%). Παράλληλα, εμφανή είναι και τα αποτελέσματα «εκτόπισης» (“crowding-out effect”). Κατά την περίοδο 1995-1996 περιορίστηκε κατά περίπου 10% η διοργάνωση συνεδρίων στην ευρύτερη περιοχή της Ατλάντα, ενώ απώλειες σημειώθηκαν και στον τουρισμό της ευρύτερης πολιτείας της Τζόρτζια. Παρόλα αυτά, ο τζίρος των ξενοδοχείων που βρίσκονται γύρω από το Ολυμπιακό Πάρκο ενισχύθηκε» (Baade & Matheson, 2004).

Σύδνεϋ (2000)

Μετά το πέρας των Ολυμπιακών Αγώνων του 2000, το Σύδνεϋ δεν κατάφερε να εκπληρώσει τους στόχους για μελλοντική αξιοποίηση των υποδομών. Η περιοχή, η οποία φιλοξένησε το Ολυμπιακό Πάρκο, δεν αποτέλεσε πυρήνα περιβαλλοντικής ανάπτυξης. Οι μολύνσεις, οι οποίες προϋπήρχαν λόγω της παλαιάς βιομηχανικής ζώνης, αποτέλεσαν καθοριστικό παράγοντα στην προαναφερθείσα εξέλιξη (Bony, 2007).

Διεθνείς εκθέσεις, ωστόσο, αναφέρουν πως η επιτυχία των Ολυμπιακών Αγώνων του Σύδνεϋ συνίσταται κυρίως στα ευεργετικά αποτελέσματα που οι Αγώνες επέφεραν στη βιομηχανική ανάπτυξη, την εισροή ξένων επενδύσεων και στην τουριστική βιομηχανία, και όχι τη μετέπειτα αξιοποίηση των αθλητικών εγκαταστάσεων προς όφελος του κοινωνικού συνόλου και της περιβαλλοντικής ανάπτυξης (García, 2007).

Ο σημαντικότερος στόχος της διοργάνωσης των Ολυμπιακών Αγώνων από το Σύδνεϋ ήταν η ενίσχυση του τουρισμού και η γενικότερη τουριστική προβολή της Αυστραλίας. Η τελευταία επωφελήθηκε της δυναμικής της τουριστικής ανάπτυξης από την διεξαγωγή των Αγώνων. Αυτό κατορθώθηκε μέσα από το σχεδιασμό και την υλοποίηση ενός ολοκληρωμένου τετραετούς σχεδίου δράσης της επιτροπής τουρισμού της χώρας, το οποίο χρηματοδοτήθηκε από την κυβέρνηση της Αυστραλίας (Bony, 2007).

Ουσιαστική σε κάθε περίπτωση είναι και η συνεισφορά των Αγώνων του Σύδνεϋ στην απασχόληση. Σημαντικό πλεονέκτημα αποτελεί η μεγάλη και συνεχής δραστηριότητα των συνεδρίων στην περιοχή, τα οποία και ενισχύουν την πληρότητα

του ξενοδοχειακού συγκροτήματος του Ολυμπιακού Πάρκου και την διατηρούν στο ποσοστό του 76%. Ως εκ τούτου, προγραμματίζονται νέες εμπορικές και οικοδομικές υποδομές στο Ολυμπιακό Πάρκο, οι οποίες και απαραίτητα θα δημιουργήσουν νέες θέσεις εργασίας (Madden, 2002).

Ωστόσο, σημάδια εγκατάλειψης ή περιορισμένης χρήσης παρατηρούνται στις εγκαταστάσεις των προαστίων, όπως σε αυτές της Ορεινής Ποδηλασίας, του Ολυμπιακού Κέντρου Σκοποβολής και του Ολυμπιακού Κέντρου Ιππασίας (Garcia, 2007).

Στο Σύδνεϋ η μεγάλη πλειοψηφία των εγκαταστάσεων έγιναν παραγωγικό κεφάλαιο. Υπήρξαν σαφώς μεμονωμένες εξαιρέσεις, και πιο συγκεκριμένα στη σκοποβολή και στην ιπασία, που αποτελούν κάποια από τα πιο δύσκολα και πιο δαπανηρά αθλήματα. Αυτό θα μπορούσε να είναι ζήτημα για την περαιτέρω διερεύνηση περί της κατάργησής τους από τους Ολυμπιακούς Αγώνες ως αθλήματα (Bony, 2007).

Όσον αφορά στα υπόλοιπα, το Ολυμπιακό Στάδιο αξιοποιήθηκε και κατά τη διεξαγωγή του παγκόσμιου κυπέλλου ράγκμπι, και επίσης χρησιμοποιήθηκε από την Ομοσπονδία του ράγκμπι στους διεθνείς αγώνες του ποδοσφαίρου και του κρίκετ. Το στάδιο λοιπόν χρησιμοποιείται για περίπου 40 διαφορετικά αγωνίσματα ή εκδηλώσεις τον χρόνο. Το γήπεδο του τένις και το γήπεδο του χόκεϊ χρησιμοποιούνται επίσης εκτεταμένα, ενώ πραγματοποιούνται σε αυτά πολλές εκθέσεις. Το στάδιο βέβαια έχει τροποποιηθεί για τη διευκόλυνση της πραγματοποίησης των εκδηλώσεων. Η χωρητικότητά του μειώθηκε από τις 110.000 στις 80.000 θέσεις, με σκοπό την καλύτερη και ομαλότερη διαχείρισή του. Οι κερκίδες του μπορούν να μετακινηθούν, οπότε το γήπεδο μπορεί από κυκλικό να μετατραπεί σε παραλληλόγραμμο ή να πάρει άλλες μορφές, ανάλογα με το άθλημα το οποίο θα λάβει χώρα. Μέσα σε σύντομο χρονικό διάστημα τα καθίσματά του μπορούν να μετακινηθούν προς τον εσωτερικό ή εξωτερικό χώρο, γεγονός πολύ σημαντικό για τη χρήση του στο μέλλον (Preuss, 2004).

Στους Ολυμπιακούς Αγώνες πάντα ενυπάρχει η σκέψη και η επιθυμία για τη μέγιστη δυνατή μελλοντική αξιοποίηση. Ένα συνεδριακό κέντρο στο Σύδνεϋ, το οποίο κατασκευάστηκε για τις ανάγκες της Ολυμπιάδας, χρησιμοποιείται ακόμα και σήμερα, ενώ η διαθεσιμότητά του για εκδηλώσεις είναι προγραμματισμένη για τα

επόμενα δέκα χρόνια. Όλα τα διεθνή συνέδρια νευρολόγων, για παράδειγμα, λαμβάνουν χώρα στο Σύδνεϋ ενώ οι δηλώσεις ενδιαφέροντος πραγματοποιούνται τουλάχιστον ένα χρόνο πριν (Preuss, 2004).

Αυτό που μπορεί να επισημανθεί με βεβαιότητα πια για τους Ολυμπιακούς Αγώνες του Σύδνεϋ είναι ότι δημιουργήθηκαν υποδομές στην πόλη, οι οποίες προσέφεραν πολλά στη βελτίωση της ποιότητας ζωής των πολιτών. Μόνο το μετρό και το σιδηροδρομικό δίκτυο εξυπηρετούν πάνω από 100.000 ανθρώπους. Όταν ξεκίνησε ο προγραμματικός σχεδιασμός των Ολυμπιακών Αγώνων, οι αρμόδιοι φορείς και η κυβέρνηση επιθυμούσαν να φέρουν τους πολίτες στις ολυμπιακές εγκαταστάσεις με το αυτοκίνητο. Οι υπεύθυνοι θεώρησαν ότι ο μόνος τρόπος για να πειστούν οι πολίτες ότι έπρεπε να χρησιμοποιηθεί το τρένο ήταν να αποδειχθεί πόσα χρήματα θα έπρεπε να δαπανηθούν για να δημιουργηθούν βοηθητικά οδικά δίκτυα (García, 2007).

Ο σιδηρόδρομος τελικά αποτέλεσε έναν από τους καθοριστικούς παράγοντες της επιτυχίας των Ολυμπιακών Αγώνων του Σύδνεϋ. Εν τέλει, ολόκληρη η κυβέρνηση συνεργάστηκε με ουσιαστικό τρόπο, ιδρύθηκε η Αρχή Ανάπτυξης, η οποία συνετέλεσε σημαντικά στην προετοιμασία των ολυμπιακών εγκαταστάσεων. Επιπλέον, ιδιαίτερης σημασίας ήταν η γενικότερη εποπτεία από την Αρχή Συντονισμού (Madden, 2002).

Ωστόσο, παρόλο που οι Αγώνες ήταν λαμπροί, παρουσιάστηκαν κάποια προβλήματα και σημαντικές αποτυχίες. Για παράδειγμα, όσον αφορά στην οικολογική συμπεριφορά, αυτή παρουσιάστηκε περιορισμένη, έως και ανεπαρκής. Θα μπορούσε να είχε δοθεί ακόμα μεγαλύτερη σημασία στην απομόλυνση του Κόλπου του Χόμπους. Το έργο αυτό συνεχίζεται βέβαια και σήμερα (Digby, 2007).

Θα μπορούσε επίσης να καταστεί εφικτή η περαιτέρω επέκταση του σιδηροδρομικού δικτύου, έτσι ώστε να περιοριστεί περισσότερο η χρήση αυτοκινήτων στο Ολυμπιακό Πάρκο του Σύδνεϋ. Το Χόμπους κατέστη μεγάλη επιτυχία των διοργανωτών κι έχει ξεκινήσει μάλιστα να κατασκευάζεται πίστα για αγώνες δρόμου μέσα σε στο συγκεκριμένο πάρκο. Βλέπουμε ότι τόσα χρόνια μετά τους Ολυμπιακούς Αγώνες η μεγάλη αυτή επένδυση εξακολουθεί να αποδίδει και να επιφέρει σημαντικά έσοδα (Madden, 2002).

Οι Αυστραλοί έχουν συνδέσει τους Ολυμπιακούς Αγώνες με αυτόν το χώρο και αυτό είναι πάρα πολύ σημαντικό. Μπορεί ο οποιοσδήποτε να επισκεφτεί το Χόμπους, να δει το Ολυμπιακό Στάδιο και να παρακολουθήσει σε μια μεγάλη οθόνη όλα τα αγωνίσματα που διεξήχθησαν κατά τη διάρκεια των Ολυμπιακών Αγώνων. Είναι κατά κάποιο τρόπο σαν ανάμνηση, σαν φόρος τιμής στην Ολυμπιάδα που οργανώθηκε εκεί και που την έζησαν οι κάτοικοι (Preuss, 2004).

Το 2007, η μεγαλύτερη τράπεζα της Αυστραλίας μετέφερε τις κεντρικές της επιχειρήσεις στο Σύδνεϋ. Γίνονται πλέον πραγματικές επενδύσεις. Η Ολυμπιακή λεωφόρος υφίσταται ακόμα, το πάρκο επίσης, ενώ τα δέντρα έχουν μεγαλώσει. Νέες ξενοδοχειακές μονάδες έχουν κατασκευαστεί. Πολλά κρατικά ιδρύματα έχουν εγκατασταθεί στην περιοχή, ενώ τα γραφεία που υπάρχουν σε αυτή την περιοχή καταλαμβάνουν 100.000 τετραγωνικά μέτρα. Συνολικά εισπράχθηκαν 350 εκατομμύρια δολάρια για γραφεία, 450 εκατομμύρια για διαμερίσματα. 600.000 άνθρωποι ζουν στο Χόμπους, όχι μόνο στο Ολυμπιακό Χωριό αλλά και έξω από αυτό. Προσμετρήθηκαν 100 εκατομμύρια δολάρια επενδύσεων σε ξενοδοχειακές επιχειρήσεις. Ένα μεγάλο έλος έχει μετατραπεί σε νέα κατοικήσιμη περιοχή, η οποία θα φιλοξενήσει πολυκατοικίες. Το Ολυμπιακό Χωριό έχει καταστεί πλέον ένας σύγχρονος χώρος με άνετα διαμερίσματα, στον οποίο ένα μεγάλο μέρος του πληθυσμού επιθυμεί να εγκατασταθεί. Επίσης χρησιμοποιούνται σε ευρεία κλίμακα τα πάρκα ενώ το οπλοστάσιο του στρατού που βρισκόταν εκεί παλαιότερα, τώρα έχει αποτελέσει τμήμα του πάρκου. Στο σημείο αυτό πραγματοποιήθηκε μία καλλιτεχνική έκθεση τέχνης, οπότε απομάκρυναν από το συγκεκριμένο χώρο όλα τα πυρομαχικά που υπήρχαν. Τέλος, το λιμάνι συνδέθηκε με το Χόμπους. Συμπερασματικά καταλήγουμε στο ότι όλη η όψη του Ολυμπιακού Πάρκου ήταν μια τεράστια επένδυση. Μετά τους Ολυμπιακούς Αγώνες έχει γίνει ένα νέο κέντρο για το Σύδνεϋ, το οποίο οι πολίτες θαυμάζουν και αξιοποιούν στις καθημερινές τους δραστηριότητες (Gold & Gold, 2007).

Αθήνα (2004)

Μετά το πέρας των Ολυμπιακών Αγώνων, κάποιες από τις εγκαταστάσεις περιήλθαν στα χέρια ιδιωτών μέσω δημοσίων διαγωνισμών, κατά τη διάρκεια των οποίων κανένας δημόσιος φορέας δεν εκδήλωσε ενδιαφέρον (Beriatos, 2006).

Η ζωή της πόλης της Αθήνας ουσιαστικά δε βελτιώθηκε κατά το αναμενόμενο. Επιπλέον, δεν προχώρησε η ανάπτυξη του μαζικού αθλητισμού. Η μεταολυμπιακή αξιοποίηση των αθλητικών εγκαταστάσεων απέτυχε εξαιτίας της έλλειψης συντονισμένου σχεδιασμού. Μεμονωμένες ολυμπιακές εγκαταστάσεις λειτουργούν περιστασιακά, ενώ οι περισσότερες παρουσιάζονται εγκαταλελειμμένες (Γοσποδίνη, 2008).

Οι εγκαταστάσεις του Ολυμπιακού Χωριού έχουν τεθεί σε πλήρη αχρηστία, ειδικά σε μια περίοδο κατά την οποία θα μπορούσαν να αξιοποιηθούν στα πλαίσια της κοινωνικής μέριμνας (Chatzicocoli & Syrakos, 2006).

Ωστόσο, πλεονέκτημα για την Ελλάδα αποτελεί η με αφορμή τους Ολυμπιακούς Αγώνες του 2004, αναβάθμιση και βελτίωση του Διεθνούς Αερολιμένα και των ΜΜΜ (Bony, 2007).

Η Ελλάδα συνεχίζει έως και τις μέρες μας να χρειάζεται την επέκταση και την αναδιαμόρφωση των βασικών ολυμπιακών υποδομών της. Έτσι, λοιπόν, είναι απαραίτητο να πραγματοποιηθούν έργα, τα οποία θα ανταποκρίνονται στις σύγχρονες ανάγκες. Καθίσταται αναγκαίο η πολιτεία να οδηγηθεί προς αυτή την κατεύθυνση, δίνοντας χώρο και κίνητρα στις κατασκευαστικές εταιρείες, με σκοπό οι αρνητικές επιπτώσεις να μετριαστούν και να δημιουργηθούν οι προϋποθέσεις ανάκαμψης της οικονομίας.

Αναφορικά με τις προτεραιότητες στην μεταολυμπιακή αξιοποίηση των αθλητικών εγκαταστάσεων, αρχικά οι στόχοι που τέθηκαν θα έπρεπε να είναι ρεαλιστικοί και με βασικό αντίκτυπο στην κοινωνική μέριμνα και αποδοτικότητα. Η διασφάλιση της ομαλής λειτουργίας τους με την απαραίτητη συντήρηση και τη διαφύλαξή τους από κακή χρήση ή εγκατάλειψη θεωρούνται προαπαιτούμενα. Το μοντέλο της συνεργασίας ιδιωτικού και δημοσίου τομέα, στα πλαίσια πολυετούς παραχώρησης ή και ενοικίασης, μπορεί να εφαρμοστεί αποτελεσματικά σε ορισμένες περιπτώσεις, καλύπτοντας τις παραπάνω απαιτήσεις, ενώ παράλληλα μπορούν να προβλεφθούν όροι, οι οποίοι διασφαλίζουν και προεξοφλούν και τον κοινωνικό χαρακτήρα των υποδομών (Παρπαΐρης, 2000).

Σχετικά με τα ολυμπιακά ακίνητα, αποκλείεται το ενδεχόμενο εκποίησης ή ανταλλαγής τους, με βάση σχετική νομοθετική διάταξη. Τα πιο αξιοποιήσιμα

ολυμπιακά έργα βρίσκονται μέσα στο Λεκανοπέδιο της Αττικής και συγκεκριμένα στο Φάληρο, στο Μαρούσι και στο Γουδί.

Η αξιοποίηση κάθε ακινήτου θα πρέπει να αξιολογείται με βάση τη χρήση και τον προορισμό του, και κατά πόσο αυτό μπορεί να εξυπηρετήσει τον πολιτισμό, τον αθλητισμό, τον τουρισμό ή και την αναψυχή των πολιτών και των τουριστών. Αντιπροσωπευτικό έργο αποτελεί το ολυμπιακό έργο της νέας Μαρίνας Φαλήρου. Το έργο αυτό μπορεί να συνεισφέρει σημαντικά και ουσιαστικά στη δυναμική ανάπτυξη του τουρισμού και να ανταποκριθεί επάξια στα δεδομένα και τις απαιτήσεις του διεθνούς ανταγωνισμού (Γοσποδίνη, 2008).

Στο πλαίσιο αυτό συστήθηκε το 2002 η εταιρεία «Ολυμπιακά Ακίνητα Α.Ε.», με σκοπό την αξιοποίηση των ακινήτων που κατασκευάστηκαν για τις ανάγκες των Αγώνων. Η λειτουργία της εταιρίας, στην οποία περιήλθε η διαχείριση και όχι η ιδιοκτησία των ακινήτων, συμπληρώθηκε με το νόμο Ν. 3342/2005, ο οποίος περιείχε επίσης τις σχετικές διατάξεις για την αξιοποίηση των Ολυμπιακών εγκαταστάσεων και τις απαραίτητες διαδικασίες για την υλοποίησή τους. Σύμφωνα με το καταστατικό η εταιρία θα είχε την ευθύνη 22 εγκαταστάσεων σε 15 ολυμπιακά συγκροτήματα στην Αθήνα, όπως επίσης στην Πάτρα, τον Βόλο και το Ηράκλειο. Το 2011 η εταιρεία «Ολυμπιακά Ακίνητα Α.Ε.» απορροφήθηκε από την αντίστοιχη «Ελληνικά Τουριστικά Ακίνητα Α.Ε.» και δημιουργήθηκε η «Εταιρεία Ακινήτων Δημοσίου (ΕΤΑΔ) Α.Ε.», η οποία διαχειρίζεται τα ακίνητα που δεν έχουν παραχωρηθεί ακόμα σε άλλους φορείς ή στον ιδιωτικό τομέα (Ν. 3342/2005).

Η πορεία αξιοποίησης των Ολυμπιακών ακινήτων θα μπορούσε να περιγραφεί μέσα από συγκεκριμένες κύριες κατηγορίες :

- Τα υπερτοπικά κέντρα αθλητισμού σε όλες τις ελληνικές ολυμπιακές πόλεις
- Το διευρυμένο και εκσυγχρονισμένο τοπικό δίκτυο και το αναδιαμορφωμένο δίκτυο Μέσων Μαζικής Μεταφοράς
- Την ανανεωμένη και αναπτυγμένη τουριστική υποδομή
- Τις σύγχρονες κτιριακές εγκαταστάσεις, όπως για παράδειγμα το Ολυμπιακό Χωριό
- Το αναδιαμορφωμένο ιστορικό κέντρο της Αθήνας

- Τις υποδομές που προάγουν την αθλητική δραστηριότητα και σε άτομα με αναπηρίες (Καρτάλης, 2004).

Πιο αναλυτικά, συγκριμένες υποδομές παραχωρήθηκαν για αξιοποίηση σε δημόσιες ή ιδιωτικές επιχειρήσεις, όπως το Ολυμπιακό Κέντρο Αντιπτερίσης (Badminton), το οποίο λειτουργεί πλέον ως θέατρο και χώρος εκδηλώσεων από το 2007, μετά από αναδιαμόρφωση του εσωτερικού του χώρου. Κάτι αντίστοιχο συνέβη και με το Διεθνές Κέντρο Ραδιοτηλεόρασης (IBC), το οποίο παραχωρήθηκε στη Lamda Development Group για χρήση ως εμπορικό κέντρο (Golden Hall). Επίσης, στο Κέντρο Διεθνούς Τύπου έχει παραχωρηθεί στο Υπουργείο Υγείας, ενώ το Παγκρήτιο Στάδιο έχει παραχωρηθεί στο Δήμο Ηρακλείου και αποτελεί την έδρα της ΠΑΕ Εργοτέλης και το Παμπελοποννησιακό στάδιο στον Δήμο Πατρέων και αποτελούσε μέχρι το 2014 την έδρα της ΠΑΕ Παναχαϊκής, ενώ από την τρέχουσα χρονιά θα αξιοποιηθεί για σχολικό, ερασιτεχνικό και μαζικό αθλητισμό. Το Ολυμπιακό Κέντρο Νίκαιας, στο οποίο διεξήχθη το ολυμπιακό άθλημα της άρσης βαρών, έχει παραχωρηθεί στο Πανεπιστήμιο Πειραιά για το επόμενο χρονικό διάστημα των 40 ετών.

Στην κατηγορία αυτή συμπεριλαμβάνονται και υποδομές, οι οποίες δεν επιχορηγήθηκαν από το Πρόγραμμα Δημόσιων Επενδύσεων, όπως για παράδειγμα το Ολυμπιακό Χωριό στους Θρακομακεδόνες, τα δημοσιογραφικά χωριά στο Μαρούσι και την Παλλήνη, καθώς και η ανακατασκευή του γηπέδου «Γεώργιος Καραϊσκάκης». Οι κατοικίες του Ολυμπιακού χωριού έχουν παραχωρηθεί σε δικαιούχους του ΟΕΚ, ωστόσο υπάρχουν αναφορές για ελλιπή συντήρηση των κοινόχρηστων χώρων. Αντίστοιχα, τα δημοσιογραφικά χωριά στο Μαρούσι και την Παλλήνη έχουν μετατραπεί σε οικιστικά συγκροτήματα ενώ το γήπεδο «Γεώργιος Καραϊσκάκης» αποτελεί την έδρα της ΠΑΕ Ολυμπιακός αλλά και της Εθνικής Ομάδας Ποδοσφαίρου Ανδρών, στο οποίο διεξάγονται ελληνικοί και διεθνείς ποδοσφαιρικοί αγώνες. (Διαλεισμάς, 2010, Γοσποδίνη, 2008)

Επιπρόσθετα, υπάρχουν και εγκαταστάσεις, οι οποίες βρίσκονται σε διαδικασία παραχώρησης προς επενδυτές, όπως ανακοινώθηκε το 2014 από το ΤΑΙΠΕΔ. Τρία επενδυτικά σχήματα υπέβαλαν σχετικές προσφορές για την παραχώρηση της χρήσης και εκμετάλλευσης του Ολυμπιακού Ιππικού Κέντρου Μαρκοπούλου για χρονικό

διάστημα σαράντα ετών. Για το Ολυμπιακό Κέντρο Γαλασίου δεν κατατέθηκαν δεσμευτικές προσφορές στο πλαίσιο του διαγωνισμού και οι δυνατότητες αξιοποίησής του αξιολογούνται εκ νέου από το ΤΑΙΠΕΔ. Η διαδικασία παραχώρησης του Ολυμπιακού Κωπηλατοδρομίου Σχοινιά επίσης βρίσκεται σε εξέλιξη (Μουρμούρης, 2014).

Ακόμα, υπάρχουν έξι αθλητικές εγκαταστάσεις στο Ολυμπιακό Κέντρο Ελληνικού, οι οποίες χαρακτηρίζονται από ελλιπή μεταολυμπιακή αξιοποίηση, αχρηστίας, εγκατάλειψης και απαξίωσης. Σε κάποιο βαθμό, η κατάσταση αυτή είναι το αποτέλεσμα ανεπιτυχών διαβουλεύσεων και διαδικασιών σχετικά με την αξιοποίηση της ευρύτερης περιοχής του πρώην αεροδρομίου. Η ανάπτυξη της περιοχής αναμένεται να αποτελέσει ένα από τα μεγαλύτερα ευρωπαϊκά αλλά και παγκόσμια έργα αστικής ανάπλασης, με ευεργετικά αποτελέσματα στην ελληνική οικονομία (Μουρμούρης, 2014).

Τέλος, υπάρχουν και Ολυμπιακές εγκαταστάσεις, οι οποίες παραμένουν πλήρως αναξιοποίητες και ούτε φαίνεται να βρίσκονται σε διαδικασία παραχώρησης. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί το Ολυμπιακό Κέντρο Beach Volley στο Παλαιό Φάληρο. Ενδεχομένως, η σημαντική ανάπλαση που εκτελείται στην ευρύτερη περιοχή σε συνδυασμό και με την κατασκευή του Κέντρου Πολιτισμού Ίδρυμα «Σταύρος Νιάρχος» να συντελέσει στην καλύτερη αξιοποίηση και των εγκαταστάσεων του Ολυμπιακού Κέντρου Φαλήρου (Chatzicocoli & Syrakos, 2006).

Συμπερασματικά, η σημαντική καθυστέρηση στην παραχώρηση των εγκαταστάσεων προς αξιοποίηση, αλλά και η εγκατάλειψη ορισμένων από αυτές, δημιουργούν την αίσθηση απαξίωσης της ολυμπιακής παρακαταθήκης. Αυτή ενισχύεται τόσο από την περιορισμένη χρήση, αλλά και από την αποτυχία αξιοποίησης των ολυμπιακών εγκαταστάσεων ως κίνητρο προώθησης του μαζικού αθλητισμού στην πόλη. Η ελλιπής αξιοποίηση της υλικής κληρονομιάς και παρακαταθήκης περιόρισε σημαντικά τα οφέλη της διοργάνωσης της Ολυμπιάδας στην Αθήνα. Ωστόσο, η εικόνα απαξίωσης δεν θα πρέπει να γενικεύεται στο σύνολο των Ολυμπιακών εγκαταστάσεων, καθώς υπάρχουν και παραδείγματα επιτυχημένης αξιοποίησης, όπως σχετικά αναφέρθηκε το Θέατρο Badminton και το Golden Hall. Ταυτόχρονα, έχουν ήδη γίνει βήματα, έστω και πολύ καθυστερημένα, προς την κατεύθυνση ριζικής ανάπλασης σε περιοχές όπου βρίσκονται εγκαταλελειμμένες

ολυμπιακές εγκαταστάσεις, όπως η περιοχή του Ελληνικού. Υπάρχουν ακόμα δυνατότητες, με καλύτερη συναίνεση και στρατηγικό σχεδιασμό, έτσι ώστε η χώρα να πετύχει καλύτερα αποτελέσματα από την αξιοποίηση της παρακαταθήκης αυτής, αυξάνοντας τα δυνητικά οφέλη για την κοινωνία και την οικονομία (Γοσποδίνη, 2008, Μουρμούρης, 2014).

Εξίσου όμως σημαντικό γεγονός σχετικά με την ολυμπιακή κληρονομιά, αποτελεί η έλλειψη αξιοποίησης της εμπειρίας και της τεχνογνωσίας που η δημόσια διοίκηση απέκτησε στο πλαίσιο της προετοιμασίας των Αγώνων. Οι απαιτήσεις για την κατασκευή του μεγάλου αριθμού υποδομών, σε συνδυασμό με τα χρονοδιαγράμματα ολοκλήρωσης και τις αυστηρές προδιαγραφές της ΔΟΕ, απαίτησαν το συντονισμό και τη συνεργασία πολλών υπηρεσιών του Δημοσίου για την παρακολούθηση της πορείας των έργων. Απαιτήθηκε άρση γραφειοκρατικών εμποδίων και μείωση του χρόνου διεκπεραίωσης των διαδικασιών (Διαλεισμάς, 2010).

Η δυνατότητα αποτελεσματικότερης λειτουργίας της δημόσιας διοίκησης για έργα στρατηγικής σημασίας έδωσε το παράδειγμα για την υιοθέτηση της διαδικασίας «fast track» στην περίπτωση των στρατηγικών επενδυτικών έργων μετά το 2010. Επιπλέον, με τη διοργάνωση των Ολυμπιακών Αγώνων αποκτήθηκε σημαντική εμπειρία στους τομείς προετοιμασίας, προώθησης και τηλεοπτικής κάλυψης μεγάλων αθλητικών διοργανώσεων, η οποία αξιοποιήθηκε έπειτα κυρίως σε διοργανώσεις στο εξωτερικό. Αντίστοιχα, πραγματοποιήθηκαν μια σειρά από επιμέρους ενέργειες, ο σχεδιασμός των οποίων αποσκοπούσε στην εύρυθμη λειτουργία της πόλης, λόγω του μεγάλου αριθμού επισκεπτών, τόσο αθλητών όσο και θεατών, και των αυξημένων αναγκών μετακίνησης. Στην περίπτωση αυτή ανήκει για παράδειγμα, η διαχείριση της κυκλοφορίας στους δρόμους (Κέντρο Διαχείρισης Κυκλοφορίας - ΚΔΚ) από την Ελληνική Αστυνομία, με τη χρήση σύγχρονων μέσων τεχνολογίας και η αξιοποίηση του Κέντρου Ελέγχου των Αγώνων (MOC-Main Operations Centre) για τις ανάγκες του κράτους. Ωστόσο, η δυναμική που αποκτήθηκε στη διάρκεια της προετοιμασίας για τους Αγώνες δεν αξιοποιήθηκε ευρύτερα προκειμένου να αποτελέσει ένα νέο πρότυπο λειτουργίας της δημόσιας διοίκησης (Μουρμούρης, 2014).

Σημαντικό μέρος των τεχνολογικών μέσων αλλά και της εμπειρίας που αποκτήθηκε έχει μείνει αναξιοποίητη. Με τον τρόπο αυτό η χώρα απώλεσε

σημαντική προσπάθεια ετών η οποία θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί προς όφελος των πολιτών, των επιχειρήσεων και της οικονομίας γενικότερα (Γοσποδίνη, 2008).

Οι Ολυμπιακοί Αγώνες αποτέλεσαν καταλύτη για την αλλαγή της πόλης των Αθηνών. Πραγματοποιήθηκαν σημαντικές βελτιώσεις στις υποδομές και έργα που κανονικά θα διαρκούσαν δεκαετίες μέχρι να ολοκληρωθούν και να παραδοθούν. Το οδικό δίκτυο, οι συγκοινωνίες, οι φοιτητικές εστίες, η ανάπλαση κομματιών της πόλης και του λιμανιού του Πειραιά είναι κάποια από τα έργα, τα οποία δημιουργήθηκαν μεν με το εφελτήριο των Ολυμπιακών Αγώνων, στην ουσία όμως βελτίωσαν την ποιότητα της ζωής μας, τις τηλεπικοινωνίες, την ενέργεια, την ασφάλεια και την τεχνολογία (Μουρμούρης, 2014).

Οι Ολυμπιακοί Αγώνες πέρα από την έλλειψη σχεδίου αξιοποίησης της μεταολυμπιακής κληρονομιάς είχαν αλυσιδωτές θετικές επιδράσεις και συνέβαλαν στην αναβάθμιση της ποιότητας ζωής στον Νομό Αττικής. Επιτάχυναν την εκτέλεση έργων στους κρίσιμους τομείς των υποδομών και των μεταφορών, όπως έγινε με την ανάπτυξη του ΜΕΤΡΟ, του Προαστιακού, του Τραμ και γενικότερα του εκσυγχρονισμού των Μέσων Μαζικής Μεταφοράς. Το ίδιο θετική υπήρξε και η αισθητική αναβάθμιση πολλών περιοχών, η βελτίωση του δικτύου πεζοδρομίων για τα άτομα με ειδικές ανάγκες, η ολοκλήρωση μέρους του σχεδίου ανακαίνισης των αρχαιολογικών χώρων και η επιτάχυνση της ανακαίνισης διατηρητέων κτιρίων που άλλαξαν το πρόσωπο της πόλης (Gold & Gold, 2007).

Από την άλλη, στην Αθήνα δυστυχώς υπήρξε μεγάλη καθυστέρηση στον σχεδιασμό και προγραμματισμό των ενεργειών της περιόδου μετά το τέλος των Ολυμπιακών Αγώνων. Δεν εκμεταλλευτήκαμε αρκετά την εμπειρία, αλλά και την τεράστια προβολή που προέκυψε από τους Αγώνες. Δημιουργήθηκαν μεγάλες αθλητικές εγκαταστάσεις, χωρίς αυτό να κρίνεται σε όλες τις περιπτώσεις απαραίτητο. Σαν αποτέλεσμα, πολλές από αυτές τις εγκαταστάσεις σήμερα παρουσιάζουν φαινόμενα εγκατάλειψης και καταστροφής. Ελάχιστες εγκαταστάσεις διατίθενται στο κοινό, ενώ οι περισσότερες χρησιμοποιούνται για εμπορικούς ή ψυχαγωγικούς σκοπούς, και όχι για αθλητικούς. Μαζί τους εξαλείφθηκε η ευκαιρία αξιοποίησης του Ελληνικού και η δημιουργία ενός Μητροπολιτικού Πάρκου (Μουρμούρης 2014).

Οι περισσότερες από τις ολυμπιακές εγκαταστάσεις είτε είναι εγκαταλελειμμένες και περιφραγμένες, χωρίς δυνατότητα πρόσβασης του κοινού, είτε παραχωρούνται, εκμισθώνονται για πολλά χρόνια σε ιδιώτες για εμπορικές κυρίως χρήσεις, με γνώμονα το ίδιο όφελος και όχι το κοινωνικό συμφέρον . Η σκέψη για απόδοση ορισμένων ολυμπιακών ακινήτων για δημόσια χρήση, όπως και το «άνοιγμα» της πόλης προς την θάλασσα δεν υλοποιήθηκε . Επίσης, σήμερα δεν έχει δημιουργηθεί κανένα από τα τρία μεταολυμπιακά αστικά πάρκα που προβλέπονταν δίπλα στο θαλάσσιο μέτωπο ούτε υλοποιήθηκε η ελεύθερη πρόσβαση σε αυτό (Μουρμούρης 2014).

Μελανό σημείο της όλης κατάστασης αποτελεί η μετατροπή των προσωρινών ολυμπιακών εγκαταστάσεων σε μόνιμες με ειδική νομοθετική διάταξη. Χαρακτηριστική είναι η περίπτωση του Badminton μέσα στο Γουδί, όπως επίσης και οι προσωρινές, αρχικά, εγκαταστάσεις στο Ελληνικό (Gold & Gold, 2007, Διαλεισμάς, 2010, Γοσποδίνη, 2008).

Εγκαταστάσεις, οι οποίες παραχωρήθηκαν σε Ιδιωτικές Εταιρείες	
Διεθνές Ραδιοτηλεοπτικό Κέντρο	Μαρούσι
Γυμναστήριο Badminton	Γουδί
Ολυμπιακό Κέντρο Κλειστού Στίβου	Νίκαια
Ολυμπιακό Κέντρο	Γαλάτσι
Γυμναστήριο Tae-Kwon-Do	Ολυμπιακό Συγκρότημα Φαλήρου
Ολυμπιακό Κέντρο Κωπηλασίας	Σχοινιάς
Ολυμπιακό Κέντρο Κανόε-Καγιάκ και Σλάλομ	Ελληνικό

Πίνακας 5 : Εγκαταστάσεις, οι οποίες παραχωρήθηκαν σε Ιδιωτικές Εταιρείες

(Πηγή : <http://www.hradf.com/el/portfolio/olympic-assets> Προσβάσιμη στις 20/2/2015)

Οι Αγώνες συνεισέφεραν ουσιαστικά στην οικονομική δραστηριότητα και δημιούργησαν νέες θέσεις εργασίας σε όλη την περίοδο από το 2000 έως σήμερα. Η

συνολική επίδραση των παραγόντων ζήτησης και προσφοράς στη σχετική δραστηριότητα ήταν άμεση και σταδιακά αυξανόμενη την περίοδο 2000-2004 (Ζανιάς, 2004).

Αν οι Αγώνες δεν είχαν γίνει, το επίπεδο του ΑΕΠ το 2004 θα ήταν κατά 2,5% χαμηλότερο από την τιμή που στην πραγματικότητα κατέγραψε το 2004 με τη διεξαγωγή των Αγώνων. Επιπλέον, θα είχαν απολεσθεί περίπου 44 χιλιάδες θέσεις εργασίας. Μετά το πέρας των Αγώνων η επίδραση των παραγόντων ζήτησης υποχωρεί, ωστόσο η πολυπλοκότητα και ο πολυδιάστατος χαρακτήρας του έργου, όπως επίσης και το υψηλό επίπεδο τεχνικών προδιαγραφών των κατασκευών συνετέλεσαν, έτσι ώστε οι παράγοντες προσφοράς να ενισχυθούν μέσω ανόδου της παραγωγικότητας και να αφήσουν το αποτύπωμά τους στην οικονομία σε μεσοπρόθεσμο διάστημα. Θα πρέπει να επισημανθεί ότι οι εκτιμήσεις αυτές αφορούν το σύνολο της εθνικής οικονομίας και όχι μεμονωμένους τομείς και έργα. Λαμβάνοντας υπόψη ότι περίπου το 50% του ελληνικού ΑΕΠ παράγεται στην περιοχή της Αττικής, η επίδραση στην ευρύτερη περιοχή του Λεκανοπεδίου τουλάχιστον για το ΑΕΠ θα πρέπει να υπολογίζεται αισθητά μεγαλύτερη (Chatzicocoli & Syrakos, 2006).

Το βασικό συμπέρασμα που προκύπτει από την ανάλυση των ολυμπιακών δημοσίων δαπανών και τις σχετικές προσομοιώσεις που ακολούθησαν είναι ότι η διεξαγωγή των Αγώνων στην Αθήνα το 2004 δεν επιβάρυναν ουσιαστικά τη δημοσιονομική θέση της χώρας. Το δημόσιο χρέος δεν εκτροχιάστηκε εξαιτίας των Αγώνων, συμπέρασμα που επιβεβαιώνεται και από άλλες πρόσφατες μελέτες (Μουρμούρης, 2014).

Η επιβάρυνση από τις δημόσιες δαπάνες για τα ολυμπιακά έργα ήταν οριακή. Αν ενδεχομένως τα επόμενα χρόνια γινόταν μια αναδιαμόρφωση της πολιτικής και οικονομικής τακτικής, με πιο περιοριστική κατεύθυνση, τότε το πρόσθετο χρέος θα είχε εκμηδενιστεί και η ελληνική οικονομία θα μπορούσε να επωφεληθεί των μεσοπρόθεσμων θετικών επιδράσεων των παραγόντων προσφοράς από τη διεξαγωγή των Ολυμπιακών Αγώνων.

Το μέρισμα των επενδυτικών δαπανών, το οποίο αποδόθηκε σε εγκαταστάσεις που μετά το τέλος των Ολυμπιακών Αγώνων εγκαταλείφθηκαν και απαξιώθηκαν, δεν επέδρασε στην οικονομία ως επενδυτική δαπάνη, αλλά αντίθετα ο ρόλος τους στην

οικονομία ήταν ισοδύναμος με αυτόν των καταναλωτικών δαπανών. Η συνολική επίδραση των δυο στοιχείων της κατανάλωσης και επένδυσης στη δραστηριότητα συγκρίθηκε ακολούθως με ένα σενάριο στο οποίο το σύνολο των επενδυτικών δαπανών βρήκε πλήρη αξιοποίηση και συνέβαλλε στην αύξηση του δημοσίου κεφαλαίου και της παραγωγικότητας. Τα αποτελέσματα δείχνουν ότι τουλάχιστον μετά το 2004, οπότε οι επιδράσεις των παραγόντων ζήτησης εξασθενούν και σταδιακά μηδενίζονται, η εγκατάλειψη των εγκαταστάσεων επέδρασε στο ΑΕΠ περίπου κατά 0,20% από αυτό που θα ήταν αν οι εγκαταστάσεις δεν είχαν εγκαταλειφθεί. Αυτό είναι και το κόστος της εγκατάλειψης και των ανενεργών υποδομών σε όρους ΑΕΠ (Chatzicocoli & Syrakos, 2006).

Πεκίνο (2008)

Μεταξύ των περισσότερων από εξήντα σταδίων που κατασκευάστηκαν για τους αγώνες και την προετοιμασία των Ολυμπιακών Αγώνων του 2008 του Πεκίνου, περισσότερα από σαράντα ήταν προγραμματισμένο εξ αρχής να αναμορφωθούν και να ανακαινιστούν, έτσι ώστε να μπορούν εκ νέου να χρησιμοποιηθούν. Ο χρόνος οικοδόμησης των σαράντα σταδίων είναι διαφορετικός, επομένως τα επίπεδα σχεδιασμού διαφέρουν (Preuss, 2004).

Μεταξύ των 31 σταδίων στο Πεκίνο, υπάρχουν 12 νεόδμητα στάδια, 11 βελτιωμένα στάδια και 8 προσωρινά στάδια. Η αντισεισμική ενίσχυση των νεόδμητων σταδίων προσδιορίστηκε με βάση τον κινεζικό κώδικα αντισεισμικού σχεδιασμού κτιρίων (GBJ50011-2001).

Με βάση τη σπουδαιότητα, τα κτίρια ταξινομήθηκαν ως εξής :

- Κτίρια Α΄ βαθμού: Σημαντικές κατασκευές, αυτές που μπορούν να προκαλέσουν σοβαρές δευτερογενείς καταστροφές, όπως σταθμοί πυρηνικής ενέργειας.
- Κτίρια Β΄ βαθμού: Η λειτουργία αυτών των κτιρίων δεν πρέπει να διακοπεί και τα κτίρια πρέπει να αποκατασταθούν το συντομότερο δυνατόν. Το ίδιο πρέπει να συμβεί και με τους σωστικούς μηχανισμούς.

- Κτίρια Γ΄ βαθμού: Γενικά κτίρια πέρα από τους βαθμούς A, B και Δ, συμπεριλαμβανομένου ενός μεγάλου αριθμού βιομηχανικών και αστικών κτιρίων.
- Κτίριο Δ΄ βαθμού: Δευτερεύουσες αντισεισμικές κατασκευές.

Σχετικά με τα κριτήρια σχεδιασμού και κατασκευής των ολυμπιακών κτιρίων αναφέρεται πως τα περισσότερα νεόδμητα ολυμπιακά στάδια ανήκουν στην Β΄ κατηγορία κτιρίων (Martin, 2008).

Τα ολυμπιακά στάδια δημιουργήθηκαν με γνώμονα τη διαρκή εκμετάλλευσή τους μετά το πέρας των Αγώνων. Η οργάνωση αυτών στηρίχτηκε στους αναπτυξιακούς στόχους που από την αρχή είχε θέσει η διοργανώτρια πόλη, με σκοπό τη βελτίωση των υποδομών τόσο στον αστικό ιστό όσο και στην περιφέρεια.

Πιο συγκεκριμένα, ο Κεντρικός Ολυμπιακός Τομέας του Πεκίνου απαρτίστηκε από τις κάτωθι υποδομές :

- Εθνικό Στάδιο, η επονομαζόμενη «Φωλιά του Πουλιού», ήταν σχεδιασμένο να καταστεί κέντρο συνάντησης για τους πολίτες αλλά και να χρησιμοποιηθεί ως χώρος διεξαγωγής αθλητικών δραστηριοτήτων, συνεδριακό κέντρο, χώρος αναψυχής, επαγγελματικό και εμπορικό συγκρότημα.
- Εθνικό Κολυμβητήριο ή αλλιώς «Water Cube» είναι σε θέση να φιλοξενεί σημαντικούς κολυμβητικούς αγώνες, ενώ στο μέλλον δύναται να καταστεί χώρος διεξαγωγής πολλαπλών και ποικίλων δραστηριοτήτων.
- Το Εθνικό Γυμναστήριο αποτελεί ένα κλειστό στάδιο, το οποίο στο άμεσο μέλλον προβλέπεται να λειτουργεί σαν ένα κέντρο πολύπλευρων δραστηριοτήτων για τους πολίτες. Στις βασικές λειτουργίες του θα περιλαμβάνεται η διοργάνωση εθνικών και διεθνών αθλητικών γεγονότων αλλά και η φιλοξενία πολιτιστικών δραστηριοτήτων. Όλα τα στάδια που εκτείνονται γύρω από τα πανεπιστήμια θα καταστούν εκμεταλλεύσιμα ως χώροι διδασκαλίας και προπόνησης.

Όσον αφορά στη δυτική πλευρά του Πεκίνου, το Κέντρο Wukesong σχεδιάστηκε για να καλύψει τις τοπικές αθλητικές ανάγκες. Στη Βόρεια περιοχή, ο Εθνικός Φυσικός Υγρότοπος και ο Αγροτικός Στίβος αποτελούν θέλγητρο για τους τουρίστες (Bony, 2007).

Λονδίνο (2012)

Το Λονδίνο ανέλαβε τη διοργάνωση των Ολυμπιακών Αγώνων το 2005, λίγα χρόνια πριν την πρόσφατη παγκόσμια οικονομική κρίση. Ωστόσο, η υλοποίηση των Αγώνων το 2012 βρήκε το Ηνωμένο Βασίλειο να εφαρμόζει ένα ευρύ πρόγραμμα δημοσιονομικής λιτότητας, στοχεύοντας στον περιορισμό του ελλείμματος του κρατικού προϋπολογισμού. Μέσα σε αυτό το κλίμα, ήταν ξεκάθαρο πως η διοργάνωση των Ολυμπιακών Αγώνων έπρεπε όχι μόνο να γίνει αποτελεσματικά, δηλαδή με το ελάχιστο δυνατό κόστος, αλλά και να διασφαλιστούν όλες οι δυνατές προϋποθέσεις για τη μεγιστοποίηση του οφέλους, τόσο για την οικονομία, όσο και για την κοινωνία εν γένει. Παρότι έχουν περάσει μόλις τρία χρόνια από την πραγματοποίηση των Αγώνων, υπάρχουν αναφορές τόσο σχετικά με το τελικό ακαθάριστο κόστος των Αγώνων, όσο και σχετικά με την επίδρασή τους στο σύνολο της οικονομίας. Σε κάθε περίπτωση απαιτείται επιφύλαξη στην αξιολόγηση των διαθέσιμων στοιχείων, καθώς πρώτον το χρονικό διάστημα από τη διεξαγωγή των Αγώνων μέχρι σήμερα είναι περιορισμένο και δεύτερον ένα σημαντικό τμήμα από την επίδραση των Αγώνων στη βρετανική οικονομία αναμένεται να καταγραφεί μακροπρόθεσμα (Hughes, 2012).

Ο κατασκευαστικός κλάδος, όπως είναι άλλωστε αναμενόμενο, ωφελήθηκε σημαντικά από τη διοργάνωση των Αγώνων του Λονδίνου. Για τις ανάγκες της διοργάνωσης κατασκευάστηκαν 34 εγκαταστάσεις, εκ των οποίων 8 ήταν μόνιμες. Οι υπόλοιπες, καθώς κρίθηκε πως δεν μπορούσαν να συμβάλλουν σημαντικά στην «Ολυμπιακή Κληρονομιά», ήταν προσωρινές, δηλαδή απεγκαταστάθηκαν μετά το πέρας των Αγώνων. Η ενδελεχής μελέτη πριν την κατασκευή των Ολυμπιακών Έργων και η αποφυγή κατασκευών που εν τέλει θα ζημίωναν το βρετανικό κράτος αποτέλεσαν ένα από τα πιο σημαντικά χαρακτηριστικά των Ολυμπιακών Αγώνων του 2012. Χαρακτηριστικό άλλωστε αποτελεί το αντίκτυπο των Αγώνων και στον τουρισμό. Σύμφωνα με στοιχεία της βρετανικής στατιστικής υπηρεσίας, κατά τη διάρκεια των Αγώνων οι αφίξεις από ξένες χώρες στο Ηνωμένο Βασίλειο αυξήθηκαν κατά 3 εκατομμύρια (περίπου 9%) σε σχέση με την αντίστοιχη περίοδο του 2007. Η σημαντική αύξηση συνοδεύθηκε από διπλασιασμό της τουριστικής δαπάνης κατά την εν λόγω περίοδο. Αντίστοιχα, σημαντική αναμένεται και η μακροχρόνια επίδραση των

Αγώνων στον τουρισμό καθώς εκτιμάται πως οι αφίξεις θα αυξηθούν κατά 10,8 εκατομμύρια την περίοδο 2015-2017 συνεισφέροντας στο ΑΕΠ επιπλέον £1,9 δισεκατομμύρια (Humphreys, 2008).

Η εξυπηρέτηση της αυξημένης ζήτησης επηρέασε θετικά και την απασχόληση στο Ηνωμένο Βασίλειο. Εκτιμάται πως κατά τη διάρκεια προετοιμασίας για τους Αγώνες, η ανεργία περιορίστηκε κατά περίπου 1,2%, καθώς πάνω από 354.000 νέες θέσεις εργασίας δημιουργήθηκαν, εκ των οποίων οι περισσότερες στον κατασκευαστικό κλάδο (78%) και στον τουρισμό (22%). Σύμφωνα με άλλες πηγές, περίπου 18 χιλιάδες θέσεις εργασίας αναμένεται να δημιουργηθούν την περίοδο 2012-2015, συνεισφέροντας σημαντικά στη μείωση της ανεργίας κατά τα επόμενα χρόνια (Hughes, 2012).

III. ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ

Η παρούσα ερευνητική εργασία διενεργήθηκε με βάση μία μελέτη περίπτωσης αλλά και με γνώμονα τη μέθοδο της βιβλιογραφικής ανασκόπησης. Ως μελέτη περίπτωσης, πραγματοποιήθηκε το ζήτημα της αξιοποίησης των αθλητικών εγκαταστάσεων των Ολυμπιακών Αγώνων που έλαβαν χώρα από το 1988 έως και σήμερα. Ο σχεδιασμός καθορίστηκε με βάση το ερευνητικό πρόβλημα της αξιοποίησης των υποδομών από τις διοργανώτριες χώρες. Ακολούθησε η συλλογή των δεδομένων, η ανάλυση και η ερμηνεία τους, καθώς και η εξαγωγή σχετικών συμπερασμάτων.

Ως βιβλιογραφική ανασκόπηση, η καταγραφή της πραγματοποιήθηκε με τρόπο απλό και κατανοητό για τους αναγνώστες και στοχεύει στον προσδιορισμό της σκοπιμότητας και της εγκυρότητας της έρευνας. Μέσα από αυτή τη μέθοδο, δόθηκε η δυνατότητα να προσδιοριστούν πτυχές του συγκεκριμένου θέματος, οι οποίες μέχρι τώρα δεν έχουν ερευνηθεί επαρκώς, να αναπτυχθεί το θεωρητικό πλαίσιο που σχετίζεται με τα ερευνητικά μας ερωτήματα και να παρουσιαστούν τα στοιχεία που προκύπτουν από την έρευνά μας. Επιπλέον, αφού προσδιορίστηκε το θέμα, ακολούθησε επισκόπηση της σχετικής βιβλιογραφίας για τη συγκέντρωση του απαιτούμενου υλικού, σε προσδιορισμό του βασικού μας επιδιωκόμενου στόχου,

καθώς και στις βασικές διαστάσεις του υπό ερεύνηση ζητήματος. Εν συνεχεία, αφού κατηγοριοποιήθηκε το υλικό σε κεφάλαια, αναπτύχθηκαν τα συμπεράσματα και οι σχετικές προτάσεις.

Η παρούσα διπλωματική εργασία εκπονήθηκε και ολοκληρώθηκε με βάση την ποιοτική έρευνα, η οποία επικεντρώθηκε στο κεντρικό ζήτημα της αξιοποίησης των αθλητικών εγκαταστάσεων και υποδομών μετά το τέλος των Ολυμπιακών Αγώνων και για την περίοδο από το 1988 έως και σήμερα. Οι βιβλιογραφικές πηγές παρείχαν αξιόπιστες και ποικίλες πληροφορίες για τη διερεύνηση των ερωτημάτων που τέθηκαν εξ αρχής, ενώ συνετέλεσαν στην αιτιολόγηση της σημαντικότητας της μελέτης του ερευνητικού προβλήματος, εν προκειμένω της εκμετάλλευσης των ολυμπιακών ακινήτων.

Τα ερευνητικά ερωτήματα προσδιορίστηκαν με σκοπό την κατανόηση των εμπειριών που καταγράφηκαν από τις διοργανώτριες ολυμπιακές χώρες την περίοδο που μελετάμε. Η συλλογή των δεδομένων έγινε με τέτοιο τρόπο, ώστε να δοθούν απαντήσεις στα αρχικά ερευνητικά ερωτήματα και να εξαχθούν συμπεράσματα, μέσα από τη σύγκριση και τον παραλληλισμό των υποκείμενων παραδειγμάτων, καθώς και την ανάλυση των πληροφοριών που οι βιβλιογραφικές πηγές παρείχαν.

IV. ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ - ΤΑ ΕΠΙΤΥΧΗΜΕΝΑ ΠΡΟΤΥΠΑ ΤΟΥ ΠΕΚΙΝΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΛΟΝΔΙΝΟΥ

Πεκίνο

Στο Πεκίνο, από την αρχή της μεταολυμπιακής περιόδου, όλες οι ολυμπιακές εγκαταστάσεις ήταν διαθέσιμες για το ευρύ κοινό, με πρώτο και καλύτερο το Olympic Green, το ολυμπιακό συγκρότημα, στο οποίο διεξήχθησαν οι Ολυμπιακοί Αγώνες (Martin, 2008).

Υπολογίζεται πως ο αριθμός των επισκεπτών που συνέρρευσαν στο Olympic Green λόγω των εορταστικών εκδηλώσεων που πραγματοποιήθηκαν μετά το πέρας των Ολυμπιακών Αγώνων ήταν πολλαπλάσιος αυτού που υπήρχε στη διάρκεια των Αγώνων. Το ολυμπιακό κέντρο των Κινέζων, εκτείνεται σε έκταση 11,2 τ. χλμ., ενώ μέσα σε αυτό υπάρχει και το τεράστιο δάσος, το οποίο γειτονεύει με τις αθλητικές εγκαταστάσεις. Ενώ στη διάρκεια των Αγώνων βρισκονταν κατά μέσον όρο περίπου 180.000 άτομα στο Olympic Green, κατά τη διάρκεια των εκδηλώσεων αυτών υπολογίζεται ότι θα το επισκέπτονται 600.000 άτομα. Οι διοργανωτές των Ολυμπιακών του Πεκίνου προώθησαν αυτό το γεγονός, δίνοντας το δικαίωμα σε

πολίτες να βρίσκονται στο Olympic Green ακόμη και αν δεν είχαν εισιτήρια για να παρακολουθήσουν τους Αγώνες. Επίσης, στον περιβάλλοντα χώρο των εγκαταστάσεων, ο οποίος εκτείνεται τα 3 τ.χλμ. και είναι διπλάσιος σε σχέση με αυτόν του Σύδνεϋ και της Αθήνας, είχαν κατασκευαστεί σκηνές, στις οποίες λάμβαναν χώρα πολιτιστικές εκδηλώσεις. Άλλωστε το Olympic Green αποτελεί ένα από τα βασικά στοιχεία του σχεδιασμού των Κινέζων να μετατρέψουν το Πεκίνο σε «παγκόσμια κλάση μητρόπολη» (Minnaert, 2012).

Όπως αναφέρει ο Ζου Χουάν, καθηγητής Πολεοδομίας στο Πανεπιστήμιο Τσιν Χουά, ο τρόπος με τον οποίο οι Αγώνες συνεισέφεραν στην αναδιαμόρφωση και στην ανάπτυξη των δημόσιων χώρων είναι ουσιώδης σημασίας. Εκτός από το Olympic Green, αντίστοιχα και πολλά πάρκα και άλλοι δημόσιοι χώροι στην περιοχή του Πεκίνου, θα αποτελέσουν κέντρα αναψυχής και δραστηριοτήτων τόσο για τους κατοίκους του Πεκίνου όσο και τους επισκέπτες του (Martin, 2008).

Η μετατροπή του κινεζικού Olympic Green σε αυτόνομο τουριστικό προορισμό επιτυγχάνεται με την κατασκευή μεγάλων ποδηλατοδρόμων, ξενοδοχείων, καταστημάτων, συστημάτων ελέγχου, ενώ η ύπαρξη μιας μεγάλης λίμνης και του γειτονικού δάσους, το αναδεικνύει σε περιβαλλοντικό κέντρο. Σύμφωνα με τον προγραμματικό σχεδιασμό των Κινέζων, το Olympic Green, στο οποίο υπάρχουν δέκα αθλητικές και επτά μη αθλητικές εγκαταστάσεις, θα αποτελέσει έναν οργανισμό, ο οποίος δύναται να καταστεί επικερδής.

Στον αρχικό σχεδιασμό των Ολυμπιακών εγκαταστάσεων είχε προβλεφθεί η σημαντικότητα και η μεταολυμπιακή αξιοποίηση των αθλητικών και μη αθλητικών εγκαταστάσεων. Η «Φωλιά του πουλιού», δηλαδή το Ολυμπιακό Στάδιο του Πεκίνου, ήταν προσχεδιασμένο να καταστεί η έδρα της ποδοσφαιρικής ομάδας του Πεκίνου Γκουοάν αλλά και κέντρο ψυχαγωγικών δραστηριοτήτων (Bony, 2007). Αποτελεί τουριστικό προορισμό, αρχιτεκτονικό μνημείο και σύμβολο εθνικής υπερηφάνειας για την Κίνα. Χρησιμοποιείται ως χώρος αθλητικών δραστηριοτήτων και αναψυχής, ξενοδοχείο και εμπορικό κέντρο.

Ο «Υδάτινος κύβος», όπου εξελίχθηκαν οι εντυπωσιακοί αγώνες της κολύμβησης, ήταν σχεδιασμένο να αναδιαμορφωθεί σε κέντρο προπόνησης και αναψυχής, που θα περιλαμβάνει γήπεδα τένις, νεροτσουλήθρες, εμπορικά καταστήματα, άλλα αθλητικά

κέντρα και εστιατόρια. Το Εθνικό Κλειστό Στάδιο, το μεγαλύτερο κλειστό της Κίνας, στο οποίο διεξήχθησαν οι αγώνες της ενόργανης γυμναστικής και του τραμπολίνο, θα χρησιμοποιηθεί για αθλητικές διοργανώσεις, πολιτιστικές και ψυχαγωγικές εκδηλώσεις αλλά και ως κέντρο μαζικού αθλητισμού για τους κατοίκους του Πεκίνου. Η κλειστή αίθουσα ξιφασκίας θα μετατραπεί σε αίθουσα διασκέψεων και δεξιώσεων, χωρητικότητας 6.000 θέσεων. Το Ολυμπιακό Κέντρο Τένις θα αποτελέσει το εθνικό κέντρο προπόνησης για τα ταλέντα της Κίνας (Rose & Spiegel, 2009).

Το Διεθνές Ραδιοτηλεοπτικό Κέντρο (IBC – International Broadcasting Convention) θα χρησιμοποιηθεί ως εκθεσιακό και συνεδριακό κέντρο. Το Ολυμπιακό Χωριό, το οποίο βρίσκεται πολύ κοντά στο Olympic Green, είναι σχεδιασμένο να αναδιαμορφωθεί σε κατοικήσιμη περιοχή. Τα διαμερίσματα που χρησιμοποιούν τη γεωθερμική και την ηλιακή ως κύριες πηγές ενέργειας αποτελούν οικολογικά πρότυπα (Minnaert, 2012).

Προσδιορισμένη είναι η μεταολυμπιακή χρήση και των υπόλοιπων αθλητικών και μη εγκαταστάσεων που βρίσκονταν εκτός του Olympic Green. Το κλειστό στάδιο Γιουκεσόνγκ, το οποίο φιλοξένησε το άθλημα της καλαθοσφαίρισης, ανήκει στην ευθύνη της κοινοπραξίας της αμερικανικής εταιρείας AEG με την Εθνική Ένωση Μπάσκετ (NBA CHINA), και είναι προγραμματισμένο να αποτελέσει το βασικό στάδιο για τους αγώνες του πρωταθλήματος. Το ποδηλατοδρόμιο του Λαοσάν θα αναδιαμορφωθεί σε σπίτι της ποδηλασίας, ενώ το Ολυμπιακό Πάρκο Κωπηλασίας και Κανόε Καγιάκ θα καταστεί χώρος διεξαγωγής αθλητικών γεγονότων αλλά και ψυχαγωγικών δραστηριοτήτων (Rose & Spiegel, 2009).

Ορισμένες σημαντικές ολυμπιακές εγκαταστάσεις είχαν δημιουργηθεί ή είχαν ανακαινισθεί μέσα σε πανεπιστημιακά συγκροτήματα και θα αποτελούν πια ιδιοκτησία των πανεπιστημίων και κέντρα πανεπιστημιακού αθλητισμού. Μεταξύ αυτών το κλειστό γυμναστήριο του Τεχνολογικού Γυμνασίου, όπου διεξήχθη το βόλεϊ, το κλειστό γυμναστήριο του Πανεπιστημίου Επιστήμης και Τεχνολογίας (τζούντο, τάε κβον ντο), το κλειστό του Γεωπονικού Πανεπιστημίου (πάλη), το κλειστό του Πανεπιστημίου Αεροναυτικής (άρση βαρών), το κλειστό του Τεχνολογικού Πανεπιστημίου (μπάντμιντον, ρυθμική γυμναστική).

Η οικολογική διάσταση των Αγώνων, παρά τα προβλήματα με το νέφος που δεν λύθηκαν ολοκληρωτικά στη διάρκεια της διοργάνωσης, αποτελεί ένα από τα μόνιμα κέρδη του Πεκίνου και ένα από τα σημαντικά κομμάτια της μεταολυμπιακής κληρονομιάς. Το Olympic Green είναι καταπράσινο με δέντρα που φυτεύτηκαν εδώ και πολλά χρόνια. Οι Κινέζοι χρησιμοποίησαν ευρέως συστήματα φιλικά προς το περιβάλλον. Υπήρχαν φωτοβολταϊκά συστήματα για όλες τις εγκαταστάσεις. Όλες οι πισίνες θερμαίνονταν με ηλιακή ενέργεια. Στο Ολυμπιακό Χωριό τα διαμερίσματα είναι εξοπλισμένα με ηλιακούς θερμοσίφωνες, ενώ χρησιμοποιήθηκε η γεωθερμική ενέργεια από το έδαφος για να ζεσταίνουν το νερό. Επιπλέον υπήρξε σοβαρή προσπάθεια για την ανακύκλωση των αποβλήτων (Minnaert, 2012).

Όπως αναφέρεται από στελέχη των επιτροπών που ασχολήθηκαν με τον προσδιορισμό και το σχεδιασμό των Ολυμπιακών Αγώνων, « Για πρώτη φορά υπήρχαν σε όλα τα εισιτήρια ειδικά μικροσίπ που αναγνώριζαν όλα τα στοιχεία του κατόχου του, ακόμη και τη φωτογραφία του. Επίσης για πρώτη φορά ο έλεγχος των διαπιστεύσεων γινόταν με ηλεκτρονικό τρόπο. Στην τηλεοπτική κάλυψη των Αγώνων χρησιμοποιήθηκε για πρώτη φορά για όλα τα αθλήματα η τηλεόραση υψηλής ευκρίνειας, ενώ για τον έλεγχο των εγκαταστάσεων υπήρχαν 3.900 κάμερες. Έτσι υπήρχε η δυνατότητα ελέγχου όλων των χώρων. Πρέπει βέβαια να επισημάνουμε ότι τέσσερα χρόνια μετά την "Αθήνα 2004" η τεχνολογία είναι πιο φθηνή και έτσι στο Πεκίνο έγινε ευρεία αξιοποίησή της» (Rose & Spiegel, 2009).

Οι Ολυμπιακοί Αγώνες του Πεκίνου οργανώθηκαν στη βάση της αξιοποίησης των νέων τεχνολογιών, με σκοπό τη μετέπειτα εκμετάλλευση των υποδομών προς όφελος των πολιτών και της χώρας εν συνόλω. Η γνώση που αποκτήθηκε σχετικά με τους Ολυμπιακούς Αγώνες και η αξιοποίησή της, έγινε προσπάθεια να μεταδοθεί στο ευρύ κοινό μέσω διαφόρων διαλέξεων και σεμιναρίων στο Πεκίνο (Bovy, 2007, Minnaert, 2012).

Λονδίνο

Σημαντικό κεφάλαιο στην ιστορία των σύγχρονων Ολυμπιακών Αγώνων αποτελεί το παράδειγμα του Λονδίνου. Το τελευταίο εκπόνησε Γενικό Σχέδιο σχετικά με την μεταολυμπιακή αξιοποίηση του Ολυμπιακού Πάρκου. Οι υπεύθυνοι που ανέλαβαν

την διεκπεραίωση της συγκεκριμένης εγκατάστασης, προνόησαν για την μετά τους Ολυμπιακούς χρήσης της και τη βαθμιαία και βιώσιμη αξιοποίηση όλων των νέων εγκαταστάσεων που δημιουργήθηκαν για την διοργάνωση, εντάσσοντας στον προγραμματισμό και το σχεδιασμό, τους κατασκευαστικούς και τεχνικούς μετασχηματισμούς των υποδομών μετά το πέρας της διοργάνωσης. Εξασφαλίζεται με αυτό τον τρόπο ότι ο μετασχηματισμός τους θα γίνει άμεσα, χωρίς ιδιαίτερα αυξημένο κόστος με αποτέλεσμα οι ευκαιρίες και τα οφέλη που προκύπτουν να αξιοποιηθούν χωρίς χρονοτριβές και επανασχεδιασμό (Hughes, 2012).

Το στάδιο ανήκει στις μόνιμες εγκαταστάσεις του Ολυμπιακού πάρκου με προσθήκες προσωρινές για την επέκταση της χωρητικότητάς του. Μετά το τέλος της διοργάνωσης των Αγώνων, η χωρητικότητα του σταδίου επανήλθε στις 25.000 θέσεις.

Το στάδιο ήταν σχεδιασμένο να παραμείνει ως μια από τις σημαντικότερες ολυμπιακές εγκαταστάσεις και να αποτελέσει σημαντική παρακαταθήκη των Αγώνων για τους κατοίκους του Ηνωμένου Βασιλείου. Καθίσταται κέντρο αθλητικής αλλά συνάμα και εκπαιδευτικής δραστηριότητας, ενισχύοντας τις ευκαιρίες για τις τοπικές κοινότητες και τις μελλοντικές γενιές. Είναι σε θέση να φιλοξενεί μεγάλο αριθμό αθλητικών, εκπαιδευτικών, πολιτιστικών και κοινωνικών δραστηριοτήτων, οι οποίες όχι μόνο προάγουν το επίπεδο των πολιτών αλλά ταυτόχρονα συμβάλλουν στην οικονομική ενίσχυση της χώρας. Αποτελεί επίσης ένα μέσο, το οποίο θα προσελκύσει επιχειρήσεις και επενδύσεις στην περιοχή. Ο στόχος εκ των προτέρων ήταν η δημιουργία μιας εγκατάστασης, η οποία θα αποτελούσε, σε συνδυασμό με τα γύρω κτίρια, ένα ενεργό τμήμα της τοπικής κοινότητας (Olympic Delivery Authority, 2007a).

Μέχρι τώρα στο ολυμπιακό στάδιο παρατηρείται μερική αξιοποίηση. Έχουν διεξαχθεί μόνο 2 αθλητικές διοργανώσεις, ένα παιχνίδι ράγκμπυ και αγώνες στίβου. Από το 2016 το Ολυμπιακό στάδιο θα έχει διαφορετική όψη, η οποία θα ανταποκρίνεται στις νέες απαιτήσεις, καθώς πρόκειται να καταστεί έδρα της ποδοσφαιρικής ομάδας των “West Ham”

<http://www.sport24.gr/Sports/OlympicGames/sta-980-000-000-to-kostos-toy-olympiakou-stadiou-toy-londinoy.3539082.html>).

Μετά την λήξη των Αγώνων, η χωρητικότητα της εγκατάστασης του κέντρου Aquatics περιορίστηκε σε 3.500. Το κέντρο Aquatics κατά την διαδικασία σχεδιάσής

του είχε ως προσανατολισμό την διαμόρφωση και χρήση του την μετά Ολυμπιακή περίοδο, ως το κέντρο Υγρού Στίβου του Λονδίνου με την δυνατότητα να υποστηριχτούν εξ ολοκλήρου οι τοπικές και ευρύτερες κοινωνικές και αθλητικές ομάδες. Το κέντρο αποτελεί έναν πολυδιάστατο χώρο συναντήσεων, ικανό να φιλοξενήσει τόσο εθνικά όσο και διεθνή αθλητικά γεγονότα και διοργανώσεις. (Olympic Delivery Authority, 2007a)

Ο χώρος του Γηπέδου Χάντμπολ μετατρέπεται σε μια σημαντική εγκατάσταση, η οποία έχει τη δυνατότητα να φιλοξενήσει μεγάλης κλίμακας αθλητικά γεγονότα, όπως παγκόσμια πρωταθλήματα χάντμπολ, και άλλες σημαντικές αθλητικές διοργανώσεις (Olympic Delivery Authority, 2007a).

Μετά το τέλος των Ολυμπιακών Αγώνων, το ποδηλατοδρόμιο παραδόθηκε στην περιφερειακή αρχή πάρκων Lee Valley, με σκοπό να αποτελέσει το κέντρο ενός πάρκου ποδηλασίας για χρήση από την τοπική κοινότητα και τους φορείς του Αθλητισμού. Αποτελεί το μοναδικό περιφερειακό και κοινοτικό κέντρο ποδηλασίας, το οποίο είναι σε θέση να εξασφαλίσει πλεονεκτήματα για πολλές δραστηριότητες και δυνατότητες. Οι κεντρικές υποδομές του ποδηλατοδρομίου είναι μόνιμης φύσεως. Επιπλέον προσθήκες κατασκευάστηκαν, με σκοπό να εξυπηρετήσουν ένα ευρύ φάσμα ηλικιών και τεχνικών δυνατοτήτων στην ποδηλασία (Chetan, 2005).

Η ολυμπιακή εγκατάσταση στην Eton Manor αποτελεί σημαντικό κομμάτι των Ολυμπιακών Αγώνων και της ολυμπιακής παρακαταθήκης και είναι μια από τις περιοχές που αξιοποιήθηκαν και διατήρησαν την θέση τους και μετά την Ολυμπιάδα του 2012. Η περιοχή χρησιμοποιείται από την τοπική κοινότητα ως αθλητικό κέντρο για χόκεϊ και αντισφαίριση. Η περιοχή, στην οποία ανήκει, παρέχει υψηλών προδιαγραφών εγκαταστάσεις που είναι σε θέση να εξυπηρετούν τις ανάγκες της τοπικής κοινότητας, όπως επίσης και τις απαιτήσεις αθλητικών γεγονότων υψηλού επιπέδου. Η χωρητικότητα περιορίστηκε στις 5.000 θέσεις, οι οποίες όμως προσαυξάνονται για τις ανάγκες γεγονότων με αυξημένη προσέλευση (Olympic Delivery Authority, 2007a).

V. ΣΥΖΗΤΗΣΗ-ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Η ανάληψη των Ολυμπιακών και των Παραολυμπιακών Αγώνων συνίστατο στο παρελθόν και συνεχίζει να συνιστά έως και τις μέρες μας ένα ιδιαίτερα σημαντικό γεγονός, με ποικίλες οικονομικές και κοινωνικές συνέπειες. Η επιτυχής διοργάνωσή τους καθιστά κάθε διοργανώτρια χώρα ως μια ανεπτυγμένη χώρα, η οποία διαθέτει τις αναγκαίες προδιαγραφές, έτσι ώστε να μπορέσει να ανταπεξέλθει στις ευθύνες που απαιτεί η προετοιμασία και η διεξαγωγή μιας τόσο μεγάλης αθλητικής διοργάνωσης σε παγκόσμιο επίπεδο.

Η επιτυχία από την ανάληψη μιας τέτοιας διοργάνωσης δεν αποτελεί σίγουρο ούτε αναμενόμενο αποτέλεσμα. Άλλωστε, σύμφωνα με την εμπειρία από πρόσφατες αντίστοιχες δραστηριότητες καταδεικνύει πως το κόστος, αλλά και τα ενδεχόμενα οφέλη επηρεάζονται από ποικίλες παραμέτρους, είτε αυτές αφορούν στη διάρκεια της προετοιμασίας είτε την περίοδο αξιοποίησης της ολυμπιακής παρακαταθήκης. Επομένως, η επίτευξη σημαντικών αποτελεσμάτων στην οικονομία δεν είναι αυτονόητη και αποτελεί ένα ιδιαίτερα σύνθετο εγχείρημα.

Όσον αφορά στο σύνολο των δαπανών, το κόστος καθορίζεται από την οργανωτική δομή της πόλης, από το επίπεδο συμμετοχής του ιδιωτικού τομέα στις επενδύσεις, καθώς και από την επιλογή ανάμεσα σε μόνιμες και προσωρινές εγκαταστάσεις, μια επιλογή που προέρχεται από τις επιδιώξεις των αρμόδιων φορέων για τη μεταολυμπιακή αξιοποίηση των υποδομών προς όφελος των πολιτών αλλά και της διοργανώτριας χώρας εν γένει.

Για παράδειγμα, η διοργάνωση των Ολυμπιακών Αγώνων στην Ατλάντα το 1996 προαπαιτούσε χαμηλό κόστος προετοιμασίας και αξιοποίησης, εφόσον καθίσταντο εκμεταλλεύσιμες οι υφιστάμενες υποδομές και δεν είχαν τεθεί μεταολυμπιακοί στόχοι. Αντίθετα, η διεξαγωγή των Ολυμπιακών Αγώνων του Λονδίνου το 2012 αποτέλεσε ένα διαφορετικό παράδειγμα. Για την προετοιμασία τους δημιουργήθηκαν αρκετά έργα που αναβάθμισαν ουσιαστικά τις ανατολικές περιοχές του Λονδίνου, ενώ χρησιμοποιήθηκε ένας αριθμός προσωρινών εγκαταστάσεων με αποτέλεσμα να μειωθεί σημαντικά το κόστος αξιοποίησης μετά το τέλος των Αγώνων. Για τη διοργάνωση της Σεούλ το 1988, της Βαρκελώνης το 1992 και του Σύδνεϋ το 2000, έλαβαν χώρα σημαντικές επενδύσεις σε μόνιμες εγκαταστάσεις, με σκοπό την μακροχρόνια αξιοποίηση των οφελών των Αγώνων από τους κατοίκους αλλά και τους επισκέπτες, αναβαθμίζοντας υποβαθμισμένες περιοχές, αναδεικνύοντας το αστικό κέντρο, με αποτέλεσμα την αύξηση του κόστους των Αγώνων. Δεν υπήρξε συγκεκριμένο πλάνο μεταολυμπιακής αξιοποίησης, αξιοποίησαν όμως τα έργα υποδομών (Μουρμούρης, 2014).

Αντίστοιχα, το όφελος από τη διοργάνωση συνδέεται στενά με το ύψος των επενδύσεων για την Ολυμπιακή προετοιμασία, χωρίς ωστόσο αυτό να αποτελεί καθοριστικό παράγοντα υψηλού οφέλους, από τα περιθώρια περαιτέρω προβολής και τουριστικής ανάπτυξης της περιοχής, αλλά και από την επιτυχία στην εκμετάλλευση της Ολυμπιακής κληρονομιάς. Έτσι, μια διοργάνωση μπορεί να έχει χαμηλή επιβάρυνση στα δημόσια οικονομικά και χαμηλό οικονομικό όφελος, όπως για παράδειγμα η Ατλάντα, ή υψηλότερη επιβάρυνση και υψηλότερο όφελος, όπως η Βαρκελώνη, αλλά και υψηλή επιβάρυνση με αβέβαιο όφελος, όπως το Πεκίνο.

Στην Αθήνα η μεταολυμπιακή αξιοποίηση απέτυχε εξαιτίας της έλλειψης συντονισμένου σχεδιασμού. Το αρχικό χρονοδιάγραμμα δεν τηρήθηκε με

αποτέλεσμα την περαιτέρω επιβάρυνση του κρατικού προϋπολογισμού προκειμένου να λειτουργήσουν εγκαίρως οι εγκαταστάσεις.

Ο ακριβής προσδιορισμός του κόστους και του αντίστοιχου οφέλους της διοργάνωσης για την οικονομία επηρεάζεται από το γεγονός ότι ο ορισμός ενός έργου ως «ολυμπιακό» επιδέχεται και εναλλακτικές ερμηνείες.

Από τη μελέτη της μεταολυμπιακής αξιοποίησης των αθλητικών εγκαταστάσεων των διοργανωτριών χωρών από το 1988 έως και το 2012, διαπιστώνουμε πως η τακτική και ο σχεδιασμός των περισσότερων χωρών χαρακτηρίστηκε από χαμηλή αποτελεσματικότητα και αποδοτικότητα. Σε κάθε περίπτωση, η αξιοποίηση των ολυμπιακών εγκαταστάσεων είναι ένα πολύπλοκο ζήτημα, που απασχόλησε όλες τις χώρες όπου διεξήχθησαν οι Ολυμπιακοί Αγώνες, ακόμα και εκείνες που είχαν πλήρες σχέδιο μεταολυμπιακής χρήσης.

Σε κάποιες χώρες, οι εγκαταστάσεις λειτουργούσαν υπό το καθεστώς συνεχούς δημόσιας επιχορήγησης, χωρίς ουσιαστική προσπάθεια και προγραμματισμό για μεγιστοποίηση των εσόδων. Η διαχείριση αυτή επέδρασε επιβαρυντικά στα δημοσιονομικά πολλών κρατών, με προφανές το παράδειγμα της Ελλάδας.

Οι Ολυμπιακοί Αγώνες αποτελούν κορυφαία στιγμή στην ιστορία κάθε διοργανώτριας χώρας, η οποία και προσπαθεί να επενδύσει τα οφέλη που αποκόμισε, στο μέλλον τόσο το δικό της όσο και των πολιτών της. Οι Ολυμπιακοί Αγώνες αποτελούν την αφορμή για την ολοκλήρωση μεγάλων έργων υποδομής και την αναβάθμιση της ποιότητας της ζωής των πολιτών. Τα μητροπολιτικά συγκροτήματα κάθε χώρας μπορούν να καταστούν διεθνείς πολιτιστικοί, τουριστικοί κι επιχειρηματικοί προορισμοί.

Οι υποδομές, οι οποίες κατασκευάζονται και χρησιμοποιούνται για την τέλεση των Ολυμπιακών Αγώνων, δεν είναι μόνο προϊόντα εμπορικής εκμετάλλευσης, αλλά πρέπει να έχουν και ανταποδοτικά, κοινωνικά οφέλη καθώς αποτελούν αξιόλογη παρακαταθήκη για την εκάστοτε χώρα. Λόγω της αρχικής τους σκοπιμότητας, τυγχάνουν διεθνούς αναγνωρισιμότητας και αξίας. Η ορθολογική τους αξιοποίηση συνεισφέρει σημαντικά και ουσιαστικά στον αναπροσανατολισμό και την αναδιαμόρφωση κάθε ολυμπιακού αστικού κέντρου, ενισχύει την εικόνα κάθε διοργανώτριας χώρας και αναδεικνύει την πολυμορφική εικόνα κάθε πόλης.

Η επωφελής αξιοποίηση των υποδομών και των αθλητικών εγκαταστάσεων είναι δυνατόν να επιτευχθεί μέσα από τη συστηματική εφαρμογή ενός προγράμματος, το οποίο θα αποτελεί τη σύγκλιση της κοινωνικής μέριμνας με την οικονομική βιωσιμότητα. Απαραίτητος καθίσταται ο ειδικός σχεδιασμός για κάθε ακίνητο, με την προϋπόθεση ότι ο συνολικός προγραμματισμός λειτουργεί αποτελεσματικά. Σκοπός πρέπει να είναι κάθε σχεδιασμός να ανταποκρίνεται στις ανάγκες κάθε πολίτη και κάθε επισκέπτη. Οι εκτιμήσεις αφορούν τόσο στις βασικές αθλητικές εγκαταστάσεις όσο και στα επιμέρους, παραπλεύρως υποστηρικτικά έργα.

Η οικονομική ανάπτυξη, ο πολιτισμός και η αναβάθμιση της ποιότητας της ζωής αποτελούν βασικές προτεραιότητες, οι οποίες απαιτούν τόσο τη βελτίωση των τουριστικών και επιχειρηματικών δραστηριοτήτων κάθε χώρας όσο και την εισροή ξένων επενδύσεων, τη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας, καθώς και την ανάδειξη και ενίσχυση των στοιχείων του πολιτισμού.

Η εκμετάλλευση των ολυμπιακών εγκαταστάσεων μπορεί να επιτελεστεί με διάφορους τρόπους, οι οποίοι είναι δυνατόν να συμβάλλουν στα έσοδα του κράτους. Ένας από αυτούς είναι η παραχώρηση, έναντι αμοιβής, των αθλητικών κλειστών ή μη, χώρων για τη διοργάνωση εκδηλώσεων, συνεδρίων, εκθέσεων και συναυλιών.

Επιπλέον, η εμπορική δραστηριότητα και η διεύρυνση των κλάδων που τη διαμορφώνουν, είναι πιθανόν να λειτουργήσουν θετικά. Σαφέστατα, απαραίτητη είναι η διαμόρφωση κατάλληλης επικοινωνιακής στρατηγικής, η οποία θα βασίζεται τόσο στον περιορισμό του δημοσιονομικού κόστους από την εκμετάλλευση των ολυμπιακών ακινήτων αποκλειστικά ως χώρων άθλησης όσο και στα θετικά αποτελέσματα που ενδεχομένως θα προκύπτουν από μια ποικιλότροπη αξιοποίηση.

Τα παραπάνω σημαίνουν ότι η εκμετάλλευση των εγκαταστάσεων θα πραγματοποιηθεί υπό συνθήκες διαχείρισης ακινήτων (real estate), και αυτό μπορεί να γίνει μόνο με τη συμβολή των αρμόδιων φορέων.

Η συμμετοχή του ιδιωτικού τομέα είναι σχεδόν αναγκαστική στη διαδικασία αξιοποίησης των ολυμπιακών υποδομών. Η παρέμβαση αυτή θα εκμηδενίσει το δημοσιονομικό κόστος, ενδεχομένως θα καλύψει το κόστος της απόσβεσης και θα προσδιορίσει τους πόρους και τις πηγές που μελλοντικά θα στηρίζουν τη λειτουργία των εγκαταστάσεων.

Άλλος ένας τρόπος εκμετάλλευσης των ολυμπιακών εγκαταστάσεων, που μπορεί να συμβάλλει στα έσοδα του κράτους, είναι η χρηματοδότηση του κόστους επένδυσης από ιδιώτες έναντι της μεταολυμπιακής παραχώρησης για συγκεκριμένη χρονική περίοδο.

Αποσυμπίεση των εξόδων είναι δυνατόν να καταστεί και μέσω της διατήρησης των δαπανών του προσωπικού σε χαμηλό επίπεδο είτε αυτές αφορούν τον αριθμό των εργαζομένων είτε τους μισθούς τους.

Στόχος κάθε χώρας, η οποία διατείνεται να μεγιστοποιήσει τα έσοδά της από την εκμετάλλευση των ολυμπιακών ακινήτων, οφείλει να είναι η διεύρυνση προς εμπορικές δραστηριότητες και η αξιοποίηση των ακινήτων με ιδιωτικά οικονομικά κριτήρια, ανεξάρτητα από τον φορέα τους.

Η ανάπλαση των αστικών ή των περιφερειακών χώρων οδηγεί σε αναδιαμόρφωση των πόλεων. Η βελτίωση των συγκοινωνιακών, και όχι μόνο, υποδομών, μπορεί να αποτελέσει αφορμή για περαιτέρω ανάπτυξη.

Οι βασικές αρχές που πρέπει να διέπουν ένα επιτυχημένο σχέδιο αξιοποίησης είναι οι παρακάτω :

- η δημοσιονομική ελάφρυνση και η απαλλαγή της κρατικής μηχανής από το κόστος συντήρησης και λειτουργίας των εγκαταστάσεων.
- η αναβάθμιση των περιοχών, στις οποίες κατασκευάστηκαν τα έργα.
- η εξεύρεση χρηματοδότησης – εκτός του δημοσίου – για τη δημιουργία χώρων κοινωνικής μέριμνας, περιβαλλοντικού ενδιαφέροντος και αναψυχής.
- η σύμπραξη του ιδιωτικού με τον δημόσιο τομέα για την ορθολογική διαχείριση των εγκαταστάσεων.
- η αναβάθμιση της ποιότητας ζωής των πολιτών.
- η μεταστέγαση των κρατικών υπηρεσιών σε σύγχρονες μονάδες με σκοπό τη βελτίωση της ποιότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών.
- η τουριστική προσέλκυση, η οποία θα σχετίζεται τόσο με τις εγκαταστάσεις ως εκσυγχρονισμένα αθλητικά κέντρα όσο και με τους υπόλοιπους ολυμπιακούς χώρους ως δείγμα πολιτισμού της εκάστοτε χώρας.

Σαφέστατα, λόγω του μεγέθους των υποδομών, απαιτείται η συγκρότηση ενιαίου σχεδιασμού, ο οποίος θα ανταποκρίνεται στις απαιτήσεις κάθε αστικού ή περιφερειακού κέντρου.

Επιπλέον, ο σχεδιασμός πρέπει να κινείται στα πλαίσια αναβάθμισης εγκαταλελειμμένων ή υπανάπτυκτων περιοχών, οι οποίες με τη βελτίωση των υποδομών τους, είναι δυνατόν να καταστούν επενδυτικά «ελκυστικές».

Ως προτεραιότητες πρέπει να τεθούν τα κάτωθι :

- Η δημιουργία νέων θέσεων εργασίας.
- Η εξασφάλιση πόρων για την κατασκευή νέων χώρων άθλησης και αναψυχής ή για την αναδιαμόρφωση υπαρχόντων, στους οποίους ο πολίτης θα έχει ελεύθερη πρόσβαση.
- Η δημιουργία παγκόσμιων κέντρων αθλητισμού και πολιτισμού προς όφελος των τοπικών κοινωνικών συνόλων.
- Η ενίσχυση της εικόνας κάθε χώρας στο εξωτερικό.
- Η καθιέρωση των χωρών αυτών ως τουριστικών προορισμών.

Οι Ολυμπιακοί Αγώνες είναι ένα πολύ ισχυρό προϊόν μάρκετινγκ της παγκόσμιας αγοράς και ένα πολυσύνθετο γεγονός με τεράστια επίδραση διεθνώς. Η εμπειρία διοργάνωσης των Ολυμπιακών Αγώνων καταδεικνύει ότι με αναλυτικό και ακριβή σχεδιασμό, προσεκτική υλοποίηση, προσήλωση στους στόχους και με ικανοποιητικό βαθμό συναίνεσης από την κοινωνία, η εκάστοτε χώρα μπορεί να υλοποιήσει μια βιώσιμη αξιοποίηση των εγκαταστάσεων και των υποδομών της, η οποία θα προάγει τα ολυμπιακά της ιδεώδη και θα δώσει ώθηση στην οικονομική και πνευματική της ανάπτυξη.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Αθανασίου, Λ., Αθανασακόπουλος, Β., (1996), «Οικονομία και Αθλητισμός», ΚΕΠΕ, Αθήνα

Baade, R., & Matheson, V. (2003). *Bidding for the Olympics: Fool's Gold*. London: Edward Elgar Publishing.

Beriatos, E. (2006): “Athens: The transformation of a Metropolis: problems and perspectives after Olympics 2004”, paper presented at the 42nd ISoCaRP International Congress, Istanbul

Βικιπαίδεια : Ηλεκτρονική Εγκυκλοπαίδεια

- Bovy, Ph. (2007), "World mega-events transport and traffic schemes: 1992-2012 Olympic Games experience", conference given at the ASIA 2007 Traffic Summit in Singapore, July 2007 http://www.mobility-bovy.ch/resources/17_SINGAPORE-07.pdf (Προσβάσιμο στις: 27/1/2015)
- Chatzicocoli S., Syrakos T., (2006), "The need for a healthy city program in Greece", in Tolba, Mostafa K.; Abdel-Hadi, Aleya; Soliman, Salah; Environment, Health and Sustainable Development, Proceedings of the 19 International Conference of the International Association for People-Environment Studies (IAPS), Alexandria, Egypt 11-16 September 2006, IAPS Digital Library.
- Chen, J., Uysal, M. (2002). "Market positioning analysis. A Hybrid Approach", Annals of Tourism Research, Vol. 29, No. 4
- Chetan, D. (2005): The 2012 Bid, Five Cities chasing the summer games, New York: AuthorHouse
- Digby, B. (2007), "The Olympics and Sustainable Urban Regeneration" http://www.gtav.asn.au/Interaction/issues/v35n4_dec07/Sydney_olympics1117.pdf (Προσβάσιμο στις: 27/1/2015)
- Garcia, B. (2007), Sydney 2000, Olympic Cities: Cities Agendas, Planning, and the World's Games, 1896 – 2012', London: Routledge
- Γενική Γραμματεία Περιφέρειας Αττικής, 2000, Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Αττικής 2000-2006, Αθήνα
- Gold, J. and Gold, M. (2007): "Olympic Cities: Cities Agendas, Planning, and the World's Games, 1896 – 2012", London: Routledge
- Γοσποδίνη, Α. 2008. "Μεταβιομηχανικές οικονομίες και χωρικοί μετασχηματισμοί των πόλεων. Αναλύοντας τη μεταολυμπιακή Αθήνα", Διάλογοι για το σχεδιασμό του χώρου και την ανάπτυξη, Αθήνα: Κριτική

Διαλεισμάς Ξ. (2010), «Ζητήματα Πολεοδομικού Προγραμματισμού στην Αθήνα των Ολυμπιακών Αγώνων της Αθήνας του 2004», Διπλωματική Εργασία

European Tour Operators Association. (2009). Beijing Olympic Update. London: European Tour Operators Association.

Εμπορικό και Βιομηχανικό Επιμελητήριο Αθηνών. Περιοδικό Ανάπτυξη, Αφιέρωμα «Η επόμενη μέρα των Ολυμπιακών Αγώνων», Τεύχος 10, Οκτώβριος 2004.

Ζανιάς, Γ.Π., (2004), «Οι Αναπτυξιακές Ανησυχίες των Ολυμπιακών Αγώνων», Εφημερίδα το ΒΗΜΑ

Hughes, D. (2012). The long-term legacy for the UK from the Olympic and Paralympic Games. London: House of Lords Library.

Humphreys, B. R. (August 2008). Rings of Gold. Foreign Policy

Θεοχάρη, (2004), «Μεγάλα αθλητικά γεγονότα και περιβάλλον. Οι Ολυμπιακοί Αγώνες της Αθήνας» http://library.tee.gr/digital/m2482/m2482_theohari1.pdf (Προσβάσιμο στις 25/2/2015)

Ίδρυμα Μείζονος Ελληνισμού, «Ολυμπιακοί Αγώνες και σύγχρονη ιστορία, οι επικερδείς Αγώνες : από το Λος Άντζελες στο Σύδνεϋ», <http://fhw.gr/olympics/modern/gr/history/h302.html> Προσβάσιμη 29/12/2014

IOC Olympic Study Centre, 2000 <http://www.olympic.org/olympic-studies-centre> Πρόσβαση 5/2/2015

Καρτάλης, Κ. (2014, Ιστοσελίδα Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών, uoa.gr, Αθήνα (Προσβάσιμο στις 12/1/2015)

Kasimati, E. (2003), “Economic Aspects and the Summer Olympics: a Review of Related Research”, International Journal of Tourism Research

- Καψή, Ν., Μπενέκη, Ε., (2004). «Ολυμπιακοί Αγώνες και επιχειρήσεις : στήριξη και προσδοκία κέρδους». Αθήνα: ΚΕΡΚΥΡΑ.
- Κουρελά, Ι., (2003), «Ολυμπιακοί Αγώνες από την Αθήνα του 1896 στην Αθήνα του 2004», Αθήνα : Παπαζήση
- Κωνσταντάρας, Δ., Κοντολέων, Μ., (2000), «Οι Ολυμπιακοί Αγώνες από το 1896 έως τις μέρες μας», Αθήνα : Πατάκη
- Madden, J. R. (2002). The Economic Consequences of the Sydney Olympics: The CREA/Arthur Andersen Study. Current Issue in Tourism,
- Malfas, M., Theodoraki, E., & Houlihan, B. (2004, June). Impacts of the Olympic Games as Mega events.
- Martin, M. F. (2008). China's Economy and the Beijing Olympics. CRS Report for Congress.
- Matheson, V., & Baade, R. (2004). Mega sporting events in developing nations: playing the way to prosperity. South African Journal of Economics
- Minnaert, L. (2012). An Olympic legacy for all? The non-infrastructural outcomes of the Olympic Games for socially excluded groups (Atlanta 1996 - Beijing 2008). Tourism Management
- Μουρμούρης, Ι. Κ. (2014), "Οι συνέπειες των Ολυμπιακών Αγώνων στην οικονομία και στην ανάπτυξη". Κεφάλαιο 2.2 στον τόμο Η Ελληνική Πολιτική Οικονομία 2000-2010, Σ. Α. Ρουκανάς και Π. Γ. Σκλιας (επιμ.), Εκδοτικός Οίκος Α.Α. Λιβάνη, Αθήνα.
- Μυλωνάς, Γ., (2002), «Οι Ολυμπιακοί Αγώνες, παρελθόν – παρόν – μέλλον», πρόγραμμα προετοιμασίας Ολυμπιακών Αγώνων 2004, Θεσσαλονίκη
- Ολυμπιακός Χάρτης, άρθρο 2, παράγραφος 13

Olympic Delivery Authority, 2007a

Oriol Nel·lo, “La ciutat de l’esperança,” in Saló d’Esperiències i projectes urbans (Barcelona, Ajuntament de Barcelona, 2001, forthcoming).

Παπανίκος, Γ.Θ., (1999), «Οι Ολυμπιακοί Αγώνες του 2004 και οι Επιπτώσεις στον Ελληνικό Τουρισμό», Αθήνα

Παρπαΐρης, Α., (2000) «Οι επιπτώσεις των Ολυμπιακών Αγώνων 2004 στο τρίπτυχο Τουρισμός, Πολιτισμός, Περιβάλλον και η στρατηγική της βιώσιμης ανάπτυξης στην εποχή της παγκοσμιοποίησης».

Preuss, H. (2004). The Economics of Staging the Olympics. Massachussets: Edward Elgar Publishing Inc.

Rose, A. K., & Spiegel, M. M. (2009). The Olympic Effect. Cambridge: National Bureau of Economic Research.

Ρωμαίος Γ. Εφημερίδα «Το Βήμα», «Τι κέρδισαν από τους Αγώνες οι διοργανώτριες πόλεις;», 15/08/04

Σάμιτας Αριστείδης, Ζούνης Πέτρος, Καινούργιος Δημήτρης, (2004), «Η επίδραση των Ολυμπιακών Αγώνων στο επιχειρηματικό περιβάλλον και οι προσδοκίες των Εθνικών Χορηγών», Πρακτικά της ελληνικής διοίκησης επιχειρησιακού αθλητισμού – Διάσκεψη, τόμος 1, Πάτρα

Σκιαδάς, Ε., (2004), «Ελληνική Ολυμπιακή Ιστορία», Ελληνική Ολυμπιακή Επιτροπή, Αθήνα

Σύνδεσμος Ελλήνων Περιφερειολόγων, «Τουρισμός και Περιφερειακή Ανάπτυξη: Οι επιπτώσεις των Ολυμπιακών Αγώνων 2004», Αθήνα 2003.

Συρράκος, Κ., (1984), «Ολυμπιακοί Αγώνες, από την αρχαιότητα μέχρι σήμερα», Αθήνα

<http://www.unece.org/> Πρόσβαση 23/1/2015

<http://www.eot.gr> Πρόσβαση 5/2/2015

<http://www.hradf.com/el/portfolio/olympic-assets> Πρόσβαση 20/2/2015

<http://el.wikipedia.org/wiki> Πρόσβαση 5/2/2015

<http://www.popularmechanics.com/adventure/sports/g109/12-forgotten-olympic-venues-fallen-into-disrepair/#slide-10> Πρόσβαση 26/12/2014

<http://digilib.lib.unipi.gr/dspace/bitstream/unipi/1028/1/Likopoulos.pdf> Πρόσβαση
23/1/2015

http://en.wikipedia.org/wiki/Olympic_Stadium_%28London%29 Πρόσβαση
15/12/2014

<http://www.ft.com/cms/s/2/543cabaa-8a41-11e2-9da4-00144fe> Πρόσβαση
23/12/2014

https://www.academia.edu/3569009/Post-Event_Leverage_and_Olympic_Legacy_A_Strategic_Framework_for_the_Development_of_Sport_and_Cultural_Tourism_in_Post-Olympic_Athens
Πρόσβαση 23/12/2014

<http://nccur.lib.nccu.edu.tw/bitstream/140.119/37406/8/803008.pdf> Πρόσβαση
23/12/2014

http://www.koreatimes.co.kr/www/news/nation/2008/10/229_12790.html Πρόσβαση
23/12/2014

<http://www.independent.co.uk/sport/olympics/after-the-party-what-happens-when-the-olympics-leave-town-901629.html> Πρόσβαση 23/1/2015

https://books.google.gr/books?id=Pq9tAQAAQBAJ&pg=PA43&lpg=PA43&dq=post+olympic+development+seoul&source=bl&ots=NOheMdYhuY&sig=nny_e-cGt89Lib0_-2FYKC4Q64c&hl=el&sa=X&ei=D86XVM6CFZLTaIHKgdgL&ved=0CFYQ6AEwCA#v=onepage&q=post%20olympic%20development%20seoul&f=false Πρόσβαση 23/12/2014

<http://www.mt.usi.ch/barcelona-123372.pdf> Barcelona: Urban Transformation and 92' Olympic Games Πρόσβαση 23/1/2015

<file:///C:/Users/incudo/Downloads/0deec51918c98a20cc000000.pdf> Uncertain Legacy: Sydney's Olympic Stadiums European Planning Studies, Vol. 10, No. 7, 2002 Πρόσβαση 2/2/2015

<http://www.propertyobserver.com.au/finding/residential-investment/17667-newington-olympic-story.html> Sydney's Newington Olympic village 12 years after the closing ceremony Πρόσβαση 2/2/2015

<http://www.greenpeace.org/greece/Global/greece/report/2008/8/promises.pdf> Πρόσβαση 28/12/2014

http://el.wikipedia.org/wiki/%CE%9F%CE%BB%CF%85%CE%BC%CF%80%CE%B9%CE%B1%CE%BA%CE%AD%CF%82_%CE%B5%CE%B3%CE%BA%CE%B1%CF%84%CE%B1%CF%83%CF%84%CE%AC%CF%83%CE%B5%CE%B9%CF%82_%CF%84%CE%B7%CF%82_%CE%95%CE%BB%CE%BB%CE%AC%CE%B4%CE%BF%CF%82#.CE.9C.CE.B1.CF.81.CE.BF.CF.8D.CF.83.CE.B9 Πρόσβαση 16/2/2015

http://portal.tee.gr/portal/page/portal/teetkm/GRAFEIO_TYPOY/TEXNOGRAFHMA_2012/TEXNOGRAFHMA_445/445%2014_16.pdf Πρόσβαση στις 12/2/2015

http://portal.tee.gr/portal/page/portal/teetkm/GRAFEIO_TYPOY/TEXNOGRAFHMA_2012/TEXNOGRAFHMA_445/445%2014_16.pdf Πρόσβαση 8/5/2015

http://english.visitkorea.or.kr/enu/SI/SI_EN_3_1_1_1.jsp?cid=789703

Πρόσβαση

στις 15/6/2015

[https://www.historians.org/publications-and-directories/perspectives-on-](https://www.historians.org/publications-and-directories/perspectives-on-history/november-2006/atlanta-before-and-after-the-olympics)

[history/november-2006/atlanta-before-and-after-the-olympics](https://www.historians.org/publications-and-directories/perspectives-on-history/november-2006/atlanta-before-and-after-the-olympics) Πρόσβαση στις

15/6/2015

[http://www.sport24.gr/Sports/OlympicGames/sta-980-000-000-to-kostos-toy-](http://www.sport24.gr/Sports/OlympicGames/sta-980-000-000-to-kostos-toy-olympiakou-stadiou-toy-londinou.3539082.html)

[olympiakou-stadiou-toy-londinou.3539082.html](http://www.sport24.gr/Sports/OlympicGames/sta-980-000-000-to-kostos-toy-olympiakou-stadiou-toy-londinou.3539082.html)